

FREEK DE JONGE
DE BRILLENKOKER

DE HARMONIE

De brillenkoker

Eerder verschenen van Freek de Jonge:

De Komiek (1980)

De Tragiek (1981)

De Mars (1983)

De Mythe/De Openbaring (1983)

Een Verademing (1985)

Stroman & Trawanten (1985)

De Bedevaart (1986)

Het damestasje (1987)

Zaansch Veem (1987)

Iets rijmt op niets (1990)

Neerlands bloed (1991)

Freek de Jonge

De brillenkoker

Uitgeverij De Harmonie
Singel 390
Amsterdam

Mijn eerste bril

I

Ik kreeg pas op mijn dertiende een bril,
omdat mijn vader van mening was
dat je als kind zo weinig mogelijk dingen moest zien
waar je later in je leven last van zou kunnen krijgen.

Het eerste wat ik zonder bril zag,
was de smid die ons tuinhek aan het lassen was.
Om maar niets van het moois te missen
was ik er zo dicht mogelijk bij gaan staan.
Daar heb ik nog lang plezier van gehad.
Maanden later stonden de vonken
nog in mijn netvlies gegrift.
En of ik mijn ogen open had of dicht
maakte geen verschil.

Maar ik was een kind, ik wilde meer.
Nu had ik aan de hemel wel eens iets zien staan
van een vergelijkbare schittering,
maar ik ontdekte haar pas op mijn vijfde,
de zon.
Uren kon ik turen in haar verblindende stralen
en in de witte cirkel rond de gele bol
verschenen mijn hallucinerende kinderfantasieën.
Ik was vijf jaar.
Ik draaide met de aarde mee.
De zon ging voor mij niet onder.
's Nachts als de zon al lang in Australië was,
brandde zij tussen mijn slapen door.

-Laar ling! riep ik.
Ik kon de de niet zeggen.

Mijn vingertje prikte in de ruimte.
Moeder nam de opvoeding ter hand en legde uit:
-Zon raar ding.
-Zon raar ling, bouwde ik haar na.
-Zonderling, bromde vader vanachter de krant,
als ik weer eens over zijn voeten struikelde.

Steeds vaker viel ik over de dingen
en als de jodium zich in de wond op mijn knie zoog
keek ik gestigmatiseerd omhoog.
Omdat moeder de zon de val verweet,
verbodde vader mij er nog langer tegenop te zien.
-Ddde zzzon, ddde zzzon, dde, stamelde ik, zzzon
ddde...
-Hoor daar, sprak vader, hij kan de de zeggen.

Op een dag liep ik in zeven sloten tegelijk.
Voortaan kreeg ik een blinddoek voor
die nog maar één dag in de week af mocht.
-Zondag! riep ik uitgelaten, zondag!
Maar een dag in de week was mij te weinig.
Ik rukte op een doordeweekse dag
de zwarte lap voor mijn ogen weg en schreeuwde:
-Daar! Zon! Daar! Zon! Mijn handje greep in de
lucht.
-Zon! Daar! Zon! Daar!

Een kinderpsychiater vroeg mij
toen wij even getweën ontspannen op zijn sofa lagen
op die beheerste academische toon
die een diep menselijk mededogen verried:
-Waarom?
-Door zon, onthulde ik hem.
-Doorzon, verbeterde hij mij
en hij adviseerde mijn ouders te verhuizen.

Bij wijze van therapie
moest ik één keer in de week naar Eindhoven
in de sterkste alternatieven staren,
maar ik kon zelfs bij het felste peertje
niet anders dan concluderen:
Schijn. Schone schijn.

-Loop naar de maan! commandeerde vader
wiens geduld op was.
-Maan ziek, ik gezond, was mijn wakkere repliek.
Vader sloot me op in de kast onder de trap.
Dus toen de Duitsers ons land binnenvielen zat ik
goed.

De kinderpsychiater schreef een oogarts voor.
Die zei:
-Het zal wel een brilletje worden.
Omdat een operatie voor mijn ouders nu eenmaal te
duur was.
Dat heeft mij als kind reusachtig gestoken.
Ik dacht:
Als ik later vader en moeder ben,
zullen mijn kinderen die operatie krijgen!
Of hun ogen goed of slecht zijn
dat doet er niet toe!

Ik kreeg een brilletje met twee hele sterke glazen.
Zo sterk dat als ik tegen de zon in keek
mijn hersens in de fik dreigden te vliegen.
Heel langzaam verdween de zon uit mijn leven.
Ik kon het maar aan één ding wijten:
Jalouzie!

Het eerste waar vader mij mee naar toe nam
 toen ik als dertienjarige een bril kreeg,
 was het slachten van een varken.
 Omdat vader van mening was
 dat ik zo snel mogelijk een aantal zaken moest zien
 waar ik in mijn verdere bestaan
 plezier aan kon beleven.

Slager Keur was net zo scheel als ik.
 Geld voor een operatie had zijn astmatische vader
 ook niet kunnen ophoesten.
 Dus keek Keur met zijn rechteroog
 in zijn linkerbroekzak.
 Hij had dit euvel evenwel opgelost
 door elke dag zijn broek achterste voren aan te
 trekken.
 Armoede maakt vindingrijk.

Vader liet mij achter en ging naar zijn werk.
 De slager gebod mij even te wachten
 en verdween ook.
 Ik hoorde de herrie van honderd motorcrossers
 voor de start
 en enige ogenblikken later kwam Keur
 de slachterij binnengescheurd
 als een motorcrossover na de start.
 Hij schreeuwde terwijl hij woest om me heen cirkelde:
 -Grijp hem bij zijn staart, dominee!
 Ik had die bril net!
 Om aan het enorme visuele aanbod te wennen,
 had ik tot dan toe alleen
 naar langzaam voorbijgaande dingen gekeken.
 Slager Keur bleef brullen:

-Grijp hem bij zijn staart! Godverdomme!
Ik wist niet of het aan mijn bril lag
maar het was de eerste keer
dat ik een dergelijke vloek hoorde
uit de mond van een belijdend lidmaat.
Bang voor nog meer van die heidense uitingen
liet ik mij op goed geluk voorover vallen,
sloot de ogen
en kneep mijn handjes dicht.
Aan de schok in mijn schouders merkte ik
dat ik beet had.
Zo werd ik willoos de slachterij rondgesleurd.
We draaiden rondjes van 37.2, 37.3.
Keur had nog meer vloeken in petto.
Ik wilde mijn oren dichthouden
maar kwam handen te kort.
In de bochten zwaaiden mijn benen uit tegen de muur.
Op de rechte stukken trok de krulstaart als een veer in
en sloeg ik met mijn kin
tegen de hakken van het varken.
Hoe lang zou dit nog duren?

Tring!
Eindelijk!
Een klant in de winkel.
De bel ging
en het varken wist dat het nog een ronde te gaan had.
Slager Keur sprong van zijn rug, pakte een pistool
en richtte het op het wild knorrende varken.
De kogel sloeg een centimeter naast mijn rechteroor
in.
Ik vroeg de slager of het niet verstandig was
om net als bij zijn broek
het pistool ook omgekeerd te houden.
-Ik weet iets beters, zei Keur kordaat.

-Geef mij jouw nieuwe brilletje maar eens even.
Ik onderdrukte met tegenzin mijn eerste vloek.
De wereld werd weer zo vaag als vroeger.
Ik hoorde een schot vallen.
Omdat het geknor niet verstomde
werd ik bevangen door bange vermoedens.
Ik zakte door mijn knieën
en tastte de vloer af op zoek naar mijn bril.
Mijn handen bevestigden mijn vermoedens.
Haastig zette ik de fok weer op.
Godverdomme!
Ik kon mijn bril niet geloven!
Daar lag de ongelukkige slager in een plasje bloed.
Het varken blies tevreden knorrend
de rook van de loop
en stak het wapen,
na het even om zijn pootje te hebben laten draaien,
terug in de holster.

Vader had mooi praten
maar ik kon de zon er niet in zien.
Ik besloot voortaan in mijn eigen tempo te kijken
en mij door niemand meer te laten opfokken.
Ik zette mijn bril af.
Ik had het voor vandaag wel gezien.

Van gewest tot gewest en terug

In het Gelderse Koetjedood
was het dit weekend weer een drukte van belang.
Iedere tweede dinsdag na de zonnewende
vindt daar het traditionele Staevelnaeren plaats
en dat betekent vooral voor bakker Snotjes vroeg op
om kneusjes te bakken.
Hier zien we vrouw Snotjes de bokkepruik
in het beslag gooien.

Iedere jongeman onder de achttien,
klavers noemt men ze hier,
die een haar in zijn kneusje vindt,
moet 's morgens bij zonsopgang bakzeil halen.
Lukt dat niet dan is hij de verneukte haas
zoals men hier in het Uithoeks tussen de middag
de sigaar ook wel noemt.
Dan moet hij zittend op een toeval
over een grasduin rijden
zonder daarbij het klapstuk te raken.
Raakt hij per ongeluk toch het klapstuk
dan is hij de klos
zoals men hier 's morgens de lul ook wel noemt.

Tegen het noenuur
komen de verneukte hazen bij elkaar
om paarsgewijs te repelstelen.
Is er een haasje over, valt het af.
Het afvalhaasje, ook wel pineut genoemd,
moet dan onder grote hilariteit
vlegel kletsen tegen de bierkaai,
waarbij vaak de aap uit de mouw komt.
Blijft de aap echter in de mouw
dan vindt men de kat op het spek

of de hond in de pot
en moet men ouwe koeien uit de sloot halen
tot het kalf verdronken is.
De winnaar van het repelstelen
moet de gestolen repel in twee duigen gooien.
Lukt dat niet,
dan moet de winnaar mest joggen
zoals hier hard door de stront rennen
ook wel genoemd wordt.
Hier zien we scheidsrechter Van Heumen
de strontbakken peilen.

Aan het eind van de dag
wordt er een varken losgelaten
en kan het zeugsjorren zijn beloop krijgen.
De bejaarde die erin slaagt
de krul uit de staart van het varken te trekken
heeft recht op een potje biggebier
en moet proberen zuiglam te worden.
Wie zuiglam is moet naar de kotsbak rennen
om over zijn nek te gaan.
Daar zal de man met de hamer klaarstaan,
om korte metten met de braker te maken.
Maakt hij evenwel lange metten,
dan moet de kotser een lootje om oud ijzer kopen.
Sowieso de klos is de zoon van bakker Snotjes
die ieder jaar tegen heug en meug
het restant kneusjes moet opeten.
Eet hij ze voor heug en meug
dan heb je de poppen aan het dansen
en daar is het ieder jaar,
naast het geld natuurlijk,
in Koetjedood weer om begonnen.

Wat eten we vandaag?

Ja, luisterende dames en natuurlijk ook luisterende heren, want steeds meer mannen gaan de heimelijke genoegens van het koken ontdekken.

Leuk want, en dames dat zult u met me eens zijn, zo niet dan moet u maar een briefje schrijven naar ons bekende postbusnummer, het is tenslotte onzin dat u altijd maar in de keuken zou moeten staan terwijl uw man die de hele dag hard gewerkt heeft maar moet afwachten wat hij op zijn placemat voorgeschoteld krijgt. Of dekt u thuis de tafel nog altijd?

Nee, het is een heerlijke doorbraak dat de man nu ook het territorium van de vrouw bij uitstek, de keuken, betreedt en leert koken, zodat zij wat meer de handen vrij krijgt om te stofzuigen en de bedden op te maken.

Goed, wat eten we vandaag?

Zweetsokken uit Eskilstuna!

Ja dames, en heren ook natuurlijk, ik wou u eens meenemen naar dat mooie Zweden, waar ik jaren geleden bij toeval op dit gerecht stuitte.

Mijn vriend en ik zaten in zo'n knusse blokhut in Noorwegen, toen er zich opeens een tamelijk doordringende lucht door de naden van ons vakantieverblijf perste.

Was dit stank of het aroma van een exquis gerecht?

Daar op af!

Na een dag of twee belandden we in Eskilstuna, een Zweeds industriestadje waar, sinds Zweden zich na die bittere strijd met de Moren, waarbij de Denen een verraderlijke rol hebben gespeeld, afscheidde van het Groot Scandinavisch Rijk, de zweetsokken als lokale lekkernij bovenaan het menu prijken.

Ik weet niet of u de Zweedse keuken kent?

Zo niet, dan moet u eens een dagje uittrekken om bij

Ikea te gaan kijken.

Wat hebben we nodig voor ons gerecht van vandaag? Pakt u even potlood en papier, dan vertel ik intussen een Zweedse anekdote.

Björn Fröningstal had vier zonen waarvan Bob de lastigste was.

Er was met dit rotjoch werkelijk geen land te bezeilen. Vooral de vrouw van Björn, Grte, Bobs tweede moeder, zijn eerste moeder had het niet overleefd, was ten einde raad.

-Waarom donderen we hem niet van de berg af, opperde zij.

Björn stemde er enigszins tegenstribbelend mee in.

Hij was tenslotte met háár getrouwd en niet met Bob. Maar eenmaal boven op de berg kreeg hij medelijden met zijn zoon, en haalde de hand over zijn hart.

Hij legde Bob, die van angst zo stijf als een plank was op de grond, ging er bovenop zitten en zoefde over de sneeuw het dal in.

En zo is de Bobslee ontstaan.

Omdat er altijd weer luisteraars zijn die er nog steeds niet in geslaagd zijn een pen en potlood te vinden, nog maar even een anekdote.

Op een keer toen de leden van de Akademie het er niet over eens konden worden wie de Nobelprijs voor de vrede moest krijgen, werd na een rumoerige bijeenkomst te Malmö duidelijk dat vergaderen een riskante bezigheid kan zijn.

Zo, luisteraars, schrijft u even mee: twee ons tenenkaas.

En probeert u dan de lokale tenenkaas eens.

Görefröd, zoals deze oorspronkelijk Lapse voetschim-

mel genoemd wordt, is ondanks zijn niet geheel door de verpakking te bedwingen aroma in iedere Fromagerie na enig doorvragen voorhanden.

Vervolgens: driehonderd gram zuiver scheerwol, zo vers mogelijk. Het verste is het als het schaap in uw bijzijn geschoren wordt. Kunt u zelf scheren, helemaal mooi natuurlijk.

Dat komt niet alleen de smaak ten goede maar voorkomt ook dat de zweetsokken taai worden.

Het lekkerste blijft vanzelfsprekend lamswol, maar die is aan de dure kant omdat ze bijna net zo schaars is als kuikeneieren en stieremelk.

Dan twee, nee wacht, doe maar zes jubeltenen knoflook uit de knijper.

En ten slotte een schoenlepel teennagelsnippers en vijftig gram gemalen geurvreter van Dr. Scholl.

Er zijn kokers die de voorkeur geven aan Dr. Oetkersnippers, maar deze wil ik wel even wijzen op de rookontwikkeling die ontstaat als men ze au bain Marie, waar Marie al met haar voeten in gezeten heeft, probeert te weken.

Terwijl de dames naar winkel en markt uitzwermen om de ingrediënten op de kop te tikken heb ik voor de heren nog een onsmakelijke anekdote in petto, want niets werkt tijdens het koken zo remmend als lekkere trek. Ik moest vorige week in een van de vele seksboerderijen die ons land rijk is, koken voor een nogal uitgelezen gezelschap van christelijke randpolitici.

Gezien het karakter van de avond, waarbij de nadruk vooral op het klaarkomen moest liggen, had de heer Matema mij op het hart gedrukt toch vooral veel eieren te verwerken in de gerechten. Zoals u weet doet een rauw eitje vaak wonderen in het liefdesspel. Dus de he-

ren lieten zich vooral de pudding goed smaken.
Reeds tijdens het dankgebed, het amen bestierf de heer Gualthérie Van Weezel op de lippen, bleek niet alleen het libido aangewakkerd, maar was ook de snelheid van de spijsvertering zodanig opgelopen dat van het vergaderen, waar de meisjes zich vooral door de aanwezigheid van de heer Bukman zo op verheugd hadden, niet veel meer terechtkwam.

Zo luisteraars, aan de slag.
Zet allereerst een schuimblusser klaar.
Breng uw hond naar de kennel.
Zet de knoflookknijper op uw neus en de afzuiginstallatie op tien.
Neem uw vitrage van de rail en zet de deuren tegen elkaar open.
Zet een valhelm op.
Smelt dan de tenenkaas in een Turks bad.
Gooi er van veilige afstand de knoflook bij.
Denk aan het ontploffingsgevaar!

Roer net zolang in dit brouwsel tot de burens aanbellen om te informeren of hun cavia bij u in de broodrooster zit.
Voeg nu al roerend de scheerwol toe en wacht tot u een bal krijgt.
Pas op voor klonteren!
Draai van de grote bal kleinere ballen.
Reken maar grofweg één bal per gast.
Laat de wollen kaasballetjes afkoelen en hang ze in een paar ouwe sokken aan het plafond.
Laat dit geheel drie dagen uitlekken.
Vang het leksel op in een vuurvast schaalpje en roer dit door een pakje smeltjus.
Smijt dit vervolgens in zijn geheel zo ver mogelijk weg.

Niet door het toilet spoelen in verband met brandgevaar.

Wacht met het uitpakken van de teennagelsnippers tot het laatste moment om ze krokant te houden!

Wie de snippers liever niet krokant wil, moet ze even van tevoren in de wilde kruidenazijn zetten. U ziet ze dan eerst krom buigen en vervolgens wit wegtrekken. Gooi de gebruikte azijn niet weg als u de teennagels eruit gezeefd hebt!

Dit extract blijkt namelijk bij uitstek geschikt om 's zomers de muggen, die in Eskilstuna een ware plaag zijn, op een straal van drie kilometer buiten uw huis te houden.

Denk bij het op tafel zetten van de zweetsokken nog even aan een asbest onderzetter.

Misschien voor het milieu niet zo goed, maar voor uw tafel het behoud.

Serveer de gemalen geurvreter er los bij.

U kunt er het beste schoenveters en kouseband bij eten.

Zo, luisteraars, terwijl u uw pen en papier weer opbergt geeft dat mij nog even de gelegenheid een laatste anekdote te vertellen.

Toen mijn vorige vriend en ik na die barre reis uit Noorwegen ten slotte in Restaurant Chez Lars in Eskilstuna op de zweetsokken aanvielen, was ik niet direct overtuigd van het exquise van deze specialiteit. Maar toen ik 's nachts in bed een paar flinke winden had gelaten en eens lekker met de dekens had gewapperd, iets wat mijn toenmalige vriend niet kon uitstaan, wist ik: hier kan geen Tournedos Rossini tegen op!

Luisteraars, tot morgen, en zoals altijd wil ik besluiten met: eet je vreemde soep of pap, schrik nooit bij de eerste hap!

Artsen kennen geen grenzen meer

‘Ik dacht: laat vader maar even liggen, Edelachtbare. Je moet niet te snel denken dat iemand iets mankeert. Het feit dat de ene helft van onze bevolking zich verpleger waant, hoeft toch niet te impliceren dat de andere helft zich als patiënt moet gaan gedragen?

Vader was nu eenmaal van het type liggen.

Het was altijd moeder die siste: “Ssttaan!”

Welnu, dan kwam hij altijd wel weer overeind. Dus toen moeder overleed, was het eerste dat hij op haar sterfbed deed: liggen!

Daarom siste ik: “Ssttaan!”

Toen zei hij: “Je lijkt je moeder wel, jij!”

Begrijpt u, Edelachtbare, aan dat soort psychologische muggezifterij had ik geen boodschap. Dus dacht ik toen ik vader die bewuste dag daar zag liggen: laat maar even liggen, ik kom morgen wel terug!

Twee dagen later ben ik er weer en vader ligt nog precies zo.

Dus zo gek had ik het die eerste keer niet getaxeerd. Ik dacht nog: ik kom volgende week wel weer terug. Op de drempel staande draaide ik me om en dacht: misschien heeft hij dorst?

Ik gaf hem wat te drinken, maar hij liet de karnemelk zo langs zijn mondhoeken weglopen. Ik dacht: geen dorst? Ook goed!

Ik had geen behoefte aan scènes, Edelachtbare, ik heb mijn lesje in deze wel geleerd.

Een week later kom ik die flat weer binnen, hangt me daar een lucht! Ik dacht: die heeft waarschijnlijk ergens een pannetje met Bretonse schelviskaas laten staan en is vergeten waar. Maar ik ga hem niet wakker maken

om hem dat te vragen. Ik heb geen zin in een scène. Als hij er zo nodig een prestigezaak van wil maken, wel, dan heeft hij aan mij een hele kwaaië.

Dus kocht ik bij de bloemist om de hoek een spuitbus met boslucht en ik spray die net zolang die kamer in, tot ik het gevoel heb dat ik op een late herfstdag, midden op de Veluwe, op een Van Gogh-tentoonstelling sta.

Twee weken later kom ik terug, Edelachtbare, hangt me daar een penetrante stank! Die boslucht was van zichzelf natuurlijk ook weer gaan rotten. Die humus en die paddestoelen plus die drijfgassen en dat pannetje Normandische schelviskaas dat er nog stond, dat wil wel! Dus ik dacht: ik bel een dokter. Dan maar een scène! Ik kreeg zijn stem op de band. U kent dat moderne gelaazer wel, al antwoord voordat je een vraag gesteld hebt. Ik hield de hoorn even van mij af de kamer in en vijf minuten later belde de dokter aan: "Wat een stank!" sprak hij door zijn neus. Hij wierp een blik op de ligger en constateerde botweg: "Die is dood!"

Dus ik zei geschrokken: "Hoho, gaat dat altijd zo met de natte vinger?"

Ik weet niet wat de doktoren vandaag de dag bezielt, Edelachtbare. Dat wil maar infuzen afknippen, stekkers uittrekken en zuurstofkranen dichtdraaien. Het woord termineren danst als een scrabblewoord met driedubbele woordwaarde voor hun ogen. Artsen kennen geen grenzen meer.

Dus ik zei: "Wij willen vader best nog wel vijftien jaartjes in coma bij ons houden. Waar moeten we anders met de tekeningen van de kinderen heen?"

De dokter knielde bij vader neer en probeerde het te vergeïliken met: "Zijn hart staat anders stil!"

"Wonder," kaatste ik terug, "wat denkt u, dat als va-

der ligt, dat zijn hart een beetje door de kamer gaat lopen ijsberen?’’

En dat heeft dan medicijnen gestudeerd! Waarschijnlijk schriftelijk!

Als u heeft meegeteld, Edelachtbare, dan heeft u begrepen dat ik binnen drie weken vier keer bij vader op bezoek ben geweest. En hoewel ik nog steeds mijn twijfels over de juistheid van die vlotte diagnose heb, heb ik toch op vaders begrafenis gesproken.

En nu wilt u mij nalatigheid verwijten?’

Toeschouwers

Ze zaten een beetje tegen elkaar aangedrukt
op de tribune.

Twee mannen.

Ze hadden elkaar nog nooit eerder gezien.

De oudste, die een beetje naar de jenever stonk
die hij uit een heupfles naar binnen teugde,
stond af en toe op om de handen kruislings
tegen de schouderbladen aan te klappen,
slaakte even een kruidige vloek en ging weer zitten.
Vroeger had hij duiven gemolken.

Hij had een paar prijsvliegers gehad.

Kieldoffers, trotse witte duiven,
kompasjes met vleugels.

Een flatgebouw dat de provinciale waterleiding
moest huisvesten maakte een einde aan zijn hobby.

Hij vroeg zich wel eens af of zijn vogeltjes
nog op zoek waren naar hun til

of voor altijd doelloos rondzwerkten
in de buurt van Compiègne

wachtend op het lossen van hun soortgenoten,
waarmee zij dan een stukje opvlogen
tot aan de Belgische grens.

De decembermaand was aan hem niet besteed.

Zijn vrouw was op Eerste Kerstdag 1983 overleden.

Gestikt in een kalkoenbotje.

Hij had enige tijd machteloos
op haar rug staan beuken.

Het was een merkwaardig afscheid.

Altijd droomde hij dezelfde droom.

Ze kwamen elkaar weer tegen in een drukke straat
en hij begon haar ter verwelkoming
op haar rug te slaan.

Ze waren heel gelukkig geweest samen.

De zoon die ze in eer en deugd hadden grootgebracht
was een van de zes Nederlandse jongens die in Nieuw
Guinea gesneuveld waren.
Geen heldendood:
hij was in een hinderlaag gelopen.

De jongste van de twee zat stevig te roken.
Hij zag er chique uit met zijn witzijden shawl
en zijn donkerblauwe laken jas.
Het prototype van de geslaagde zakenman.
Privé was het niet helemaal gelukt.
Het vrouwtje was niet meegegroeid.
In het begin is het leuk
als je ongelimiteerd naar de kapper kunt gaan
omdat geld geen rol meer speelt
maar op zeker moment drink je toch liever een glas
sherry tot je bezopen in je bed lazert.
Zijn vrouw was begin december opgenomen in een
psychiatrische inrichting voor een ontwenningsskuur.
Hij had haar slechts één keer bezocht tot nu toe.
Met Sinterklaas.
Zij had hem uitgescholden.
Zat boordevol verwijten. Diep in zijn hart moest hij
haar gelijk erkennen.
Maar daarmee was zij nog niet van de drank af.
Eergisteren had hij zijn secretaresse
mee naar huis genomen.
Ze had voor hem gekookt
en toen ze bij hem op schoot ging zitten
was hij misselijk geworden.
Zijn kinderen waren bij oma.
Zijn dochtertje van elf liep mank
omdat hij haar had aangereden
toen ze met haar fietsje de oprijlaan opstootte
terwijl hij achteruit reed.

De oudere man was gaan staan
om de handen nog eens warm te kloppen.
Hij wilde iets aanmoedigends roepen
maar bedacht zich.
Hij ging weer zitten
en duwde zijn linkerzijde
tegen de rechterkant van zijn buurman
die zich niet direct gegeneerd terugtrok
maar eerder voorzichtig een beetje terugleunde.
Beide mannen die elk op hun manier
niet veel tegen homoseksualiteit hadden,
zochten zonder bijbedoeling elkaanders warmte.
De tribune was verder geheel leeg.
De lange houten banken
waar de verf was afgebladderd
en waarop hier en daar nog een verschoten nummer
zichtbaar was,
duidden met hun leegte
het onpeilbare verlangen van de beide heren.
Langzaam trok de mist over het veld.
De overzijde was al niet meer zichtbaar.
Nu en dan klonk er een fluitje.

Toen het fluitje drie korte stoten gaf,
stonden de beide mannen op.
Ze liepen zwijgend naar de uitgang.
De ene ging linksaf,
de ander sloeg rechtsaf.
Ze hadden elkaar niet in het gezicht gekeken
en zouden elkaar bij een weerzien niet herkennen.
Hun raadselachtige kwellende lot had ze die avond
samengebracht.
Bij Haarlem-Excelsior.
0-0.

Haar Zonder Naam

Nu het afscheid van Haar Zonder Naam
alweer enige schreden achter ons ligt
zodat de rook boven haar horizon is weggetrokken
lijkt het geen overbodige luxe even een pas op de plaats
te maken om stil te staan
bij de indrukwekkende sporen
die de staat van dienst
van deze geliefde zangeres heeft achtergelaten.
Zij zonder naam
die menig warm plekje van veler harten
die haar koesterden als zangeres veroverd had
met haar gedurfde chansons
waaronder ook veel onderwerpen
die anderen misschien als schokkend zouden ervaren
zoals Zwartwerkende Mijningenieurs
of Koude Buffetten in de Sahel
maar zij vond dat nu eenmaal zo
en daar had je je dan als achtergrondzangeres
maar bij neer te leggen.

Laat ik beginnen
met een tipje van de sluier op te lichten
die Haar Zonder Naam net als haar man
in een waas van verlegenheid altijd om zich heen sloeg.
En waarmee zij probeerde te verhullen
dat zij net als iedere burger in dit land,
behalve onze koningin natuurlijk
die al genoeg op haar hoofd heeft,
voordat ze trouwde een meisjesnaam had.
Die meisjesnaam van Mary zoals ze van voren heette
was dezelfde als de jongensnaam van haar vader
die Servaes van achteren heette,
zoals de ambtenaar van de Burgerlijke Stand

het nu eenmaal wilde in die roerige mobilisatiejaren
zo vlak voor de oorlog.
Zoals u allen wel weet is er van mobilisatie tijdens de
oorlog bitter weinig terechtgekomen,
maar we mogen Mary daar niet alleen op aankijken.
Haar huwelijk met Jerry Beij,
die aanvankelijk zelf ook zanger was
gooide roet in haar wittebroodsweken
omdat ze net nu ze aan haar meisjesnaam gewend was
opeens weer een jongensnaam op haar dak kreeg
die meer van een bijnaam had.
Het was dan ook goed gezien van de ontdekker van
Mary, Johnny Hoes, wat een nogal doorzichtige
schuilnaam was voor Jan Overtrek
en die wij allemaal hebben leren kennen van:
Ach Was Ik Maar Bij Moeder Thuis Gebleven
een liedje dat zelfs de mensen
die niet van zijn genre hielden moesten beamen,
door ondanks haar krokodilletranen te zeggen:
Ik noem jou de Zangeres Zonder Naam!
Want jouw talent mag geen naam hebben.
Zodat jij ook nooit bekend hoeft te worden,
waar je toch maar last mee krijgt.
Want wie geen naam heeft wordt ook nooit genoemd
en zal dus door niemand op straat ooit
kunnen worden nageroepen.
Wat immers altijd gebeurt als je wel een naam hebt
waardoor je herkend wordt als je op straat loopt
zodat men denkt: Hé! Is dat niet Die En Die?
Waarop men dan heel hard roept: 'Hé, Die En Die!'
Maar nu denkt men: daar loopt Zij Zonder Naam
en dan dan gaat men heus niet roepen:
'Hé, Haar Zonder Naam!'
Omdat men nu eenmaal niet gek is.

Haar Zonder Naam sloeg meteen aan als een bom
en toen moest er natuurlijk repertoire komen.

Liedjes om te zingen met muziek.

Want Haar had dan wel geen naam,
ze was toch zangeres.

Haar eerste liedje waarmee ze werd opgenomen was:

Arme rekrutenjongen waar is je geweer gebleven?

waarin het ontroerende beeld geschetst wordt

van een veertienjarige knul die zijn geweer

ergens heeft laten slingeren

en die daardoor niet kan schieten

juist nu de oorlog zo fijn van start is gegaan.

Dit liedje viel niet overal in dezelfde aarde

omdat het niet de smaak van iedereen zou zijn

die het even leuk wou vinden.

Want er komt ook ook veel jaloezie voor in ons vak.

Hierdoor schoot de Arme Rekrutenjongen

Zonder Geweer zijn doel voorbij.

Sommige strijdlustige pacifisten hoopten

dat het een protestlied was

maar zo was het beslist niet bedoeld

want zo was een oorlog nog nooit gewonnen.

Andere haviken meenden:

‘Is het niet een beetje al te antimilitaristisch voor een
lied dat je zo denigrerend de rekruten onderuithaalt en
vooral de jongsten onder hen die zonder geweer geen
poot hebben om op te staan?’

Derden zagen er een sterk staaltje seksualiteit in zitten
en hijgden het uit:

‘Het lijkt wel pornografie!’

Omdat die voor dat geweer iets heel anders zagen

en de strijd daar bedoelden ze

seksuelen toespelingen op meisjes mee,

dat die het voor het eerst zouden doen

met jongens die nog van niks mochten weten

zoals rekruten bij voorbeeld.
Maar Mary, zoals ze weldra door iedereen genoemd
werd omdat ze nu eenmaal zo heette,
Hoes of geen Hoes, want niets is zo vervelend
als iemand die een naam heeft steeds
Zangeres Zonder Naam te moeten noemen,
zoals de koningin altijd deed in haar troonrede
omdat ze geen partij mocht kiezen,
wat ik niet erg democratisch kan noemen
voor een staatshoofd dat toch het goede voorbeeld
zou moeten geven,
Mary trok zich van deze kritiek weinig aan.
Oh, wat kreeg ze veel brieven van Jan en Alleman
over de rug van de postbode toegestuurd.
En dan heb ik het nog niet eens over
de ansichtkaarten uit Onverdachte Hoek
waartussen ook helaas enkele adhesiebetuigingen
om te laten zien dat men het er niet mee eens was
dat haar tweede plaatje uitkwam:
Witte kerstchrysant waarom sta jij in de brand?
waarin zij het milieuvraagstuk
toen niemand nog oren tegen die vuiligheid had
voor de kaak aanstelde
en waar Mary het altijd zo grondig mee over de stok
had omdat zij zelf uit een heel slecht milieu kwam
en zelf ook wel inzag dat als de lucht
die ze voor haar zingen nodig had, vervuild werd,
haar liedjes ook steeds smeriger dreigden te worden.
Even leek het die kant in te slaan toen zij het lied
Het lege hol van een Hollandse cowboy opnam.
Omdat niemand begreep dat deze jodelsong
juist voor de homofielen was bedoeld
als stoot onder de gordel,
omdat ze zo'n medelijden
met deze ethische minderheid had

die zelf ook niets liever dan in de meerderheid was geweest.

Dat juist de Vara
die voor de verworpenen der aarde
altijd een schepje voor zegt te hebben
door met een quiz of een vrouwenspecial
voor de draad te komen
juist dit plaatje meende te moeten boycotten,
hebben ze later meer dan goed gemaakt
door Mary's allergrootste fan,
tegen zijn uitdrukkelijk verzoek in,
hij was nu eenmaal liever minister geworden,
tot voorzitter te bombarderen in Rotterdam.

Hij was dan ook de man die voorstelde dat Mary,
die wel degelijk haar naam op te houden had
anders had ze wel de Zangeres Zonder Meer geheten,
maar eens afscheid moest nemen
met een Socialistisch Gala.

Wat inhield dat Mevrouw Servaes
wat tevens haar meisjesnaam was
zelf maar twee consumptiebonnen kreeg
waarmee ze zo zwaar op haar maag zat
dat ze die toen maar in al haar goedheid
aan de Nierstichting van Pieter van Vollenhoven
overgemaakt heeft.

Geruchten, wie anders, willen de laatste tijd
dat Haar Zonder Naam onlangs nog geprobeerd heeft
om als Haar Zonder Een Andere Naam
haar come-back te maken met het plaatje:
Afscheid nemen is een beetje erven.

Deze poging liep echter stuk op het strand
omdat niemand die vorige naam onthouden had

en bovendien als zij zo geheten zou hebben
dan nog gaat men op straat nu eenmaal niet roepen:
Hé, Haar Zonder Een Andere Naam!
Omdat men nu eenmaal niet gek is.

De nekslag voor het circus

De schrikbarende toename van het aantal uitstervende diersoorten doet de voor de natuurliefhebber in iedere mens zorgwekkende situatie ontstaan dat er weldra meer dieren zullen uitsterven dan er zijn en zodra, wat dan?

-Mij een biet, moppert de kop in het zand.

Maar ik spreek hem nader als op een dag zijn lievelingskanarie met de pootjes gestrekt omhoog in zijn kooitje ligt.

Dan is het jammeren tussen de spijlen door geblazen.

-Ze kon altijd zo gezellig naar ons fluiten.

-Nu kunnen we naar hem fluiten en dat is lang niet zo gezellig.

-Hij deed toch niemand kwaad, behalve de kat hem.

-Enzovoorts, enzovoorts.

Maar aan dat sentimentele Martin Gaus-gezeur (die bovendien belangen in de zangzaadsector heeft) hebben we nu niets.

Immers met de dood van Lenie 't Hart zal ook de zeehondencreche, dat groene gewrocht, uitsterven.

Het idee erachter was sowieso van een oud testamentische naïviteit.

Omdat er per jaar zeshonderd zeehondjes sterven een peuterspeelzaal voor de zoutwaterpuppies.

Denk je eens in hoeveel vlinders er per jaar doodgaan?

Ooit van een rupsencreche gehoord?

Nee, we moeten eenvoudigweg accepteren dat we het op korte termijn zonder dieren zullen moeten zien te rooien en dientengevolge voorzichtig maar vastberaden beginnen met de aanmaak van nieuwe dieren.

Dat stelt ons immers in de gelegenheid eens een paar dieren te creëren waar je wat aan hebt als mens en die tevens beter opgewassen blijken tegen de helaas zo

noodzakelijke veranderingen in het milieu dan dat stel-
letje slampampers dat nu als sneeuw voor de zon dreigt
te verdwijnen.

Neem nou bij voorbeeld de insekten.

Hun hele bestaan zijn ze erop uit ons mensen te sarren,
te treiteren en het bloed onder onze nagels vandaan te
halen, zodat je niet kan krabben waar ze je gestoken
hebben.

We hebben per schepping de intelligentie om in te zien
dat we het op de vlakke hand nooit zullen winnen van
vlieg en mug en *du moment* dat we met de Vaponastrip
het insekt lik op stuk geven legt deze het loodje.

Dat is asociaal want welke dieren moeten er niet alle-
maal rond zien te komen van insekten. Met andere
woorden: de vleermuis kan het ook wel schudden.

Maar laten we niet te lang bij een gelopen koers
stilstaan. De aarde draait door, ook zonder vleermui-
zen en insekten, want geld moet rollen.

Zo lijkt het me ook geen enkel probleem eens de koe te
moeten missen. Dat staat maar in die wei de bodem te
verzuren waar op zijn milieuzachtst gezegd een spoor-
baan had kunnen lopen in plaats van een tunnel. Er is
niemand die mij wijsmaakt dat we niet allang recht-
streeks van gras melk kunnen maken en zo het mest-
overschot terug kunnen dringen. Voor wie de herkau-
wer mist doet een dagje Efteling wonderen.

Wat te denken van de hond? Het moet, als deze huisti-
ran straks uitgestorven is, voor een speelgoedfirma een
koud kunstje zijn met een apparaat aan een touwtje op
de markt te komen, waar als je ermee door de stad loopt
op de meest ongelegen moment poep uit komt.

Ik ben er zeker van dat er een toestel te verzinnen is waar
een angstig gejam uit komt zodat je vermoedt dat de
baby van de burens gewurgd wordt en dat als je het op

schoot neemt gaat spinnen. Want wat is een kat meer? Olifanten kunnen we sinds de uitvinding van de notekraker missen als kiespijn en dan is meteen die onmenselijke handel in Ivoorkust afgelopen.

Vissen heb ik altijd al gestresste graatmeesters gevonden. Steeds maar in dat smerige water rondhangen, nooit eens even lekker ontspannen op een handdoekje op het strand gaan liggen. Ik heb begrepen dat er in de pakhuizen van Iglo voor tweehonderd jaar vissticks ligt dus ik zou zeggen: Weg met die vissen! Wie dan leeft wie dan zorgt.

Ach, ondanks al dat sombere gedenk over hoe het nu verder moet is de mens er steeds weer in geslaagd een oplossing te vinden voor problemen die er niet hadden hoeven zijn.

Toen de televisie kwam zei men ook: 'Dit is de nekslag voor het circus.'

Nu zal men wel weer gaan zeggen dat als er straks geen dieren meer zijn, dat de nekslag voor het circus zal zijn. Die hele opgeklopte milieuproblematiek laat zich in één vraag ontzenuwen: waar heb je een struisvogel voor nodig als je zelf je kop in het zand kan steken?

Er rest ons bij het verdwijnen der natuur slechts één probleem: wie doet het licht uit, de kip of het ei?

Wat elke reiziger weten moet

De beginnende reiziger moet weten dat de aard van de reis erg sterk samenhangt met het vertrekpunt. Een beetje geschrokken misschien van in het buitenland ontspoorde reizigers wil de beginner niet te hard van stapel lopen en voorzichtig in eigen land beginnen.

Mag ik om misverstanden te voorkomen even opmerken dat ik niets tegen reizen in ons eigen prachtige Nederland heb. Akkoord, ons land heeft voor de verwen-de globetrotter zo zijn grenzen: men zit in België eer men er erg in heeft, of erger nog in Duitsland. Maar als u de ogen en oren open houdt en wilt luisteren naar mij, kan u niets gebeuren.

Mijn advies voor de mensen die in eigen land willen reizen luidt: blijf uit de buurt van Vaals! Daar is namelijk het Drielandenpunt en de kans dat u daar op een onbewaakt ogenblik even in een ander land vertoeft, is diens-tengevolge twee keer zo groot.

Wie in eigen land wil blijven doet er goed aan klein te beginnen. Dan kan er weinig misgaan, hoewel het voor bewoners van de grensprovincies zaak blijft scherp op te letten in welke richting men koerst.

Stel u woont op de Westerse Drift in Haren (Gr.) en u wilt naar de Dr. Schaepmanstraat in Glimmen (Dr.). Dat is geen reis waarvan ik als reisorganisatie zeg: daar gaan we er dit jaar als het weer meezit tweeduizend van verkopen in de bouwvakantie. Maar voor een beginner die op de Westerse Drift woont al een hele onderneming en vooral een persoonlijk zaak. Dat is immers het fijne van reizen: dat je vrij bent om te gaan waarheen je maar wilt.

Dit in flagrante tegenstelling tot deportaties, waarbij men wat betreft de bestemming maar moet afwachten hoe de pet van het heersende regime staat, om van ver-

voersfaciliteiten nog maar te zwijgen. Dit noem ik geen reizen meer, al zullen er ongetwijfeld wel weer mugge-zifters te vinden zijn die willen volhouden dat het hier in diepste wezen toch ook om reizen gaat. Misschien hebben grootsprekers uit deze categorie eens een geheel verzorgde reis naar de Goelag Archipel nodig om tot beter inzicht te komen. Dan mogen ze ons in geval van terugkeer hun belevenissen vertellen.

Nee, als ik het over reizen heb dan bedoel ik vrij zijn om te gaan waar je wilt en als iemand van de Westerse Drift in Haren naar de Dr. Schaepmanstraat in Glimmen wil, ga ik niet hoogmoedig zeuren: Wat is dat nou voor een flutreis? Ik heb ook ooit mijn eerste reis gemaakt. Hoewel ik mij een spectaculairder trip kan indenken, zal ik toch positief uitwijken, prettige reis wensen en met een paar nuttige vragen de nerveuze reiziger een stukje op weg helpen. Bij voorbeeld: heb je je kompas, land- of strippenkaart wel bij je.

Bedenk te allen tijde als u wat meewarig over het reisgedrag van anderen meent te mogen oordelen dat er mensen naar de maan geweest zijn en daar kan uw reis, waarheen dan ook, nooit tegen op.

Nogmaals, het is aan te raden voor de beginnende reiziger zich niet over de kop te laten jagen. Ik begrijp wel dat Bangkok lokt, Tokio trekt en Parijs prikkelt, maar, dat kunnen we zo mooi zien in Amsterdam: de Amerikaan loopt in zeven grachten tegelijk en komt thuis met een rolletje mislukte foto's plus het idee dat de geboorte van Vincent van Gogh jaarlijks aanleiding geeft tot uitbundig feestvieren. Te veel indrukken veroorzaken reistress, die de adspirant-reiziger voor eeuwig de lust tot verder reizen kan doen vergaan. Kloosterlingen zijn vaak gefrustreerde reizigers, anders waren ze wel missionaris geworden. Daarom adviseer ik: begin eerst eens rustig uw eigen straat uit te lopen en kijk goed om

u heen. Observeer uw eigen gevel eens. Bevalt dit, neem dan bus of trein naar een naburig dorp. Geef oog en oor de kost, gebruik de maaltijd in een lokale taveerne, overnacht, als u het zich kunt permitteren, in een logement en keer een dag later terug naar huis. U zult ervaren: heel langzaam groeit de reiziger in u.

Of niet! Dat wil ik er nadrukkelijk bij zeggen. Niet iedereen is weg van reizen. Mocht er aan het eind van uw straat door u heen gaan: Waar ben ik? Is dit alles? Ik heb het gevoel dat ik dit allemaal al eens eerder gezien heb, dan bent u niet uit het juiste reishout gesneden. U moet goed bedenken dat waar u ook heen wilt op deze wereld, uw reis altijd bij uw eigen huis zal beginnen en om weg te komen zult u altijd eerst tot het eind van uw eigen straat moeten rijden. Of zoals de oude Baedeker het zegt in een van zijn eerste reisgidsen: wie reizen wil, moet zijn huis verlaten.

Een stukje kunst

We staan hier in het gemeentelijk museum van Appelscha voor een van die zeldzame doeken die een oude stroming in de schilderkunst afsluiten, daarmee als het ware een nieuwe inluidend, zonder dat er sprake is van een overgangsdook zoals de lijst doet vermoeden.

De schilder signeerde dit platte landschapje met Riebeck Kohn. Hij leefde van 1872 tot 1894 en - en daar ligt het belang van dit werk - is geboren te Diekirch, Luxemburg.

Dat laatste is opmerkelijk omdat Luxemburg eigenlijk geen bijdrage van kunsthistorisch belang aan de schilderkunst heeft geleverd. Het is te danken aan het hardnekkig geloof dat Appelscha's conservator Tjibbe Kohn in de artistieke kwaliteiten van zijn overgrootvader heeft dat Luxemburg zich op deze manier nog enigszins kan profileren. Want begenadigde schilders waren ze bepaald niet, die Luxemburgers, net zo min overigens als beeldhouwers.

In het algemeen kunnen we stellen dat Luxemburg weinig artiesten van formaat heeft geleverd. Of we zouden moeten noemen François Esch, die in de Rococo-tijd voor een doorbraak heeft gezorgd in de traditie van het weerhuisje, door het dak onder de kelder te plaatsen, waardoor het mannetje niet naar buiten kon, zodat het altijd mooi weer leek te worden, in Luxemburg. Daarbij moet worden aangetekend dat de vraag: weerhuisje, kunst of kitsch? tot op de dag van vandaag niet bevredigend beantwoord is, al heeft jonkheer Sandberg wel gepoogd met een symposium in het Stedelijk Museum de voors en tegens genuanceerd in kaart te brengen. Kunstkenners zullen zich van deze bijeenkomst herinneren dat de landjonkers Fuchs en Beeren elkaar in de haren zijn gevlogen, waarbij menig weerhuisje het heeft moe-

ten ontgelden.

Nee, Luxemburg, laten we het maar toegeven, is een cultuurarm lapje grond dat op sportgebied al helemaal niets voorstelt.

Een tweetal Luxemburgers heeft de Tour de France gewonnen, dat is zeker waar, maar dat kwam voornamelijk omdat de rest van de renners toen dacht als men een Luxemburger zag demarreren: laat maar effe gaan. Die zien we zo wel weer terug. De hardfietsters leefden in de veronderstelling dat een Luxemburgse renner thuis eenvoudigweg niet genoeg trainingskilometers had kunnen maken omdat er niet genoeg kilometers voor handen zijn.

Geografisch stelt Luxemburg, ik zeg het niet graag, ook al niet veel voor. Het ligt ingedrukt tussen België, Frankrijk en Duitsland. Geen van alle landen waarvan je meteen denkt: tjonge, laten we daar met de krokusvakantie naar toe gaan.

Jawel, België kent een aantal begenadigde schilders en wielrenners maar wat men op dit gebied aan *goodwill* wint, verliest men weer door een volkomen gebrek aan presentatie. Hierin blinkt de Fransman weer uit, denk maar eens aan het literaire werk van Marcel Proust dat volkomen onbekend zou zijn als het niet zo geraffineerd onder onze neus gewreven was, door een door-dringend ruikend kaasje naar hem te noemen.

Duitsland is een verhaal apart.

Maar laat u niet afleiden, al maakt Duitsland dat nog zo moeilijk, het ging ons om Luxemburg. Cultureel zoals gezegd een pover land en de aarde is er ook niet erg vruchtbaar. Hoe graag de boer ook wil, er valt nog geen behoorlijke suikerbiet uit de grond te stampen. Het feit dat de werkende bevolking voornamelijk uit agrariërs bestaat geeft enerzijds aan dat de Luxemburger het er niet bij laat zitten, maar bewijst anderzijds hoe dom hij

wel is. Dat het geen vissers zijn begrijpen wij ook wel en niet iedereen wil douanier zijn, discjockey worden of een quiz presenteren, maar om nu je hele leven stampvoetend bij vergeefs gezaaid zaad te wachten getuigt willens en wetens van onnozelheid.

Al deze minpunten vallen echter in het niet bij de oppervlakte van het land. Godallemachtig wat een klein landje is dat Luxemburg. Zaaiers moeten oppassen dat ze niet te ferm met de zaadjes strooien, anders belanden ze in de reeds genoemde landen. De term Veilig Vrijen kent hier dan ook meerdere invalshoeken.

Wellicht ligt daarin ook het probleem van de Luxemburgse schilder. Hij kan niet voldoende afstand van zijn werk nemen. Denk u zich maar eens in dat je in Aken moet gaan staan om te zien of je schilderij in Diekirch deugt. Een tennisser die bij een oneven aantal games van helft moet wisselen zal iedere keer de grens over moeten en tot overmaat van ramp zijn ballen moeten laten fouilleren. Verspringers moeten kiezen: ofwel de aanloop, danwel de sprong in het buitenland. Dat men in Luxemburg grotere paspoortproblemen heeft dan bij ons laat zich gemakkelijk raden. Het laatste voorstel daaromtrent komt neer op een soort brandmerk dat men in de rechterbil moet laten schroeien, iets waar vooral de naturalisten, die in hun land toch al geen vin kunnen verroeren, zich hevig tegen verzetten.

Men heeft geprobeerd Luxemburg door het Groothertogdom te noemen nog iets van grandeur te geven, maar omdat de klemtoon onmiskenbaar op de laatste lettergreep valt, wordt eerder het tegendeel van dit streven bereikt.

Nee, laat u niet misleiden, kunstliefhebber, dit achtertuintje is bijna op geen landkaart terug te vinden of het moet de kaart van Luxemburg zelf zijn, die uitgevouwen op de grond al snel in het buitenland ligt.

De man die dit schrale lapje grond mag besturen noemt zichzelf Groothertog en dat zegt genoeg. Hij probeert het met Jan als achternaam wel een beetje te relativieren, maar daar stinken wij, net als bij de heren Nergenshuizen uit Geenland, niet in. Iemand die groot voor zijn functie nodig heeft, degradeert zich zijns ondanks. Stel dat uw melkboer zich opeens Grootmelkboer ging noemen, u zou van hem geen druppel zuivel meer betrekken.

Bovenmeester is ook zo'n misverstand. Wie meester is, heeft het hoogste bereikt en kan zich niet verder verheffen. Juist het inzicht van nederigheid heeft hem tot meester gemaakt. Een bovenmeester is pas meester als hij zich onderwijzer weet.

De Grootmeester kennen we uit de schaaksport, het nobele spel van de vierenzestig velden dat in Luxemburg om de voor de hand liggende reden niet gespeeld kan worden. Wel kent men er de variant met zestien velden, waarop zich wat pionnen verdringen.

Grootmoeders en grootvaders die liggen anders, doch laten we de Luxemburgers niet op ideeën brengen. Straks spreken ze nog van hun Betovergroothertogdom.

Mensenlief, wat een klein pestlandje is dat zeg!

Goed, Monaco is nog kleiner, evenals San Marino en Andorra, maar we moeten nu niet afdwalen van ons onderwerp. Tjonge jonge wat een klein landje is dat Luxemburg.

Het gevoel van die kleinheid en van de verschrikkelijke pijn daarover, die vaak wordt afgedaan als kleinzerig, doch waar Freud, in de tijd dat hij in Aken een blauwe maandag vergelijkende geografie studeerde, nog hele rake dingen over gezegd heeft, die helaas niet de Luxemburgers maar merkwaardig genoeg wel de Duitsers zich ter harte hebben genomen, met alle gevolgen

voor de EEG vandien, maar ook de triomf van de ironie heeft de late romanticus Riebeck Kohn in dit landschapje gelegd.

Kijk maar eens goed naar dat bruggetje. Eigenlijk is het een heel lullig bruggetje en zelfs die kwalificatie verdient het nauwelijks. Zelf voel ik veel meer voor lullige plank met dito leuning, met daarbij de aantekening dat diezelfde leuning zelfs voor een beetje Luxemburger wel erg laag zit. Het lijkt wel of een geslepen tollenaar zijn tuinbank over het riviertje de Lux, het is niet meer dan een brede goot, heeft neergezet om een passerende zwerver zijn laatste duiten te ontfutselen.

Achter dat bruggetje heeft Riebeck Kohn Luxemburg geschilderd met de onbeholpenheid van de verliefde. Nauwelijks ruimte latend voor de lucht. Hierin toonden de Hollanders zich de meesters, immers ons land is ook niet al te groot maar onze Gouden Eeuwers maakten van die handicap juist een voordeel door te suggereren dat daardoor de lucht des te groter was. Tachtig procent, ik houd nu eenmaal niet van overdrijven, van de Nederlandse Schilderkunst bestaat uit lucht.

Waarschijnlijk was Riebeck Kohn bang voor de ruimte en durfde hij de lucht niet aan. Des te schrijnender voelen wij die claustrofobie als we kijken naar de pompeuze lijst, die het onmogelijk maakt dat dit schilderij te Luxemburg geëxposeerd kan worden. In die zin moeten we dit schilderijtje (van vier bij zes) ook zien als een noodkreet, een appèl aan de kijker: geef me de ruimte! Of zoals Riebeck het zelf schreef aan zijn jongere broer Spitz die in Parijs tevergeefs, Seurat was die middag niet thuis, geprobeerd had aansluiting te vinden bij de pointillisten, maar toen het puntje toch weer bij het paaltje kwam, zich ontgoocheld te Appelscha vestigde: 'Nu ik na al die jaren zie dat ons land een metafoor is, slechts een opgedrongen beeld waarin wij niet meer dan

een lichtval kunnen veranderen, berust ik erin een stip te zijn.'

Kort na het lezen van die regel pleegde Spitz zelfmoord en trok Riebeck naar Appelscha om de vrouw van zijn broer te troosten.

Dat Tjibbe Kohn dit doekje als enige kunstwerk in de grote zaal van het Appelscha's gemeentemuseum heeft opgehangen lijkt overdreven, maar is het juist niet de opdracht van de kunst met een grote K het grote te bezweren door het kleine te eren?

Pico Belli

Het is vandaag op de kop af drieënzestig jaar geleden dat Adoro 'Pico' Belli werd geboren op Sicilië. Zijn moeder was een Abessijnse die gewoontegetrouw altijd op blote voeten liep en het verhaal gaat dat toen Adoro de bijnaam Pico kreeg van zijn trainer, de legendarische Bram Billa, omdat hij altijd neuspeuterde, voor het eerst voetbalschoenen droeg toen de treinconducteurs stakten voor het recht op kniptangen.

Enig verband is overigens altijd door de oude heer Belli ontkend.

Dat Belli, die zijn hele leven voor Tagliatelle gespeeld heeft, slechts één keer voor het Italiaanse elftal is gekozen is een van die fantastische verhalen die Romeinen tot tifosi gemaakt hebben. U moet u dat verhaal bij gelegenheid maar eens op een zonovergoten terras waar het Abessijns schiereiland zo rijk aan is laten vertellen. U hoeft alleen maar te zeggen: Gelato al limon, dan heeft u in elk geval recht op een citroenijsje.

In 1934 benutten de Azzurri een blessure van Belli om wereldkampioen te worden. Men zegt dat Pico thuis bij de radio zat te wenen toen de winnende treffer in de verlenging een einde aan de illusie van de Tsjechen maakte, anderen beweren echter dat Adoro helemaal niet thuis was die bewuste dag maar was gaan vissen met een paar mafioso-vriendjes. Dat klinkt wat zwaarder dan het is. Probeer op Sicilië maar eens vrienden te maken die geen band hebben met de Mafia. Dan heb je je langste tijd geleefd.

Dat voetballen had Adoro van zijn vader, een gewezen schaapherder die van de uitwerpselen zijner kudde een bal gedraaid had. Deze bal was het enige speelgoed dat de kleine Belli bezat en samen met de schaapshond Lassagna, Italiaans voor Lassie, pingelde hij vele uren op

de schrale weiden en sleep en passant zijn techniek bij. Want hoewel hij het vooral van zijn inzet moest hebben, loog zijn eigen vaardigheid er niet om.

Salto Loggi, de tot ver over zijn landsgrenzen bekende journalist van de *Gazetta dello Sport* heeft daar eens een heel puntig artikel over geschreven, waarvan ik een kopie heb. Dat moet u ook eens op de kop proberen te tikken. Juni 1936 moet dat geweest zijn.

Adoro 'Pico' Belli kende maar één zwak punt: hij kon tegen zijn verlies. Zijn eerste vrouw kan daar over meepraten.

Altijd correct tegen het arbitrale trio. 'Op het slijmerige af,' beweert Cor Recto die in die dagen materiaalman bij Tagliatelle was. Hij gaf de scheidsrechter vaak tijdens de wedstrijd een hand om hem alvast te bedanken voor de leiding. 'Voor als ik het aan het eind mocht vergeten,' zei hij er dan altijd bij. Maar hij is het nooit vergeten. Integendeel: tot in de kleedkamer liep hij met de scheids op. En maar handen schudden. 'Bedankt scheidsrechter voor de correcte leiding. Thuis ook alles goed? Doet u vooral de hartelijke groeten aan uw moeder.'

Slechts een keer heeft hij een officiële waarschuwing gehad, gele kaarten bestonden toen nog niet, dat was toen hij de hand van de referee na het bedanken niet los wilde laten. Na twintig minuten vond de man in het zwart het welletjes.

Zijn internationale reputatie dankt Belli aan zijn uitgekookte hakballetjes. Voor hem had nog nooit een speler gehakt. Punters, wreefschoten, binnenkantjes, buitenkantjes, je zag ze allemaal op de velden, maar hakken was er nog niet bij.

Kwaadsprekers beweren dat Pico min of meer over het bruine monster struikelde, maar Adoro heeft tot op zijn sterfbed volgehouden dat het een 'bewussie' was. Het

publiek was met stomheid geslagen door dit technische hoogstandje en zijn medespelers begrepen er ook niets van. Pas toen restaurant Boccaccio het gerecht op de kaart zette, kreeg hij de erkenning die hij zolang had moeten ontberen.

De op dit succes inhakende hakkenbar die Belli kort daarop in zijn geboorteplaats opende heeft nooit de beoogde vlucht mogen nemen. Dat is deels ook de tragiek van deze begaafde speler geweest, dat hij zo oerdom was. Dat zegt men niet graag van iemand. Bij twijfel is men dan ook eerder geneigd een eufemisme te zoeken, door te zeggen dat zijn kleding altijd correct zit of dat de figuur in kwestie nooit vergeet door te trekken. Maar Adoro 'Pico' Belli is het schoolvoorbeeld van een dom iemand. Het achtereind van een varken heeft een hoger IQ. Als pupil scoorde hij bij voorbeeld zoveel doelpunten omdat hij bang was dat anders de tegenpartij zou winnen.

Hij kreeg een schitterend aanbod om bij AC Amarcord te komen spelen, een blanco cheque lag voor hem klaar. Hij hoefde alleen maar zijn handtekening eronder te zetten. Dat was precies het probleem. Mama mia, wat was dat ventje dom.

Hij is op zeer tragische wijze om het leven gekomen, zoals eigenlijk de hele tweede wereldoorlog er een vol tragiek was. Een Abessijn, die met een speer probeerde een wilde eend te doden omdat hij die in zijn onwetendheid met de vijand verwarde trof Pico, die tot op de tanden bewapend in een legerelftalletje een vriendschappelijke wedstrijd tegen de lijfwacht van Haile Selassie speelde, in het hoofd. Het ontroerende was, en zo zullen wij die Adoro Belli gekend hebben hem ons altijd herinneren, dat hij met die speer in zijn kop, bloedend als een rund, naar de scheidsrechter toeliep, hem de hand schudde en bedankte voor de leiding.

In de wachtkamer

(De dames Dophoed en Pothoed zitten in een wachtkamer. Mevrouw Pothoed heeft een reusachtige hond aan de riem en mevrouw Dophoed een kat in een mandje op schoot.)

POT : Zo zit ik laatst bij mijn visagiste...

DOP : Jij zit zo laatst waar?

POT : Bij mijn visagiste.

DOP : Je visawatte?

POT : Mijn visagiste!

DOP : Wat is in hemelsnaam een visagiste?

POT : Dat is iemand die op vertoon van je creditkaart van een blotebillengezicht een uitgestreken smoel weet te maken.

DOP : (plotseling begrip) Oh.

POT : (afgemeten) Ja!
Goed, ik zit bij mijn visagiste zit er tegenover mij een vrouw onder zo'n ozonette...

DOP : Een ozonwatte?

POT : Een ozonette.

DOP : Wat is in vredesnaam een ozonette?

- POT : Dat is zo'n keurige kap tegen huidkanker.
- DOP : O zo'n nette.
- POT : Ja, zo'n nette.
- DOP : Jazonette?
Net zeg je nog ozonette.
- POT : Ja, zo'n ozonette.
- DOP : Wacht even, het duizelt me.
- POT : Ja, ik wacht wel even.
Daar zit ik hier voor.
- DOP : Je zei eerst ozonette,
toen zei je jazonette
en nu zeg je jazonozononette...
- POT : Ik zeg:
Jaaaa-zooo'n-ozonette!
- DOP : (plotseling begrip) Ooohh!
- POT : (afgemeten) Ja!
Toen zegt die vrouw onder die ozonette:
-Frasfrietsfrubblezwurg.
Waarop ik zeg:
-Je moet ook nooit in de herfst naar de Keukenhof gaan.
Waarop zij zwaar beledigd zegt:
-Kwastroefvielwegstromboli!
Ze wil gaan staan en zakt zo dood in elkaar.

DOP : Ja, je kunt geen goed gesprek meer voeren
vandaag de dag.

(Zoemer voor volgende patiënt gaat. Hond van Pot
schiet los en bespringt Dop.)

POT : Laat maar effe gaan.
Hij doet niks.
Hij is net gecastreerd.

(Dop vindt niet leuk wat hond doet)

Laat maar effe snuffelen.
Dat geeft niks.
Hij is dol op goedkope luchtjes.

(Dop vindt het steeds minder leuk)

Laat maar effe likken.
Dat geeft niks.
Hij is gek van make-up.

(Dop raakt in paniek)

Laat maar effe kauwen.
Dat geeft niks.
Hij spuugt alles weer uit.
Behalve mijn contactlenzen laatst.
Die hebben we uit zijn poep moeten pulken.
Ik heb nog steeds het gevoel
dat ik een zonnebril op heb.
(commandeert) F-side dood!

DOP : (Schikt haar kleren. Opgelucht.) Hoe heet
die hond van u?

- POT : F-side!
- DOP : F-side?
Gekke naam voor een hond.
- POT : Hij is dol op staven gooien.
- DOP : (begrijpend) Ooh!
- POT : (snibbig) Ja!
En die kat van u?
Hoe heet die?
- DOP : Hapklare brokken.
- POT : Zeker omdat ze dol is op hapklare brokken.
- DOP : Nee, zij is naar de oudste zuster van mijn
man genoemd.
- POT : Heette die hapklare brokken?
- DOP : Nee, maar dat was ook een kat.
Eigenlijk heette ze Corrie.
Maar toen raakte ze aan de jenever.
- POT : Dan moet ze Wim kennen.
- DOP : Hoezo?
- POT : Die is ook aan de jenever.
- DOP : Hoe heb jij die Wim eigenlijk ontdekt?
- POT : Welke Wim bedoel je?

- DOP : Wim van Joke.
- POT : Welke Joke?
- DOP : Van Wim.
- POT : (plotseling begrip) Ooooooh, Wim van Joke.
Via Joke dus.
Ik had namelijk chronisch last van bladderende nagels.
- DOP : Gunst, dat had mijn moeder ook.
Bladderende nagels.
In de herfst.
Eerst gingen de oren hangen en dan de nagels bladderen.
- POT : Toen zegt Joke:
-Eet jij wel eens raapstelen?
Ik zeg: waarom vraag je dat.
Want zoiets vraag je niet zomaar.
Zeker als je iemand niet kent.
Want wat ken ik Joke nou?
Ze woont hier net.
Toen zegt zij:
-Eet jij wel eens raapstelen?
Ik knikken.
Want ik had ze pas nog gegeten.
Joop is er gek op.
- DOP : Welke Joop?
- POT : Mijn Joop.

DOP : (plotseling begrip) Oooohja, die van jou heet sinds kort ook Joop.

POT : Wie heet er dan nog meer Joop?

DOP : Kees.

POT : Kees van Claudia?

DOP : Ja, alleen heet zij geen Claudia meer.
Toen Kees zich Joop ging noemen wou zij opeens Klarisse heten.

POT : Klaar is ze.

DOP : Ja, en wat denk je van Kees?

POT : Dus toen zegt Joke:
-Je moet eens naar mijn Wim.
En toen zegt haar Wim:
-Probeer het eens met spruiten op zondag.

DOP : Op zondag?

POT : Wanneer anders?
Door de week spruiten eten heeft geen zin, beweert Wim.

DOP : Wel als je ze in de schil laat heb ik me laten vertellen.

POT : Spruiten in de schil,
daar krijg ik de hik van.
Ik heb het een keer gehad.
De hele dag de hik.

Mijn contactlenzen vlogen door de kamer.
Mijn huid hing als boksbal na een uurtje
Tuur in mijn strottehoofd.
Dus ik aan de rauwe bloemkool!

DOP : Toch niet aan gegeten?

POT : Nee, aan geroken natuurlijk.

DOP : Rauwe bloemkool ruiken?
Krijg jij daar geen schimmel aan je neusvleugels van?

POT : Niet van rauwe bloemkool.
Geen centje last,
mits ik er gestoomde prei bij eet, anders
krijg ik irritatie op de schaamwegen.

DOP : Links of rechts?

POT : Middenin natuurlijk.
Waar zitten jouw schaamwegen?

DOP : Nou, als ik gestoomde prei eet links.
Ben jij dan niet allergisch voor prei?

POT : Ja, maar niet zo erg als voor bloemkool.
Mijn oren gaan slingeren van prei.
Maar als ik daar de stoom van twee lepels
hopscheutjes bij snuif waar even de kook
over geweest is, zie je bij mij geen lel trillen.

DOP : Bedoel je Haagsche hopscheutjes?

POT : Ja, uit de Laan van Meerdervoort.

- DOP : Daar krijg ik schurft onder de oksels van.
- POT : Links of rechts?
- DOP : Heb jij nog meer oksels?
- POT : Dan moet je daar eens een bos wortelen onder doen.
- DOP : Winterwortelen?
- POT : Nee, ga nou niet zelf knoeien.
Het blijft specialistenwerk.
Winterwortel kan heel slecht uitpakken
voor het borsthaar van je man.
- DOP : Ik heb geen man.
- POT : Dan moet je die winterwortel sowieso niet
onder je oksel stoppen.
Daar krijg je winderigheid van.
- DOP : Noordenwinderigheid?
- POT : Dat hangt ervan af waar je staat.
Je hebt überhaupt geen last als je een bosje
radijs tussen je knieën houdt.
Op vrijdag.
Tussen de middag.
- DOP : Dan moet ik altijd naar de dierenarts.
Want mijn kat kan niet tegen het weekend.
Hoe vang jij die winderigheid dan op?
- POT : Met een kurk.

DOP : Een kurk?
Daar krijg ik altijd zo'n droge bek van.

POT : Je moet 'm ook niet in je mond stoppen!

(Zoemer gaat weer. Getergde hond van POT bespringt DOP. Mandje valt open. In het nauw gezeten kat van DOP springt er krijsend uit. Wat er hierna gebeurt hangt helemaal af van de mate waarin beide dieren de aanwijzingen van de regisseur willen volgen. Dokter verschijnt op toneel.)

DAMES : (Uit één mond) En dokter?

DOK : (gedecideerd) Het is psychisch!

POT : Dus u wilt beweren dat mijn hond gek is?

DOK : Nee, ik heb het over uw uitstrijkje!

DOEK!

De kruimige aardappel-generatie

‘Ik dacht: dit is Willem zijn eerste kans om te laten zien dat hij het grote werk aankan. En nu dit?’

Lang nadat de vraag in het decor van Sport Studio is verklonken, kijkt de assistent-trainer van de FC Utrecht hulpeloos naar de drie strepen op de zijkant van zijn schoen. Verliezen is nooit leuk, maar uitgeschakeld worden voor de beker door een amateurclubje is erger dan het veld van Feyenoord.

Juist nu De Hoofdtrainer, overtuigd van een overwinning, de tegenstander uit de volgende ronde van het Europacup-toernooi was gaan bekijken in Italië.

Dan begint de oud-voetballer zonder trainersdiploma (maar wie zou hem nog iets kunnen leren) aan een lange, verbitterde monoloog: ‘Ik moet je eerlijk zeggen, Kees, dat ik het niet meer weet, eerlijk gezegd. Waar zijn die jonge gasten nou helemaal mee bezig, helemaal? Tuurlijk, je mag het niet vergelijken met toen wij speelden natuurlijk, maar ze hebben het gewoon te makkelijk gewoon die gassies.

Dat begint al met een lease-wagentje van de sponsor als de handtekening op het contract nog nat is. Mijn vader heeft mijn eerste contract getekend omdat ik nog geen eens een handtekening had, ik ging op de fiets naar het stadion in het begin, een fiets met houten banden, Kees, het was vlak na de oorlog, het was nog maar net Vredestein. Als je een aanbieding kreeg uit het buitenland waar je misschien wel oren naar had, zei de voorzitter: Hoe wou jij in Borussia Mönchengladbach komen? Op je fietsie?

Wat denk je als ik in Duitsland was gaan spelen vlak na de oorlog. M’n vader had me de kniebanden afgescheurd. Die heeft nog in het verzet gezeten, daar deden ze niks anders.

Kijk, daar kreeg je mentaliteit van. Niks groot geld in het buitenland, je speelde voor de eer van je club en je ouders, tot je een vriendinnetje van de Voorzitter kreeg. Moet je nou kijken. Zeventien, en gelijk in Jong Oranje onder de zestien. Het gaat te vlug voor die knapen, Kees, te vlug. De goeie niet te na gesproken, want die kunnen mij niet vlug genoeg gaan. Wat goed is komt snel, Kees.

Toen ik vierentwintig was, mocht ik een keer warmlopen in de tweede helft en dat was snel want ik was goed. Als je die jonge knapen maar lang genoeg tergt en treitert Kees, dan gaat dat werken. Dan wordt dat eerste elftal een haast onbereikbaar ideaal. Dus je werkt je de pleuris om erin te komen. D'r waren in mijn tijd knapen van achtenveertig jaar die nog volop trainten voor een plaats in het eerste. Een oudoom van mij is in z'n trainingspak begraven. Achteenvijftig jaar. Hartaanval op de training gehad.

Kom daar nou es om. Ze hebben ook gelijk een mooi wijf die jonge gasten, gelijk. In mijn tijd moest ik eerst een paar maanden de overgebleven dochter van de Penningmeester aflikken, die had een muizeval tussen haar benen. Voor ik het wist zat ik aan haar vast. Wat denk je dat die Penningmeester tegen mij zegt bij de eerstvolgende contractbespreking?

Meneer, zei hij, altijd meneer, Kees, want ze waren toen wel veel beleefder dan nu, meneer, u wou tienduizend gulden per jaar verdienen? Moet u eens goed luisteren, u heeft m'n dochter al, u ligt zowat bij ons in de kost, dat lijkt me meer dan voldoende. En dan kon je naar je premies fluiten, dat kon je. Ja, als ik gescoord had kreeg ik een extra aardappel van mijn aanstaande schoonmoeder, zo'n kruimige. Wat denk je hoe dat motiveert?

Wij kregen vijf gulden voor een training. Ik kende jon-

gens die gingen na een maand met duizend gulden naar huis, alleen met trainen verdiend. En die speelden nog geen eens in het eerste. Daar waren ze gewoon te moe voor vaak.

Hoe moet je ze nog motiveren? Ik dacht nog van tevoren, niet over onderschatten beginnen. Dat verhaal hangt ze de strot uit. Je ziet het al aan die verveelde koppen als je daags tevoren bij de bespreking naast de flip-over gaat staan. Het straalt van die verwende koppen af: tegen amateurs voor de beker, dus niet onderschatten zeker, trainer?

Dus ik denk, ik gooi de overdrijvingen erin. Ik zeg, jongens, met die wereldploeg van ons, waarmee wij onlangs het gerenommeerde Linz hebben opgerold, lopen wij vandaag over dat Brabantse topploegje heen.

Zegt een van die gassies tegen mij: Pas op trainer, niet onderschatten hoor, die Brabanders...

Ik kon hem wel een klap voor z'n kanis geven, brutale pestpleurislijer. 't Is dat de Hoofdtrainer in Italië zat om onze volgende Europacup-tegenstander te bekijken, want voor mij kon ie een boete krijgen, voor mij kon ie een paar weken in het tweede op verhaal komen. Desnoods twee, drie jaar op de bank zitten of verhuuren aan Veendam voor de rest van z'n leven. Dat zal ze leren die rotgassies.

Dat loopt ook even zo rustig van het veld af na afloop van de wedstrijd, even zo rustig. Als ik vroeger met 3-0 verloor dan zag je mij een paar dagen niet meer. Ik ben een keer tegen UT Arad uit in het strafschopgebied onder de grond gegaan en pas aan de goeie kant van de Berlijnse Muur weer boven gekomen. 0-0 speelden we. Thuis 1-1. Wat was ik daar ziek van. Nog geen drie maanden daarvoor hadden we de Europacup gewonnen.

IJzeren Rinus heeft het daarvan aan zijn knieën gekre-

gen. Omdat hij uit schaamte is teruggekropen naar huis.

Het plezier is er wat mij betreft af. Ik dacht ik kom hier als praatpaal. Weet je wat een van die gosers tegen mij zei de allereerste keer? Hulptrainer, mijn auto is stuk! Die dacht zeker dat ik Wouter Wegenwacht was.

Voor mij heeft deze selectie geen toekomst. Misschien halen we de volgende ronde in de Europacup, dan nog is voor mij de lol eraf. Wat moeten ze mij nog op zo'n trainerscursus leren?

Ik denk dat ik maar weer eens een plaatje op ga nemen. Weet je dat een hoop van die artiesten heel aardig kunnen voetballen?'

Het sneeuwkllokje

Ergens diep onder de sneeuw wroet een steeltje met een knopje zich manhaftig door de kou.

Juist omdat het zich afspeelt in het onwaarneembare krijgt het gevecht van dat groene steeltje met het zwaar drukkende sneeuwtapijt iets bovenmenselijks.

Want wij mensen zijn niet meer tot dergelijke top-prestaties in staat, zonder dat er camera's en microfoons op ons gericht zijn die toch op zijn minst onze in-spanning onder tien miljoen ogen moeten brengen.

Maar het steeltje weet wat er in het knopje zit en voelt het als zijn plicht deze kostbaar verhulde schat straks in al zijn glorie boven de witte sneeuw uit te laten torenen.

Berend stapt door het wit gedekte bos.

Hij heeft voor zijn verjaardag een paar nieuwe laarzen gekregen en probeert deze uit als een olifant de porseleinkast.

Berend neuriet er een heavy metal-deuntje bij.

Hij houdt van de natuur.

Wat het steeltje niet weet, is dat er overal om hem heen steeltjes zijn met precies hetzelfde in hun knop.

Zij voelen zich even trots en uniek en willen ook de wereld tonen dat schoonheid weliswaar nu en dan bedekt mag zijn door een dikke, koude, schijnbaar ondoordringbare laag, maar dat ze onvergankelijk is en slechts wacht tot de tijd rijp is om zich in al zijn glorie te manifesteren.

Berend is een boerenkinkel die het, nu hij zijn nieuwe laarzen heeft, maar wat jammer vindt dat het geen herfst is.

Want dan kun je zo lekker met de punt van je laars paddestoelen omver schoppen onder het uitroepen van: 'Stinkende boleten!'

De kabouterstoeltjes zouden door de lucht vliegen en eenmaal op de grond gevallen, zou Berend er genadeloos zijn hak op zetten.

Ja, Berend is dol op de natuur.

Het steeltje voelt weliswaar door het gestamp van Berends laarzen de grond trillen, doch voelt geen gevaar. Het lijkt alsof het denkt dat de mens toesnelt om zich te vergewissen van de pracht die haar knopje nu nog verbergt.

Berend moet plassen. Op het moment dat de plas zich aandient, stelt Berend de afvloeiing om een onverklaarbare reden uit.

Wel zoeken zijn ogen intuïtief naar de juiste plek.

Ondertussen knakken Berends laarzen tientallen steeltjes die met hetzelfde naïeve voornemen omhoog schooten.

Maar omdat hij ze niet ziet, kan hij er geen plezier aan beleven zoals anders bij de paddestoelen.

Dat is jammer, want Berend is juist zo gek op de natuur.

Het steeltje is de uitputting nabij.

Maar het duister gaat langzaam over in gloren en het naderen van het licht geeft de steel de moed en daarmee de kracht om door te stoten.

De warmte die het steeltje uitstraalt om haar missie te voltooien doet de sneeuw smelten.

Het is daarbij alsof de zon het steeltje wil belonen door even een wolk opzij te schuiven en zijn krachtige stralen op het knopje laat vallen.

Berend kan het niet meer houden.

Dan ziet hij het nieuwe sneeuw klokje iets boven de sneeuw uitsteken.

Ha! Heerlijk, denkt Berend, terwijl hij zijn warme, harde straal onverschrokken op het broze sneeuw klokje richt.

Het wordt een ongelijke strijd.

Aanvankelijk probeert het sneeuw klokje de dans op de verende steel te ontspringen, maar de straal duurt voort en is krachtig.

Heb je me daarvoor uit mijn winterslaap gehaald, zou het klokje het steeltje kunnen verwijten.

Maar de natuur kent geen verwijt.

De natuur telt louter onschuldigen.

De mens en niemand anders wilde weten wat schuld was.

Daardoor is een sneeuw klokje niet opgewassen tegen de verpletterende liefde van Berend met zijn nieuwe laarzen.

Paus pijpt Waldheim

van onze correspondent geestelijk leven

VATICAANSTAD. Onder massaal protest en in bijzijn van de voltallige wereldpers heeft gistermorgen in Rome Paus Johannes Paulus de Tweede Kurt Waldheim gepijpt. Het voorspel bestond uit hielenlikken naar de mond praten en veren in elkaars kont steken, waarbij opviel hoe veerkrachtig beide konten waren.

Een zichtbaar opgeluchte Paus verklaarde na afloop wat gemorst sperma van zijn kin vegend over de ex-secretaris generaal van de Verenigde Nazi's: 'Ik heb wel eens een grotere lul gezien, maar het is zonder enig voorbehoud de grootste zak die ik in de loop der jaren heb mogen aanschouwen. Ik begreep er de ballen van.

Wat een klootzak!

Toen ik die lul net in mijn bek had, dacht ik nog wat een eikel.

Ik zei tegen hem:

'Gromverdromme vrat een dreek keikkeltje maar dat was een *slip of the tongue*.'

Waaraan hij nog lachend toevoegde:

'Pijpen is een kwestie van doorbijten.'

Een wat beteuterde Waldheim zei tegen de pers dat je alles in verhouding moest zien.

'Het was niet zozeer mijn te kleine pik als wel die enorme grote bek van de Paus.'

Op de vraag wat er met het zaad gebeurd was

antwoordden de heren proestend:
'Doorgeslikt!'

Een woordvoerder van de demonstranten meldde dat gezien de miljoenen slachtoffers die geslachtsziekten vandaag de dag eisen het een schandaal is dat twee hoogwaardigheidsbekleders zo onveilig vrijen.

Achteraf bleken de meeste demonstranten door de in joodse handen zijnde kapotjesfabriek Durex te zijn betaald.

Zowel de Paus als Waldheim verklaarden afzonderlijk dat ze ook nog wel zin hadden eens in elkaars hol te kruipen.

'Zonder voorbehoedmiddelen,' kwijlde de paus.

'Hoe eerder we in de hemel zijn hoe beter.'

Ze besloten de persconferentie met een gemeenschappelijke tongzoen waarbij vette slierten speeksel uit hun mondhoeken naar beneden dropen om door knielende en kruipende bisschoppen te worden opgeslikt.

Tot zover Rome.

Deeg moet reizen, thee wil trekken

De mensen vragen mij als reisorganisatie wel eens:

-Wat is het verschil tussen reizen en trekken?

Er bestaan op dat punt zulke uiteenlopende meningen binnen het hele travel agency gebeuren, dat het u kan overkomen dat de ene bonafide tour-operator u laat trekken als u reizen wilt, terwijl de andere even betrouwbare reisleader u met zijn folders dood gooit. Het blijft derhalve een kwestie van smaak en over smaak valt niet te twisten. Behalve met je eigen vrouw zeg ik er altijd bij, dat houdt het huwelijk fris. Dat zij daar anders over denkt is jammer.

Mijn eerste vraag aan de klant is dan ook altijd:

-Wat wilt u, met de klemtoon op u, thee of deeg?

Als de klant zegt: -Deeg.

Dan laten we hem reizen. Dan kan hij het zo gek niet opnoemen of wij brengen hem erheen met bus, trein of vliegtuig.

Zegt de klant echter: -Thee!

Dan willen wij eerst graag weten:

Hoe wilt u trekken?

Waarom wilt u trekken?

Wat trekt u?

En waarheen wilt u trekken?

Trekt u alleen, trekt u met uw vrouw of met het hele gezin?

Het lijkt zo makkelijk om te zeggen:

-Trekken, dat doe ik wel alleen, daar heb ik geen travel agency voor nodig.

Maar pas op, trekkers, zeg dit niet te vlug. Wij hebben heel wat mensen wit zien weg trekken en met betrokken gezichten terugkomen. Zo ze al terugkwamen. Want een van de voornaamste aanvangsfouten is dat men te

ver trekt.

Daarom raden wij de beginnende trekker ook aan om de eerste keer een touw mee te nemen en dat gedurende de eerste trek niet los te laten. Wij hebben heerlijke touwtrektochten waarin de beginner die vroeg in touw is al lekker aan zijn trekken komt. Onderweg komen elementaire zaken aan de orde als:

Hebben wij voldoende uivret bij ons?

Zo niet, hoe trekken wij dan verder?

Hoe zetten we een tent op?

Hoe kunnen we zorgen dat de tent goed loopt, zodat we hem niet hoeven te dragen?

Enzovoorts, enzovoorts.

In het tweede stadium krijgen we dan de voortrektochten, waarbij een voortrekker meegaat die met de beginner optrekt, tips geeft en kleine vaardigheden leert. Zoals het ontwarren van knopen die de padvinderij in hem gelegd heeft.

Hierna komt het overtrekken. Dat is het natrekken van een voorgetrokken tocht, waarbij nog eens extra aandacht aan de techniek wordt geschonken en bij voorbeeld de vraag:

Moet de rugzak altijd op de rug hangen? zeker aan de orde komt. Omdat je dikwijls van mensen met rugklachten hoort:

Voortrekker, kan ik doortrekken en waar laat ik in dat geval mijn rugzak?

Het antwoord is even simpel als vanzelfsprekend:

Hang de zak waar je wil, maar noem hem niet langer rugzak.

Het is een hardnekkige trekkerstrots dat men de rugzak niet borstzak, of kontzak wil noemen met voor het ruggemerg vaak alle gevolgen van dien. Het fabeltje dat men van trekken rugklachten krijgt blijkt dan maar al

te waar, al hangt het er natuurlijk van af wie het vertelt. Heeft u de smaak te pakken, dan kunt u kiezen uit: Intrekken, bij voorbeeld: de wijde wereld. Of uittrekken, waarbij u terecht kunt in een van onze vele hygiënische naturistenkampen.

Voor de mensen die met een been trekken hebben we onze hinkeltochten in de Ardennen, die ook zeer geschikt zijn voor rolstoelers, mits de banden hard genoeg zijn.

Doortrekken is het einde en eigenlijk alleen aan te bevelen als cadeaubon voor iemand die alles al heeft.

Voor de trekker die het allemaal gezien heeft ten slotte komt het stadium van het zogenaamde kurketrekken, waarbij men op zijn routine drijft en zich onttrekt aan de woelige wereld. Hierbij ontdekt de onstuimige globetrotter dat hij ook rustig thuis kan blijven en door meditatie ontspannen de genoegens kan smaken die de gewone trekker in het zweet zijns aanschijns moet verwerven.

Hier, thuis, ontmoeten ervaren reiziger en trekker elkaar. Tegen de fantasie kan geen reisorganisatie het opnemen.

Mijn groentijd

Je moet natuurlijk rekenen dat ik ook nog kaal was in die tijd. Zelf gewild, maar toch... Ik durfde mij niet onder gewone mensen te vertonen. Stel je voor! Ik, met die flaporen en die oude, door een kordate opticien aan mij opgedrongen bril, want in Zeeland, waar ik vandaan kwam, bestond er geen Brilmij die de keuze vrijlaat.

Ik zie het hoofd nog wel eens voor me: die oren, bril en neus, en daar dan geen haar omheen. Daaronder moet dan nog dat slungelige lichaam gezeten hebben, gestoken in kleren die nooit tot de mode behoord hebben en dat ook in de toekomst wel nooit zullen doen. Kortom: ik zag er niet uit.

Mijn ouders, zelf ook niet grootmoeders mooisten, ontweken mij of lachten nerveus bij toevallige confrontaties. Aan de houding van mijn broer veranderde niets. Hij was het jaar ervoor ontgroend en hij had die vernerding als een kerel gedragen met de wetenschap dat hij volgend jaar al 'een meneer' was. Zijn kaalheid had iets gracieus. Hij ging tot het elitecorps behoren. Oude vriendinnetjes drementen tochtig om hem heen.

Goed, een Casanova ben ik nooit geweest (gelukkig maar, ik heb al genoeg gezeik aan mijn kop), maar zo onzeker en overbodig als toen had ik mij nog nooit gevoeld, te meer daar ik altijd al de leukste thuis was. Daar stond ik, daar lag ik, daar zat ik, daar liep ik. En overal zag ik mijzelf als het middelpunt van een onthutste menigte, verbaasd over zoveel lelijkheid. Mensen die al niet meer dachten: moeten we dit gedrocht gedogen, doch: waarom is deze jongen zelf niet zo verstandig een einde aan deze kwelling voor ons allen te maken?

Als je niet om aan te zien bent en je hebt ook nog geen

aanzien, zijn verdomd weinig mensen bereid met je van gedachten te wisselen, laat staan dat er een normaal leeg gesprek met je ontstaat. Want zoiets doe je alleen voor je lol.

Eenzaam rukkend zat ik op mijn tijdelijke, naar de snackbar beneden en mijn sokken stinkende kamer de uren te verdoen met het kijken naar een bloot wijf dat ik eens uit een *Playboy* had gescheurd. Want zoveel sekswinkels als nu waren er niet en vrijblijvend bladeren in de waar was onvoorstelbaar. Ik was een outcast. Zelf gewild, maar toch...

Ik schrijf dit alles, merk ik, met het genoegen van een miljonair die terugdenkt aan zijn regenachtige krantenwijk en mijmerend tot de slotsom dreigt te komen dat hij toen echt gelukkig was.

Laat ik dat voorkomen. Ik voelde mij zeer ongelukkig. Met alle respect voor de vertrapten en gefolterden geloof ik dat er niemand ongelukkiger was dan ik. De wereld was een tranendal. De samenleving onaanvaardbaar en ik vernederde en verloochende mijzelf om er in godsnaam maar bij te mogen horen, want alleen zijn, dat had ik al vroeg door, is ondraaglijk. Toch was ik alleen. Mijn door de groentijd zo genoemde vriendjes kenden elkaar vaak van school, de hockeyclub of een intermontessoriale. Ik kwam uit een streek die weinig intellectuelen voortbracht. De enkele uitzondering op de regel ging dan meestal in Gent studeren. Dan was je dichterbij huis. Genoeg sokken om elke dag schone aan te trekken had ik niet. Ondergoed werd niet dagelijks verschoond. Wat verlangde mijn wasgoed naar huis en ik naar schoon wasgoed. Mijn ouders waren natuurlijk ook maar mensen en deugden niet, maar louter hun aanwezigheid kwam mij opeens als aangenaam voor. Mijn kamer, via een kennis van mijn ouders bemachtigd, was een aparte, op een andere verdieping gelegen

ruimte zonder eigen wc.

Daardoor verdwenen de kleine boodschappen altijd door de zwanehal van de wastafel, maar de bruine broden moesten beneden bezorgd worden en daartoe was een sleutel noodzakelijk voor het geval er niemand thuis was als ik moest. Ik heb iets tegen sleutels. Ik kan geen bos verdragen aan mijn lijf en losse sleutels verlies ik altijd. Niet natuurlijk die van zoekgeraakte fietssloten en deuren die niet meer open hoeven. Probeer die sleutels maar eens kwijt te raken, je verliest altijd de meest noodzakelijke. Vaak wordt een vlekkeloos verlopen dag wreed verstoord omdat tien minuten voor aankomst bij de te openen deur blijkt dat ik de sleutel kwijt ben. Op een drafje ren ik er heen om te kijken of de deur misschien aan staat. Maar nee, hij is, ongetwijfeld door degene die mijn sleutel gevonden heeft, met een door de Nederlandse Veiligheidsdienst bewonderde nauwkeurigheid, afgesloten.

Ik zat op mijn kamer boven de snackbar te midden van mijn stinkende sokken, vuile onderbroeken, plakkende lakens en dat blote wijf, en ik moest opeens ontzettend nodig poepen. Tevreden liet ik het gevoel nog even oplopen voor ik naar beneden ging om mij bij mijn hospita van die dagelijkse last te ontdoen. Halverwege de trap becroop mij het gevoel dat er wel eens niemand thuis kon zijn en waar had ik de sleutel gelegd? Daar op dat moment moet die bewustzijnsvernauwing zijn ingetreden.

Ik daalde verder de trap af. Bij iedere trede zekerder; er was niemand thuis. Ik belde aan, nog eens, klopte op de deur, bonkte op de deur. Wachtte. Er was niemand thuis. En ik moest ontzettend nodig poepen. Ik stormde, voor zover de aandrang het toeliet, de trap op, keerde alle laatjes, kasten en broeken om: geen sleutel!

Ik wist niet hoe ik het had. Als een zindelijke Deense dog stampte ik door dat kleine kamertje. Opeens zag ik mezelf in de spiegel. Mijn God, dat was waar ook, ik was kaal!

Even viel alle spanning, alle gevoel weg. De zenuwen hergroepeerden zich voor een nieuwe aanval. Ik kon nergens heen, of liever: ik durfde nergens heen. Want normaal gesproken waren er alternatieven genoeg om heen te gaan. Cafés genoeg in de buurt. De Universiteitsbibliotheek was vlakbij. Al deze voor de hand liggende mogelijkheden wilden mij echter op dat moment niet te binnen schieten. Mijn bewustzijn was vernauwd tot één vraag: raak ik het hier en nu kwijt?

De wastafel? Onzin. Als kind had ik eens een drol in het bad gedaan, vraag mij niet waarom. De volgende dag moest ik hem opruimen. Iedere keer als ik hem met een krant opgepakt had, sloeg mijn broer op mijn arm, waardoor de keutel weer terug in het bad donderde.

Een krant!

Opgelucht vouwde ik hem dicht als was ik ten langen leste het cadeau aan het inpakken voor iemand die alles al had. Ik was hem kwijt. De fysieke opluchting werkte echter niet bewustzijnsverruimend. Al snel bekleemde mij het gevoel: waar laat ik dit pakket? Ik gunde mij geen tijd rustig wat mogelijkheden te overwegen. Niet vanwege de stank, de krant isoleerde redelijk en er was nogal wat voor nodig om boven de snackbar en de sokken uit te komen, nee, ik was eenvoudigweg niet in staat wat dan ook te overwegen.

Weer merk ik bij mezelf de zelfverzekerdheid op waarmee dit verhaal opgetekend wordt. Hoe heb ik het ooit zover kunnen schoppen?

Toen had ik mij het liefst met drol en al van vier hoog naar beneden gestort. Maar dan had ik mij het poepen kunnen besparen. Misschien dat die gedachtenflits mij

ervan weerhield. Ik gooide alleen het pakketje naar buiten. Ik zag de krant in de dakgoot van de buurman landen. Dat luchtte mij enigszins op. Hij spatte tenminste niet ergens beneden op een platje open, waar onthutste bewoners meteen door de politie een onderzoek zouden laten instellen naar de herkomst. Toch voelde ik me leeg, overbodig, lelijk, misplaatst. Ik wist waarom mensen elkaar konden doden en liefhebben. Mensen zijn in staat tot alles omdat zij hun rede niet in bedwang hebben. Dit in tegenstelling tot wat vaak wordt aangenomen, en dat leidt dan weer tot bewapening en liefdesliedjes. Soms is een mens niet de baas over zichzelf. Ook niet de slimste, de handigste, de intelligentste. Zelfs ik niet, de lelijkste!

Uitgeput liet ik mij op het bed vallen, pakte de foto in de ene hand en deed met de andere wat God verboden had.

Bijna was ik het hele incident vergeten (het is ongelooflijk hoe snel je ervaringen omtrent je eigen onmacht vergeet), toen de man van de mensen waar ik woonde bij mij aanklopte. Hij zette een onbenullig babbeltje op, waarachter ik al vrij snel meer vermoedde.

Voordat de man zichzelf ook nog maar al pratend in die positie had gemanoeuvreerd dat hij het precaire onderwerp kon aansnijden, wist ik het al.

‘Zeg, luister eens, een beetje een raar praatje misschien, maar is dat wat de buurman in de dakgoot gevonden heeft van jou afkomstig?’

Ontkennen had geen zin. Ik had het antwoord al gebloosd. Ik dacht dat ik gek werd. Dat kun je niet denken, want als je het wordt, denk je aan alles behalve gek worden, en als je het eenmaal bent, denk je juist dat je het niet bent. Als je het niet bent, denk je er wel eens aan en daar word je gek van.

‘Je moest dat dan maar even op gaan ruimen en je excuses aanbieden.’

Voor een tweede maal binnen een week wilde ik er een eind aan maken. De hospes versperde echter de kortste weg tussen mij en een zekere dood.

Portieken in Amsterdam. Twee deuren voor drie etages. Een ontelbare hoeveelheid naambordjes van de vorige bewoners, de huidige bewoners en de onderhuurders. Met die naamplaatjes corresponderen dan volstrekt willekeurig enige bellen waarvan ten minste de helft niet werkt en de andere helft je doet bellen bij iemand waar je totaal geen boodschap aan hebt. Achteraf begrijp ik weinig van de moed die ik toen gehad moet hebben om mij daar ten aanzien van een wildvreemd mens volledig te vernederen. (Groentijd.) Ik drukte op de bel. De deur werd van boven opengetrokken en ik begon aan de trap.

‘Wie is daar?’ klonk het halverwege.

Wat moest ik daar nu op antwoorden? Mijn naam had geen zin. Men kende mij immers niet.

En om te roepen: de poeperd van hiernaast, kwam niet bij me op. Ik zei dus niets en dat verhoogde de spanning.

Bovenaan de trap bleek het een vrouwenstem te zijn geweest, die mij had toegeroepen.

‘We hebben geen kamers,’ zei ze voordat er ook maar iets van opheldering rond onze confrontatie was geweest.

‘Ik kom hier even de rommel opruimen die ik gemaakt heb,’ probeerde ik met een merkwaardig onvaste stem.

‘Welke rommel?’

‘Die krant die ik bij u in de dakgoot heb gegooid.’

‘Ik heb helemaal geen dakgoot, ik zit hier twee hoog.’

‘Oh, pardon, dan moet ik nog een hoger zijn.’

Het valt niet mee twee keer per dag je moed te verzamelen. Toen ik halverwege de trap was, schreeuwde de vrouw me nog hekserig achterna: 'Wat zat er dan in die krant?'

'Poep,' antwoordde ik. Niet om leuk te zijn, dat lef had ik niet, maar naar eer en geweten.

Boven gekomen klopte ik aan. De bel zat beneden in de portiek. Er werd niet meteen opengedaan. Ik klopte nog eens en begon al een beetje te hopen dat de man niet thuis zou zijn en dat ik dan weg zou kunnen sluipen en mij alsnog van het leven zou kunnen beroven. Ik klopte dan ook niet voor een derde keer, maar begon de trap af te dalen. 'Wie is daar?'

Weer wist ik geen antwoord. Wel keerde ik me om. De minachting die uit het gezicht van deze man sprak kon nauwelijks iets met mijn lichaamsgeur of uiterlijk te maken hebben. Deze man was zelf zo lelijk en stonk daarbij zo bovenmatig dat zelfs ik, door zelfkennis mild geworden in mijn oordeel, verrast was.

De man hield tien katten en die hadden de krant in de dakgoot opengetrokken en deels verorberd. Om verdere consumptie te voorkomen werd ik met een blik en een plamuurmes de dakgoot in gestuurd.

Ik zat in de dakgoot en keek naar beneden. Het was dat er twee fietsen in de weg stonden, anders was ik gesprongen.

Sneller, verder, hoger

Onmiddellijk na het gereedkomen van de overdekte kunstijsbaan Thialf ben ik naar Heerenveen gereden, met de auto, om mijn persoonlijke records op de schaats scherper te stellen.

Mijn snelste 500 meter dateerde nog van winter '63 en bedroeg 6.12.02. Zo op het eerste gezicht geen tijd om de bocht mee uit te vliegen, maar ik herinner me als geen ander onder welke erbarmelijke omstandigheden ik die dag op de Vest in Goes dat gevecht tegen mezelf (wat topsport in wezen is) aanging.

Mijn moeder die mij schaatsen leerde, voor vallen en wakken behoedde, lag die dag te bed met de hardnekkigste ziekte die ik ken, een nieuwe vriend.

Mijn zuster was, de op een na hardnekkigste ziekte, zeer zwanger en dus had ik niemand die mij onderweg iets te drinken en te eten kon geven. Het is, ik weet het, niet erg gebruikelijk om wat te nuttigen tijdens deze sprintafstand, maar ik krijg nu eenmaal na honderd meter een onweerstaanbare trek in een spritskoek en een slok lauwe thee. Deze aandrang ontkennen zou me zeker zwaar opbreken tijdens de laatste tweehonderd meter als mijn maagzuur bij gebrek aan colybrieden naar de slijmbeurzen van de hamstrings zou doorstromen.

De kwaliteit van het ijs had erg te lijden gehad onder het zwak van de Goessenaren om rommel in de Vest te gooien. Zelfs nu het water bevroren was konden ze deze primitieve gewoonte niet bedwingen. Opengespatte vuilniszakken, fietswrakken en, merkwaardig genoeg, afgedankte ijskasten maakten rechtdoor schaatsen vrijwel onmogelijk.

Mijn broer had mijn Hammarskjoldse Noren meegenomen naar De Lier waar hij gelegerd lag en werd er moeiteloos militair kampioen van het Westland op, dus

moest ik er op de frisse doorlopers van mijn zuster wat van zien te maken. Een tegenstander om me aan op te trekken had ik niet. Zeeuwen zijn, behalve op de zondag, die voor God is, prettige mensen in de omgang, maar voor de watersport zijn ze niet geboren. Zwimmers, we weten het uit de geschiedenis, zijn het niet en schaatsers, de toekomst zal het bevestigen, zullen het nooit worden.

Van mijn favoriete stoel, een Thonet uit '39, was de linkerachterpoot afgevroren zodat ik die gedenkwaardige dag met de armen op de rugleuning van vaders Chesterfield clubfauteuil in afwachting stond van het startschot.

Aerodynamische pakken waarin de mannelijkheid een laatste beletsel tot stroomlijn is, bestonden nog niet. Behalve de op moeders voorspraak aangetrokken extralange jaeger-onderbroek en dito hemd, werd ik door mijn toenmalige sponsor, modemagazijn Piet van der Brul, gedwongen aan de meet te verschijnen in een driedelig kostuum, waarvan deel drie, nadat ik de punt hiervan aan mijn stropdas had vastgeknoopt, wat mijn ademhaling nogal frustreerde, in elk geval niet meer hinderlijk tegen mijn kuit klapperde. Momenten van totale ontredde - mij bereikte pas na vijftig meter het bericht dat mijn start vals was, een beschuldiging die helemaal paste in het toenmalige van privé-oorlogjes aan elkaar hangende sportklimaat - werden afgewisseld door ogenblikken van grote persoonlijke triomf. Na driehonderdvijftig meter nam ik de tijd een aan het ijs vastgevroren zaageend bemoedigend toe te spreken en te wijzen op de ongemakken van een hitte-golf.

De 6.12.02 die ten slotte op de klokken verscheen moet, zeker gezien de tijd van het jaar, het was hartje zomer, als uitzonderlijk goed gezien worden, te meer daar het

hier een met de hand gemeten tijd betrof. De elektronische tijdwaarneming, beschikbaar gesteld door Horlogerie Tiktak was, waarschijnlijk met andere bedoelingen dan de waterdichtheid te testen, door de naar promotie hunkerende sous-chef van De Uurwerkwinkel onder water gezet.

Omdat de duisternis inviel als het koor bij het Hallelujah van Händel, heb ik moeten afzien van een recordpoging op de 5 kilometer, hoewel ik me beresterk voelde die dag en er daardoor vrijwel zeker van was dat ik ook van die 40.15.03 iets af had kunnen knabbelen. Rekenars onder de lezers zie ik al hoofdschuddend vaststellen: 10 x 6.12.02 is 61.20.20. Ik begrijp uw ongeloof, maar mijn sprint, tactisch om het toe te geven is het niet, is nu eenmaal mijn zwakste punt. Ik kan niet wegkomen. Ik hoor het startschot wel en ik wil er ook wel vandoor, maar dan komt dit er weer tussen en dan weer dat.

Het is prachtig als je de 500 meter binnen de 4 minuten kunt rijden, maar niet ten koste van alles. Als ik een oude kameraad aan de start tref die ik lang niet gesproken heb omdat hij jaren in de bossen van Celebes het Christendom aan de man heeft proberen te brengen, kan men bij de start wat mij betreft een kanon afschieten, ik blijf staan voor een praatje. Een betere doping is er niet.

‘Uw tijd loopt,’ schreeuwt de starter verblind door de tijdgeest.

Laat maar lekker lopen, denk ik en informeer naar de lotgevallen van mijn vriend. Ik licht hem uitgebreid in over hoe het mij de laatste jaren vergaan is, en na een warme omhelzing knik ik de starter bemoedigend toe en vertrek.

Dit is nu eenmaal mijn manier van topsport bedrijven en men moet er hier in Nederland duidelijk aan wennen.

Wat heb je eraan zoals bij de 100 meter sprint binnen de 10 seconden te finishen? Daar is voor de toeschouwer toch geen bal aan. Als je even in je programma-boekje kijkt om te zien wie wie is, is de race al voorbij. De televisieregisseur van vandaag de dag begrijpt dat in de huiskamer de ontreddeering ook groot is en herhaalt de wedstrijd nog eens in slow motion, maar voor hen die in het stadion zitten is dat onmogelijk. Dus vroeg ik mij toen al af: waarom niet meteen in slow motion begonnen, dan hebben we er allemaal wat aan.

Bij mijn 5 kilometer mis ik de stress van dat sprintgedoe. Tijdens de rit kunnen de mensen een stukje met mij oplopen als ze zin in een gesprekje hebben of gewoon op hun plaats op de tribune blijven staan. Je komt immers bij de vijf kilometer ten minste twaalf keer langs en menig goed gesprek is korter dan zoveel zinnen.

Mijn recordtijd op deze afstand had ik onder werkelijk ideale omstandigheden in Davos neergezet, toen ik daar een paar weken in het sanatorium moest verblijven omdat ik geprobeerd had Tolstojs *Oorlog en Vrede* in één adem uit te lezen.

Terwijl mijn medepatiënten vol zelfmedelijden rochelend en reutelend oude Wereldkronieken stukbladerden, had ik van twee keukenmessen en een spanlaken een paar schaatsen gemaakt en zo achter de bureaustoel van de geneesheer-directeur mijzelf overtroffen.

Meer dood dan levend kwam ik aan. Er stond aan de finish een Sint Bernhard met een vaatje cognac om zijn nek, die me toen nog in mijn been gebeten heeft.

De metrische mijl, vaak de sleutelafstand in de grote toernooien, is voor mij altijd een kwelling geweest. Met sprinten ging ik meestal voluit tot het snot tussen mijn ogen hing en ik wel zag waar ik uitkwam. Op de been

blijven was mijn voornaamste drijfveer.

Op de 5 kilometer verdeelde ik mijn krachten om er in de laatste ronden nog een paar 4 minuten rond uit te persen.

Maar bij de vijftienhonderd meter joeg ik mijzelf op de eerste duizend meter zo over de kop dat ik het gevoel had dat ik twee Deventer koeken onder mijn voeten had, in plaats van die fijne Vikings van Jaap Havekotte, die ik gewonnen had door de slogan te verzinnen: *Als u geen pap meer kunt zeggen, zeg dan Brinta!*

Toch ging het die ene keer in Colijnsplaat boven verwachting, maar dat kwam waarschijnlijk omdat ik begonnen was met het idee een 10 kilometer-tijd neer te zetten die mij automatisch zou plaatsen voor de schaats-intermontessoriale te Oostkapelle.

Na precies vijftienhonderd meter kwam ik ten val, er lag een dode aal op het ijs die ik niet meer kon ontwijken, toen er 9.16.30 op de klokken stond. Pik in 't is winter, moet ik toen gedacht hebben.

Een 10 kilometer heb ik nog nooit gereden, op advies van mijn coach Bert van de Brul. Het is namelijk heel verleidelijk als je in vorm bent en de omstandigheden optimaal meewerken, gauw even een snelle 10 kilometer-tijd op de klokken te zetten. Maar je moet die inspanning later betalen en wat heb je eraan als je melkzuurafscheiding zo in de war is dat het cholesterolgehalte in je kuiten de adrenalineproductie in de hallogenen frustreert?

Dank zij die heerlijke weg door de Flevopolders, die mijn verlangen naar de Markerwaard doet groeien, ben ik in een uurtje in Heerenveen, dat ongemerkt de allure van een echte wintersportplaats begint aan te nemen met die overdekte Thialfbaan.

En als ik de heer Kipsema van de plaatselijke vvv mag geloven is dat nog maar het begin van een ambitieuze opzet, die er toe moet leiden dat de Olympische Winterspelen nog voor 2010 naar Friesland gehaald kunnen worden.

Waarbij, zoals de commissaris van de Koningin onomwonden stelt, het een voorwaarde is dat er een aparte Friese delegatie onder eigen vlag aan mag deelnemen. Er komt volgens de heer Kipsema een skispringborstelschans of een borstelskispringschans, die tevens het hoogste gebouw van Friesland moet worden. De tekeningen van een ondergrondse bobsleebaan liggen ter inzage op de gemeentesecretarie van Oudehaske, waar de burgemeester popelt om te gaan boren. Maar de firma Campina die de sneeuw moet leveren twijfelt aan de haalbaarheid van dit plan omdat er in het geheel geen rekening gehouden is met ruimte voor reclame-uitingen, waardoor de televisie het af zal laten weten.

Aangekomen bij de gezellige Thialfbaan was ik beslist niet de enige Nederlander die zijn persoonlijke records kwam verbeteren. Er bleek een wachttijd van 3 uur te zijn voor ik aan mijn 500 meter kon beginnen en zo kwam ik geheel onverwachts terecht in Café De Verkleumde Kluner, waar ik een paar andere persoonlijke records heb gebroken. Want, en dat is het plezierige van persoonlijke records, je hebt met niemand iets te maken, behalve met jezelf.

Lieve oma

een scenario

Beverige hand pakt portret van dressoir
-man met opgestroopte mouwen in bretels-
hand zet het trillend weer tussen de andere foto's
-gezinnen met kinderen-
hand stoot kaars om
kaarsvet druipt op mahonie
de vlam dooft
sloffen slepen over zeil naar leunstoel bij raam
handen schikken haakwerkje op rugleuning

Oud vrouwtje (oma) gaat zitten
zet afwisselend haar voeten op stoof en ernaast
ze zingt erbij
-heb je wel gehoord van de zeven de zeven
-heb je wel gehoord van de zevensprong
-men zegt dat ik niet dansen kan
-ik kan dansen als een edelman
foto van de man in bretels
-dat is één
foto van oude vrouw
met man in bretels en drie kinderen
-dat is twee
voeten samen op de stoof
-dat is drie
foto van gezin met twee kinderen
-dat is vier
voeten naast de stoof
-dat is vijf
foto van een ander gezin met twee kinderen
-dat is zes
voeten op de stoof

foto van gezin met drie kinderen
-dat is zeven

Ze kijkt naar buiten
er is niemand in de tuin
de etensbel gaat
rumoer op de gang
ze staat op
en loopt een doelloos rondje om de tafel
dan opent ze de wc-deur
ze sluit deze
opent dan haar kamerdeur
en kijkt de gang in beide richtingen af
lange stoet bejaarden die richting eetzaal gaan
ze wringt zich in de rij
klampt zich vast aan de leuning
en sjokt mee in de stoet
monoloog interieur
-geen beslag leggen op de kinderen
-die hebben hun eigen leven
-hebben zelf kinderen
-kleinkinderen
-zeven
-heb je wel gehoord van de zeven de zeven
-heb je wel gehoord van de zevensprong
oude man achter haar
-opzij opzij opzij
-maak plaats maak plaats maak plaats
-wij hebben ongelofelijke haast

Iemand stopt om uit te blazen
het vrouwtje dat direct volgt houdt in
de man die na haar komt ziet het te laat
en botst tegen haar op

Opstopping van struikelende en buitelende bejaarden
stem onder uit stapeltje gestruikelde ouden van dagen
-u bijt in mijn been
andere stem
-nee, u staat op mijn gebit

Eetzaal met grote kerstboom
men neemt plaats aan lange tafels
een vrouw in blauw mantelpakje vraagt
-een ogenblikje stilte graag
het blijft lawaaiig
bestek rinkelt
stoelen schuiven
lichamen reutelen
man in de hoek roept
-als god bestond zou het stil zijn
vrouwtje naast hem sist
-loop naar de hel
man antwoordt
-daar ben ik al

Het oude vrouwtje (oma) houdt niet van bietjes
ze kauwt nauwelijks
en drinkt om hap weg te spoelen
ze praat niet
eet nauwelijks

Een man aan het eind van de tafel
begint een verward betoog
met een te harde stem
-ik sta al vanaf zes uur vanochtend aangekleed
-ik zou gehaald worden door mijn kinderen
algemeen verontwaardigd geroezemoes

Het oude vrouwtje (oma)

monoloog interieur

-heb je wel gehoord van de zeven de zeven

Het blauwe mantelpakje vraagt

-mag ik even uw aandacht

-het kerstdiner wordt dit jaar verzorgd

-door de gezamenlijke kerken

-in samenwerking met het leger des heils
man van de hel

-ik houd niet van erwtensoep

-wel als ze het zeven

oud vrouwtje

-zeven de zeven

mantelpakje

-wilt u uw eigen kaars meenemen

-welbekome het u

man van de hel

-nu sijt wellescome

men staat van de tafels op

muziek

-we shall overcome

Het oude vrouwtje (oma) pakt de leuning in de gang
kijkt naar de grond

ze ziet haar sloffen en zegt

-geen schoenen aan gedaan

-geeft niets

-ik kan dansen als een edelman

blijft staan

wordt van achteren opgeduwd

steekt de gang over en gaat deur binnen

Staat in vreemde kamer

er zit een man aan een voor zichzelf gedekte tafel

met een zeer strak omgeknoopt servet

muziek weg
de man zegt met benepen stem
-zuster ik heb nog niks gehad
ze antwoordt
-ik ben je zuster niet
de man valt voorover op zijn bord

Het oude vrouwtje (oma) draait zich om
en staat weer op de gang
ze kijkt naar links en rechts
de gang is leeg
ze twijfelt
dan pakt ze de leuning
en loopt richting eetzaal
bemerkt haar vergissing
en draait zich na een tijdje om

Muren schuiven langs haar heen
de leuning glijdt door haar hand
reprodukties en brandmelders komen voorbij
ze komt bij een kamer aan
ze wil de deur openen
maar die zit op slot
ze rammelt aan de deurkruk
kijkt de gang af
en zoekt intussen haar sleutel
ze slaat met haar handen langs haar lijf
vindt de sleutel
en probeert die in het slot te steken
de sleutel past niet
er wordt een sleutel van binnen omgedraaid

Een man met bloot bovenlijf
stoppelbaard en kerstmanmuts
in deuropening

-kom binnen schoonheid

Ze stamelt

-pardon.

De man pakt haar beet
wil haar naar binnen trekken
maar ze rukt zich los
en valt de gang in

Het oude vrouwtje (oma) krabbelt overeind
en loopt langs de deuren
ze kijkt naar de nummers
vijfenzeventig
zesenzeventig
zevenenzeventig
ze zingt
-heb je wel gehoord van de zeven de zeven
-ze zegt dat ik niet dansen kan

Een kerstboom loopt het oude vrouwtje (oma)
tegemoet
-goedenavond
ze groet niet terug
maar kijkt de man die de boom draagt
met open mond na
ze heeft met beide handen de leuning vast
en staart naar de muur

Het licht in de gang valt uit
alleen de noodverlichting brandt
het oude vrouwtje (oma) schuifelt door
tot een kruispunt en gaat voorzichtig
op de grond zitten
ze kijkt in de windrichtingen
en zegt

-noord west
-thuis ook best

Het is nat op de grond
ze voelt onder zich met haar hand
en ruikt aan haar vingers
ze vertrekt haar gezicht
tot een vreemde grimas
die langzaam overgaat in een tedere glimlach

Het licht floept weer aan
opgewonden stemmen
het oude vrouwtje (oma) krabbelt haastig overeind
schikt haar kleren
en loopt de dwarsgang in

Ze passeert het bordje
-alleen voor personeel
ze zoekt naar de leuning
maar die ontbreekt
de stemmen komen naderbij

Ze opent een deur
en stapt een schoonmaakkast binnen
ze sluit de deur

Een man en een vrouw met twee kinderen passeren
we herkennen ze van één van de foto's op het dressoir
het meisje draagt een beeldje
dichte deur werkkast

Dichte deur van het oude vrouwtje (oma)
het gezinnetje komt aangelopen
de vrouw belt
en de man klopt enkele malen ongeduldig op de deur

-misschien is oma in slaap gevallen
zegt het meisje in een ski-jack
-nee ze is niet thuis
zegt haar vader ook al in ski-jack
-kan niet ze wist dat we zouden komen
zegt zijn vrouw in dito jack
haar zoon met net zo'n jack aan kijkt op zijn horloge
de vrouw rammelt nog een keer aan de deur
het meisje houdt zwanger vrouwtje van klei vast
de jongen kijkt weer op zijn horloge
de man zegt
-onze trein gaat om half één
de vrouw voegt eraan toe
-de auto moet er om kwart over elf op staan
-ik vraag wel even bij de receptie
man zegt
-nee ze is vast bij die vriend
-laten we maar gaan
-ik schrijf wel een briefje
de vrouw zegt
-zet maria maar neer cora

Dichte deur waarop
een met sellotape bevestigd briefje
-lieve oma
-we troffen je niet thuis
-toch niks gebeurd?
-moesten snel door om de trein te halen
-prettige dagen
-we zien je in het nieuwe jaar
-liefs van ons allen

Dichte deur werkkast
twee verpleegsters komen aan gelopen in dwarsgang
de deur van de werkkast valt open

het oude vrouwtje (oma) valt naar buiten
met een emmer over haar hoofd
en neemt de zwabber de bezem en de ragebol mee
een verpleegster tilt de emmer van oma's hoofd

Het gezicht van het oude vrouwtje (oma)
haar ogen zijn gesloten
een vinger tilt ooglid op
-snel bel zeven

Monoloog interieur

-heb je wel gehoord van de zeven de zeven
-heb je wel gehoord van de zevensprong
-men zegt dat ik niet dansen kan
-ik kan dansen als een edelman
-dat is één
het oude vrouwtje (oma) wordt opgetild
-dat is twee
de verpleegsters leggen haar neer
-dat is drie
ze lopen met de brancard de gang uit en slaan linksaf
-dat is vier
het jonge gezin passeert de gang juist als zij de hoek
om zijn
-dat is vijf
het viertal loopt op een drafje tot het einde van de
gang
-dat is zes
en slaat rechtsaf
-dat is zeven

Er op uit met dominee Kluit

Dagjesmensen, luisteraars, zijn wij niet allemaal dagjesmensen. Kunnen wij niet anders dan leven bij de dag omdat de toekomst onzeker en het verleden voldongen is. Zeker, de Here Jezus zegt: Je zonden zijn vergeven en je zult het eeuwige leven hebben, toch blijft elke dag weer de vraag tijdens deze vakantiedagen: wat zullen we morgen gaan doen?

Is dit spotten, luisteraars?

Ik dacht van niet.

Ik spreek vrij moedig over God, maar misbruik zijn naam niet zoals de paus.

Wij kunnen u, dagjesmens, als vierentwintiguurtje uit van harte het christelijk themapark De Bijbelebonse Berg van de Evangelische Omroep aanraden. Wat Ds. Braambos met zijn Rainbowmensen en niet te vergeten de Heilige Geest hier verricht hebben, mag een klein wonder heten. Mensen die er geweest zijn spreken wel eens oneerbiedig van een pretpark. Nou van mij, en wat belangrijker is, van God, mag het.

Kan ik dat zomaar zeggen luisteraars?

Mag ik mij zo zonder enige schroom op Gods troon plaatsen en Zijn oordeel tot het mijne maken?

Ik dacht het wel.

Ik praat voortdurend met de Heer en dan zegt Hij dingen die ik maar aan u doorgeef voor wat ze waard zijn en ik ga niet interpreteren zoals het Nederlands episcopaat vaak meent te moeten doen. Vooral als het in hun eigen belang is.

Zoals bij de pil bij voorbeeld.

Schitterend gelegen in de jonge bossen van het dynamische Zeewolde, is De Bijbelebonse Berg sinds kort met

het vliegtuig uitstekend bereikbaar.

U kunt, als u uw brevet nog niet heeft, met Gods hulp een landinkje wagen op het grasveld ernaast en als u werkelijk in Jezus Christus gelooft en in het plan dat Hij met de wereld heeft en dat Hij voor onze zonden gestorven is aan het kruis, dan moet het wel heel gek lopen, wilt u niet aan de grond komen.

Er staat een hangar aan het eind van het weiland. Dat zeg ik er even bij omdat mensen die voor het eerst gaan landen nog wel eens in gebed willen uitbarsten en daarbij de handen vouwen en de ogen sluiten en dan tegen die hangar op knallen.

Ogen open en handen aan de stuurknuppel blijft toch de beste tip voor een veilige landing. Mocht het alsnog misgaan, dan moet u bedenken dat u in de hemel altijd op uw pootjes terechtkomt.

-Daar ruist langs de wolken een lieflijke naam.

Kan dit allemaal zomaar, luisteraars? Is het niet God die uitmaakt hoe en waarop u terechtkomt?

Vanzelfsprekend, maar in mijn bijbel lees ik, dat ik de opdracht heb Zijn Woord uit te dragen en dat doe ik op mijn manier en niet zoals de bisschop van Roermond en omstreken, die de jeugd probeert te paaïen door tijdens de hoogmis zelf achter het drumstel plaats te nemen.

Nu zijn er mensen die graag op een originele manier naar De Berg willen. Voor hen bestaat de mogelijkheid in Almere bij het cultureel centrum De Roestbak een ezel te huren of, voor wie dit nog niet snel genoeg gaat, met een karavaan uit Lelystad of Dronten te vertrekken. Ieder uur nemen uit die plaatsen een dertigtal kamelen de benen richting Zeewolde.

Als de Heer u met kinderen gezegend heeft, raad ik u de karavaan niet aan. Kamelen zijn net als alle andere Arabieren erg kindonvriendelijk. En bovendien stinken

ze tussen hun bulten!

Mocht u de kinderen per se voor de Camel Trophy in aanmerking willen laten komen, wikkel ze dan stevig in doeken, zodat ze stuitbestendig zijn. Een valhelm is daarbij geen overbodige luxe. Een week of drie geleden heeft een kameel een meisje van zeven jaar voor haar leven ongelukkig geschopt. Het was een ongelovig kind van buitenkerkelijke ouders die dachten met Gods schepping te kunnen spotten, maar zo laat een kameel niet op zich zitten. Hij wierp het kind af en trapte net zolang tot de ouders zich bekeerden en zo zie je maar dat de Heere zelfs in een paar kamelehoeven kan zitten. Halleluja.

Kunt u dit nou allemaal maar zo zeggen, dominee Kluit? vragen de luisteraars mij elke week weer.

Druist dit niet in tegen alles wat er de laatste jaren op het gebied van begrip voor het anders zijn van mensen te berde is gebracht?

Ik dacht van niet.

Het lijkt wel naastenlieflijk om maar tot in het oneindige begrip voor andermans dwaalwegen te hebben, maar men vangt nu eenmaal meer slakken met zout dan met Gestalttherapie, zoals die in de Parochie van Weesp bij wijze van experiment op goedgelovigen wordt losgelaten.

Wij hebben nu de mogelijkheden van vliegtuig, karavaan en ezel gezien en vragen ons af: Hoe kunt u er nog meer komen?

Kruipend! Ja luisteraars, u verstaat mij goed, kruipend. Heel veel mensen vinden het vandaag de dag heerlijk om naar hun plaats van bestemming te kruipen. En terecht, want kruipen is een manier van voortbewegen die, nu wij allemaal een beetje uitgejogged zijn, flink in opmars is.

Er wordt zelfs overwogen om tot een triathlon te komen: 3 km naar onderen trappen, vervolgens 40 km kruipen en dan nog eens 180 km naar boven likken. Zwaar, maar een prachtmanier om het koninkrijk Gods te betreden als ik even zo vrij mag zijn me op Petrus' post te plaatsen.

Met de auto erheen gaan durf ik niemand aan te raden, want je bent eerder je geloof kwijt dan je auto, tenzij je God persoonlijk kent. Dan kun je altijd bij Hem langs rijden met je problemen, door de knieën gaan en zeggen: Vader, ik kan mijn auto niet kwijt.

En dan zegt de Heer: Laat uw wagen tot Mij komen en verhindert hem niet!

Nee, broeders en zusters, denk nou niet dat U het alleen af kunt, ik zie het toch aan mezelf. Ik heb dertig jaar in zonde geleefd, en als ik u zeg in zonde geleefd, dan heb ik het echt niet over een wijje over de heg.

Ik heb er tot over mijn oren in gezeten.

Ik weet nog wel dat ik een vrouw van lichte zeden lag te dorsen met mijn linkerhand, terwijl ik met mijn rechterhand vijfduizend gulden op rood inzette en door een rietje mijn champagne opzoog en ondertussen een pedicure mijn likdoorns uitlepelde en een Leger des Heilsoldate een Strijdkreet in mijn reet probeerde te prop-pen.

Ben ik nu niet te grof?

Ik dacht het niet.

De jeugd die meeluistert houdt nu eenmaal van een gekruid praatje. Ze hebben liever een patatje oorlog dan een droogkoker met. En dat is voor de Heer geen punt, Hij kent vele gedaanten.

Ooh, luisteraars wat heeft de Heer mij gekweld met die eksterogen, maar terecht zeg ik nu, want gunst wat wilde ik niet deugen!

Ik kon niet meer op mijn poten staan van de likdoorns

en toen is de Heere via die Strijdkreet in mijn leven gekomen en heeft gezegd: Wil jij van je likdoorns af, Kluit?

Toen ben ik door de knieën gegaan en heb gezegd: Nou Heer, als dat zou kunnen!

Toen sprak de Heer: Kom volgende week dan maar eens terug!

U moet goed bedenken dat ik met mijn likdoorns voor de Heer nog een gunstige uitzondering ben. Dat is me een pot ellende op Zijn spreekuur, wat zich daar dag in dag uit meent te moeten bekeren. Armoedzaaiers, kankerlijers, geestelijk gestoorden, invaliden, labielen en dronkelappen.

De Heer zegt tegen mij: Ik zou eindelijk wel eens een normaal mens in de hemel willen.

Waarop ik zeg: Heer, een normaal mens gelooft niet. Kon ik dat allemaal zomaar zeggen, luisteraars?

Ik dacht van wel.

Ik vond niet dat de Heer raar opkeek, Hij houdt wel van een vreemde eend in zijn bijt, voor Hem hoeft je niet perse in een zwarte jurk te lopen om in de hemel te komen.

De Bijbelebonse Berg is een heerlijk dagje uit.

Ook voor niet-gelovigen. *Juist* voor de niet-gelovigen zou ik willen zeggen.

Ik moet me wel heel sterk vergissen als u niet goed gelovig terugkomt.

Mag ik u eens bij de hand nemen, luisteraars, en een paar attracties met u doorlopen?

Om te beginnen het griezelig echte Sodom en Gomorra, geheel ontsproten uit de koker van Joop van den Ende. Het mag dan een onchristelijke knakker zijn, op het gebied van verdorvenheid, goddeloosheid, ontucht, goklust en drankzucht weet hij zijn weetje.

Vouwt u even de handen, luisteraars, u wordt bediend

in de bar van De Kalende Venusheuvel door bottomless obers met druipers als tuinsproeiers en... maar ach, wat zal ik mij verlustigen in de zonden van anderen, luisteraars, als u een indruk wilt hebben van hoe het daar werkelijk toegaat hoeft u maar naar een aflevering van de STER te kijken en weet u genoeg.

Bah, zult u zeggen, moet dit nu allemaal op de vroege morgen zo vlak voor de feestdagen?

U zult onmiddellijk begrijpen waarom God korte metten met deze steden gemaakt heeft en dat moment vindt iedere keer weer bij verrassing plaats.

Dus kijk vrij rond, maar blijf niet te lang en zie niet om.

Dan is er de Loekie-de-Leeuwenkuil-van-Daniël.

Een erg leuke plek om het geloof van uw kinderen te testen.

In geval van twijfel aan God worden ze door de leeuwen verscheurd want die weten niet beter. Zo is de natuur, die gaat nu eenmaal zijn eigen gangetje. Want de Heere Heere is een naijverige God.

Is dat niet te ijdel gesproken, luisteraars? Is juist God niet de vergevingsgezindheid zelve?

Ik dacht het niet.

De hel is er niet voor de kat zijn kut was vorig jaar het thema op de EO-jongerendag en zo is het.

Al had ik het zelf liever niet op deze manier in de mond genomen.

Wie zo lang in het hol van de leeuw heeft gezeten wil de benen wel even strekken. Voor de vaders die benieuwd zijn of ze werkelijk de Heer zijn toegedaan is de speelvijver een prima plek om over het water te lopen. Bij een nat pak is het goed drogen in de woestijn van de Heidemaatschappij.

Daar kunnen uw kinderen naar hartelust omkomen van

de dorst. En wie wil er niet een keertje als slaaf naar Egypte verkocht worden?

Ik zou het wel weten: de opbrengst komt ten goede aan de zending in Afrika!

Bent u een spelletjesmens, dan op naar Golgotha!

Voor de kinderen is daar Ballast Nedams Hamertje Tik en voor de volwassenen is er het spel Wie-Van-De-Drie, waarbij de ware Jezus en de ware Jacob op moeten staan. Als dat niet gebeurt dan zijn wij allen verloren. Mocht u onverhoopt een kind verliezen, dan kunt u bij kinderopvang De Goede Herder naar eigen smaak iets uitzoeken.

Daar komt ook de Barmhartige-Verkade-Samaritaan langs, die voor elk kind een lekkere verrassing in petto heeft.

Mocht u zelf honger krijgen, dan biedt Aubergine De Wonderbaarlijke Visvangst uitkomst. Hier proberen chef-kok Bram Klapstuk en zijn Hervormde keukenbrigade elke dag weer van vijf broden twee vissen te maken en zo de tienduizenden bezoekers te voeden.

Hoe komen wij eruit? vraagt u zich na een lange welbestede dag af.

Daar wil de Heer u graag bij helpen.

Dus luidt Zijn tegenvraag: Waar zit u mee?

Loopt u met uw gezin tot slot nog even de meditatie-ruimte in. Hier zit een stelletje Jezussen verkleed als clown die de kinderen maar wat graag tot zich laten komen.

Gaat dit nou niet te ver, luisteraars?

Ik dacht van niet.

Het is in deze wereld hard tegen hard en Oude Pekela ligt dichterbij dan u denkt.

Voor u naar buiten gaat moet u nog even door de Zond-

vloed. Nauwe samenwerking tussen Rijkswaterstaat, het Waterloopkundig Laboratorium in Delft, de aanne-
merscombinatie Oosterscheldedam en de Noorder Die-
rentuin Emmen heeft geleid tot een nabootsing van deze
waarschuwing Gods, die wij misschien met onze techni-
sche know how vandaag de dag wel zouden kunnen pa-
reren, maar zo lust God er nog wel een paar.

Via de regenboog komt u dan bij de loopbrug die naar
de parking leidt.

Hier staat uw ezeltje trouw op u te wachten. Of, als u
met de karavaan was, uw kameel. De vier evangelisten
zwaaien u na. Wel thuis en tot ziens in Jeruzalem.

Zo dagjesmens, dit was onze dagtip op deze vroege
morgen.

Ik zou willen besluiten met de vraag: Is God nu met dit
alles gediend?

Ik dacht van wel!

Karakter

De scheidsrechter zette zijn tassen onder de kapstok. Dat deed hij elke vrijdagavond om zaterdagmorgen met het plezierige gevoel op te staan dat de wedstrijd wat hem betrof kon beginnen. Twee tassen omdat kwajongens eens voor aanvang van een wedstrijd, hij dacht De Geuzen 3-vvGA 4 maar hou hem ten goede, het kan ook andersom geweest zijn, zijn tas in de sloot hadden gegooid, waardoor hij gedwongen was in een nat pak te fluiten. In beide tassen zat hetzelfde: schoenen, reserveveters - belhamels hadden op een keer, hij wist niet meer welke wedstrijd, dat deed er ook niet toe, Pancratius 2-ABN 2 als hij het wel had, de veters uit zijn schoenen gehaald waardoor hij op zijn sokken leiding had moeten geven, sindsdien stopte hij voor de wedstrijd een reserveveter in zijn kous - twee fluiten, zwart broekje, shirtje, kousen, notitieboekje, balpen en een foto van zijn zoon die vroeger elke week meeding achterop de fiets, want zaterdag had moeder de auto nodig om een zieke tante in de Achterhoek te bezoeken. Na een bekerwedstrijd tussen Kismet en Sporting Zuid, als zijn geheugen hem niet in de steek liet, hadden bruten hun opgekropte woede over de uitschakeling van hun favorieten op zijn zoontje afgereageerd.

Zondags gingen ze vaak samen naar de grote collega's kijken. Zijn zoon mocht met zijn invalidenwagentje aan de rand van het veld staan. Zo keken ze onder andere naar Jan Keizer. Misschien niet zo geliefd in ons land en nog minder in Volendam, maar volgens onze arbiter een hele grote. Hij wees zijn zoon op details in het fluiten van Keizer die alleen vaklui konden opmerken. Bij voorbeeld een hele tijd in de middencirkel blijven staan en je niet gek laten maken door dat gehol van die voetballers. Ze komen vanzelf weer een keer langs. Dat deed

hij zelf ook graag. In de middencirkel blijven staan. Een beetje aan de kant van de kleedkamers. Dan was je er sneller als je onverwachts voor je leven moest rennen. Zoals die keer bij IJ-boys toen ze hem tot op de pont achterna hadden gezeten, nadat de politie hem uit zijn kleedkamer had bevrijd.

Als hij bij het sportpark aan kwam lopen, hij parkeerde zijn fiets een paar straten eerder omdat onverlaten eens zijn banden doorgesneden hadden, ging hij onopgemerkt sfeer proeven. Hij hield er niet van zich onmiddellijk voor te doen als de scheidsrechter en op grond van die status een kop koffie aangeboden te krijgen. Veel liever nam hij onopgemerkt de spelers in zich op die straks de lastpakken zouden kunnen zijn. Hij waakte ervoor zich te mengen tussen de spelers en te proberen grappig te zijn. Een keer, het was bij AZS geweest, ja hij dacht van wel, was hem dat duur komen te staan. Hij had drie wedstrijden niet kunnen fluiten, omdat iemand met weinig gevoel voor humor twee tanden uit zijn mond had geslagen. Hij stond wat afzijdig quasi naar de trofeeën in de prijzenkast te kijken. Tegen de tijd dat iemand zich afvroeg of de scheidsrechter er al was, maakte hij zich bekend. Dat had het voordeel dat men van de tegenpartij opgelucht was dat er niemand van de thuisclub hoefde te fluiten. Dat kleine stukje krediet kon hem straks in de wedstrijd van pas komen bij een schijnbare bevoordeling van de thuisclub. Want een thuisfluiter was hij niet. De voorzitter van Nautilus kon dat beamen. Die stond al met bloemen en receptie klaar, toen door een aan de tegenpartij toegekende strafschoep in de laatste minuut het eerste kampioenschap van hun elftal sinds jaren niet doorging. De scheids was er achteraf nog genadig afgekomen. Ze hadden hem gedwongen zijn fluit door te slikken. Dit had tot gevolg gehad dat hij een dag floot als hij een

wind liet, maar na enige dagen was de fluit er via de natuurlijke weg weer uitgekomen. Hij had het ding afgespoeld en gebruikte het weer alsof er niets gebeurd was. Tot voor kort liet hij nog beide aanvoerders een kwartier voor tijd bij zich komen. Dat deed hij niet meer sinds hij, bij Watapana Boys 4- SV Bijlmer 3, als hij zich goed herinnerde, anderhalf uur gekneveld onder een koude douche in zijn kleedkamer had gelegen. Hij bleef niet hangen na afloop van een wedstrijd. Tenminste niet uit zichzelf. Als zijn fiets er nog stond reed hij kalm naar huis en overdacht wat men hem zoal had toegevoegd en toebedacht: 'Blinde, je mag niet eens mijn hond fluiten! Krijg de blaaskanker, gruizige terringlijer met je astmatische fluittoon!'

De gebruikte spullen gooide hij bij de was. De tassen zette hij terug in de kast. Dan ging hij bij zijn zoon aan tafel zitten om wat dubbel te patiencen. Overmorgen floot Ignace van Swieten. Hij keek trots naar zijn zoon die zijn speelkaarten alweer zelf vast kon houden en sprak, denkend aan het scheidsrechterstekort bij de KNVB, zacht voor zich uit: 'Er zijn geen mannen met karakter meer!'

Een retourtje Hoevelaken-Davos

Dringt zich bij u, als u in het voorjaar tijdens de Grote Schoonmaak de vlieringkast opent waar de koffers hun winterslaap hebben doorgebracht, niet onweerstaanbaar de vraag op: Waar zullen we dit jaar eens heen gaan? Tenslotte heeft het antwoord hierop Columbus en Livingstone onsterfelijk gemaakt.

Laat ik beginnen met op te merken dat het vanzelfsprekend erg afhangt van waar men woont. Bij voorbeeld voor iemand uit Davos ligt een reis naar Davos wezenlijk anders dan voor een inwoner uit Hoevelaken. Zo zal de Davosenaar eerst zijn plaats van inwoning moeten verlaten wil hij naar Davos kunnen reizen, terwijl de Hoevelakener lekker vanuit zijn eigen woning kan vertrekken. Niets is, de ervaren reiziger weet dat, zo plezierig als een reis te kunnen beginnen vanuit het eigen adres waar men de voor de reis benodigde spullen zoals koffers, kaarten, kompas en kleding voor het grijpen heeft. Van elders vertrekken betekent vaak twee keer inpakken, en inpakken daar heeft de gemiddelde globe-trotter nu eenmaal het land aan.

Het ligt voor de hand om te zeggen: laat de reislustige uit Davos naar Hoevelaken gaan en hetzelfde traject volgen als Meneer Hoevelaken, dan immers maakt men dezelfde reis. Waarbij we de vraag of Davos-Hoevelaken een andere reis is dan Hoevelaken-Davos voor het gemak maar even buiten beschouwing laten. Tenslotte ervaart ieder mens een reis anders. Zo kan een echtpaar dat tegenover elkaar in de niet roken-coupé zit na afloop een totaal verschillend verhaal over hun treinrit vertellen. Ja, het zou als beiden hun relaas deden zelfs op een zeker tijdens de vakantie ongewenste ruzie uit kunnen lopen, omdat de vrouw de hele reis maar hoopte dat haar man het niet erg zou vinden dat hij geen si-

gaartje op kon steken. De man op zijn beurt was blij geweest dat hij door de omstandigheden gedwongen, een hele dag niet gerookt had. Je kon je zelfs afvragen wie er nu eigenlijk verslaafd was aan de sigaren, de man of de vrouw? Maar laat ik mijn eigen ervaring hier buiten houden.

Zoals zoëven gesteld, de twee zouden dezelfde route afleggen, zij het in tegenovergestelde richting. Men zou elkaar dan halverwege, in Koblenz, in de gemeedelijke stationsrestaurant even kunnen ontmoeten om ervaringen, indrukken en geld uit te wisselen, zodat men straks dubbel zou kunnen genieten van wat nog te wachten staat. Wat had Columbus niet een gemak kunnen hebben van een sloep Indianen die hem halverwege de oceaan middels rooksignalen hadden willen vertellen welke ontberingen en genoegens hem nog te wachten stonden voor hij Amerika zou bereiken. Misschien was hij wel omgedraaid, want een ontdekkingsreiziger heeft nu eenmaal niet graag dat het te ontdekken gebied al bekend is bij derden. Bovendien wat is de ontdekking van Amerika door Europeanen waard als en passant door een sloep Indianen Europa ontdekt dreigt te worden? Dat is hetzelfde als iemand een mop vertellen die gevoel voor humor heeft.

Toch wil ik om teleurstelling te voorkomen benadrukken dat men een heel andere reiservaring heeft als men van Hoevelaken naar Davos gaat, dan andersom.

Dat begint al op de respectievelijke stations. Wat waant de reiziger zich geen globetrotter als hij het bouwvallige station van Hoevelaken binnenstapt en bij het noodloket Europa op de juiste, beheerst opgewonden toon, tegen misschien wel een oud-klasgenoot die ondanks zijn werk bij de spoorwegen maar weinig aan sporen toekomt, kan zeggen: 'Een retour Davos, Herman!'

Een glimlach zal om de mond van de gefrustreerde lo-

kettist verschijnen. Herman had zich van een baan bij de spoorwegen ook meer voorgesteld dan: 'Een enkeltje OV-jaarkaart Apeldoorn' of 'Retour 65 plus met fiets Zwolle.' Ten langen leste mag Herman zijn vaardigheid en kennis opgedaan op de Middelbare Spoorwega school te Harmelen in de praktijk brengen met het verzorgen van een internationaal plaatsbewijs.

Het is zijn eer te na ervoor te zorgen dat noch de Duitse, noch de Zwitserse D-Zugkontrollenbeamter straks de wenkbrauwen zal fronsen bij het zien van de Fahr-schein. Nee, laat Herman maar even begaan, hij zal die ver-wende conducteurs eens een Pupchen laten rauchen. De heren zullen bij het zien van het plaatsbewijs vol ont-zag aan de pet tikken en er nauwelijks een gaatje in dur-ven knippen. Er wordt al genoeg moois vernield in de trein tegenwoordig. Als ze dat met een van pijn vertrok-ken gezicht dan toch gedaan hebben - een plicht waar wij als Hollanders begrip voor dienen te hebben - zullen ze met een joyeus 'Gute Fahrt' de coupédeur dicht-schuiven en in het gangpad, de tang in de rechterhand zinloos dichtknippend, met een verre blik op het land-schap even wegdromen over het prachtige werk dat ze hier in al zijn anonimiteit mogen verrichten.

U moet deze Hoevelaakse gang van zaken eens vergelij-ken met wat er op het station van Davos gebeurt. Ge-makshalve laten we maar even buiten beschouwing dat er te Davos twee stations zijn. Wat ik op zich al een ver-warrend idee vind als men voor zijn plezier op reis gaat en thuis al met de zorg begint van welk station te ver-trekken. Davos Platz of Davos Dorf? Is het leven niet veel te kort voor al die keuzes? Wat zou de huisvrouw niet snel klaar zijn met winkelen als er één wasmiddel, één soort stofzuigerzakken en één zoutje voor handen was.

Laten we aannemen dat er een Zwitser naar Hoevelaken

wil. Want als een in Davos woonachtige Hollander, en dat zijn er door het gunstige belastingklimaat - om van de frisse lucht nog maar te zwijgen - nogal wat, die het Zwitsers niet machtig is, de reis wil ondernemen, geeft dat immers weer specifieke problemen, omdat de Zwitsers nu eenmaal behalve hun eigen taal, een zeer gecompliceerde melange van Frans, Italiaans, Duits, Romaans en Liechtensteins, die alleen mits weerkaatst door een Alpenwand te volgen is, geen tijd rest een andere taal machtig te worden.

De Zwitser stamelt aan het loket: 'Uno Hin et Her Hoevelaken, Heidi!' (Hij kent haar nog van de Alpinistencursus.)

We kunnen zonder meer stellen dat de Nederlandse Middelbare Spoorwagschool te Harmelen een hoogwaardiger opleiding biedt dan de Zwitserse. Hoewel men de Zwitsers vaak tot hun eigen verbazing Pietje Preciezen noemt en voor hun chocola gaat dat ook wel op, van een stoomcursus lokettist tweede klas heeft men daar aan Die Erste Schweizerische Eisenbahnschule te Zug weinig kaas gegeten. Heidi staat er dan ook bij te kijken of zij het in Keulen hoort denderen.

'Heuvel-oaken,' probeert de Zwitserse reiziger zijn loketterende landgenote op weg te helpen, terwijl het andersom zou moeten zijn.

Ik zal u de details van dit bedroevende toneelstukje voor zo ver dat binnen mijn vermogen ligt proberen te besparen, maar er moet een globe aan te pas komen, er moet gebeld worden met het hoofdkantoor te Bern en de minister van Verkeer en Sneeuwstanden moet op zijn vakantieadres te Han gestoord worden. Het komt er uiteindelijk op neer dat er een knullig, met de hand geschreven vodge verstrekt wordt, dat bij iedere controle - om de zestig kilometer worden de conducteurs op internationale lijnen ververst, een overblijfsel uit de tijd

dat men nog per koets reisde - tot gefronste wenkbrauwen leidt en in een enkel geval zelfs tot handtastelijkheden, waarbij de noodrem het zwaar te verduren krijgt. Het indrukwekkende landschap schiet, tussen de mensonterende controles door, ongezien aan onze te pas en te onpas overstappende Zwitser, voorbij.

En dat terwijl de Hoevelakenaar - door iedere conducteur gecompimenteerd met zijn plaatsbewijs (de machinist hierop opmerkzaam gemaakt door een conducteur, heeft zelfs even de trein op de automatische piloot laten rijden om zich persoonlijk op de hoogte te stellen van de volmaaktheid van het kaartje) - het saaie stuk tot Koblenz in alle rust benut om zich alvast terdege te verheugen op het moment dat de monumentale Alpen in beeld zullen verschijnen.

In Koblenz heeft de uitgeputte Zwitser die inmiddels half Europa is doorgesleurd nog geen enkele reisindruk opgedaan en geneert zich tegenover de Hoevelakenaar die, hoewel het Duitse landschap nu eenmaal een kwelling betekent, vol heerlijke reisimpressies zit.

Ondanks de indruk die de overkapping van het station te Bonn op de Hoevelakenaar gemaakt heeft, kan hij niet anders dan de Zwitser mededelen dat die het mooiste deel van de reis achter zich heeft.

Veel tijd om dieper in te gaan op specifieke zaken, zoals het onbewaakte spoorweghalte of de stand van de perronklokken rest er niet. Ze slokken een kop koffie naar binnen waarvan de smaak maar voor een klein gedeelte op de vervuiling van het Rijnwater geschoven kan worden en grijpen naar hun bagage.

De Hoevelakenaar staat op en verontschuldigt zich: zijn trein naar Davos vertrekt stipt op tijd. Hij gebaart de Zwitser nog wat geduld te hebben, diens trein naar Hoevelaken is zojuist binnengelopen en moet helemaal opnieuw gerangschikt worden, omdat er bij de samen-

stelling te Basel een zootje van gemaakt is. Het voorste deel moet ontkoppeld worden en achteraan de Speisewagen gehangen, de slaapwagens tussen de goederenwagens en de treinstellen waar de auto's op staan gerangeerd. Bovendien zal men een locomotief die men vergeten was - en door het aflopen van het traject nog niet gemist had - moeten aankoppelen.

De Zwitser begint flink te snikken zodat loketten beslaan. De Nederlandse reiziger staat er wat beteuterd bij. Hij kende de Zwitsers uit verhalen als neutrale mensen wier gevoelens even geheim waren als hun bankrekeningen, maar nu hij dit ziet kan de waterval van Schaffhausen alleen op een teleurstelling uitlopen.

'Weet u wat,' zegt onze kordate landgenoot, 'neemt u mijn kaartje, dan neem ik het uwe,' niet wetend in welk wespennest hij zich steekt.

Zo gaat ieder zijns weegs terug.

De Zwitser ziet zijn eigen land opeens met de ogen van een vreemdeling en komt herboren in Davos aan.

De reiziger uit Hoevelaken suft weg in het hoekje van de coupé en droomt dat hij Dostojewski ontmoet in een tochtige trein op weg naar Minsk, tot een conducteur te Düsseldorf hem wreed wekt en hem na het zien van het vodje dat voor plaatsbewijs moet doorgaan uit de trein zet en uitlevert aan de Duitse spoorwegpolitie die een reputatie heeft op te houden als het om transporten gaat.

Terwijl de Davosenaar, die de smaak te pakken heeft gekregen, al weer op het punt staat er met koffer en landkaart tussenuit te knijpen, bevindt de Hoevelakeenaar zich ergens met zijn duim omhoog tussen Gronau en Emmerich en wou dat hij thuis was.

Als hij naar thuis verlangt, dan heeft de reiziger, mijns inziens, zijn einddoel bereikt. Thuis, waar een gewillig

publiek de stoelen bij de haard schuift, de koffie tot een kolkje roert en vraagt: 'U hebt toch ooit eens een reis naar Davos gemaakt, hoe kwam u daar?'

Na enig nodeloos aandringen zal de ex-reiziger de benen over elkaar slaan, de vlam in zijn pijp jagen en vurig losbranden: 'Dat is een lang verhaal!'

Onderbroekenverdriet

Er was eens een onderbroek die veel geleden had.
Dat was aan de buitenkant duidelijk waarneembaar.
Laten we de binnenkant, gezien de recente ontwikkelingen binnen de CHU-bloedgroep, maar even buiten beschouwing laten.

U kent de Anti-Revolutionaire uitdrukking:
Al staat de sluitspier nog zo strak,
aan ieder kruis zit wel wat kak.
Dat is andere koek dan het Christelijk Historische:
Wie graag een wind wil laten horen,
moet niet verbaasd zijn van de sporen

Nee, aan de buitenkant was genoeg te zien. Overal was de broek gestopt, de rek was uit 't elastiek zodat hij niet meer op te houden was, de wijdgebreide pijpen hingen er uitgelubberd bij en de gulp, eens de nauwsluitende kieuw van het kledingstuk, geeuwde als een ambtenaar in de vut.

Je kon het zien maar ook voelen. Het weefsel viel haast in je handen uiteen als je met je vingers langs de ontelbare verstelplekjes gleed en bleef steken bij los zoomstiksel.

Zien en voelen kon je de slijtage, horen niet. Omdat een onderbroek nu eenmaal geen geluid maakt.
Stoute suikerooms proberen naïeve neefjes wel eens het tegendeel op de mouw te spelden, maar die opvoedingsondermijnende suggestie kun je in de wind slaan.

Nee, te horen viel er niets, te ruiken des te meer. Voor iemand met een getrainde neus bood de broek een gevarieerd boeket aan geuren, met hier en daar een uitschietter waar zelfs een afzuigkap alle zeilen bij zou moeten

zetten.

Een uitgerangeerde onderbroek wordt doorgaans niet meer gewassen. Die wordt zonder nazorg op een zijspoor gezet en mag blij zijn als hij nog een paar jaar bescheiden in het stofdoekencircuit mag meedraaien om de vuilste klusjes op te knappen.

Vaker echter ligt zijn lot in handen van het Leger des Heils waar goedgelovigen de foundation selecteren op uitzendkracht naar de derde wereld.

Om daar in het gunstigste geval nog een paar jaar dienst te doen als hoofddekseel op een onderontwikkeld stamhoofd en in het ongunstigste geval als bustehouder voor diens vrouw.

Waarom nu had deze onderbroek meer geleden dan andere onderbroeken?

Hij had meer geleden omdat hij om de bips van een CDA-er had gezeten en CDA-ers zijn, de eerlijkheid gebiedt ons dit te zeggen: pertinente draaikonten, permanente schijterds en incontinente zeikerds.

Draaikonten; als een onderbroek ergens een hekel aan heeft, is het wel aan het op de meest onverwachte momenten overstag gaan. Net wil het textiel ontspannen aan het elastiek gaan hangen of overnaads glijden de kadetten, in hun eeuwige twijfel het weefsel teisterend. De onderbroek waarover wij nu spreken was regelrecht door de hel gegaan omdat hij door een CDA-er in verkiezingstijd was gedragen.

Tropenjaren waren het geweest.

Met weemoed dacht de onderbroek terug aan de tijd dat hij lekker anoniem bij Loek en Miep Brons in de bakken lag.

Dat uitgerekend mevrouw Lijstrekker met haar afwas handen juist hem eruit moest pikken!

De onderbroek kon er niet langer tegen elke dag gewassen te moeten worden, kledde als hij was van het angstzweet, stijf van de zenuwen, krimpde van de pijn. Gek werd de gulp van dan weer links dan weer rechts dragen.

Het kruis kon de laatste druppels, want de heer Lijstrekker had ook nog eens een hekel aan afzwengelen, niet langer dragen.

Twintig minuten bij de informateur op bezoek en bij Rentokil kon een crisiscentrum worden ingericht.

Het woord euthanasie deed het elastiek terugverlangen naar de tijd dat plaatsing van kruisraketten een heel volk op de been kreeg.

Onder in het mandje slaakte onze onderbroek een tevreden zucht.

Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren.

Hij hoorde de heer Lijstrekker thuiskomen.

‘En?’ vroeg zijn vrouw, benieuwd naar de zetelverdeling.

‘In mijn broek geplast,’ antwoordde meneer Lijstrekker schrijnend.

Weinige ogenblikken later plofte er weer een uitgewoonde onderbroek in het mandje.

Wie zwijgt heeft mooi praten

Een afgedragen schoen zegt meer dan een versleten zool is een van die vele betekenisloze spreekwoorden die onze prachtige taal rijk is.

Het gezegde vindt zijn oorsprong in de Brabantse Langstraat, van oudsher het gebied waar de schoenmaker zich bij zijn leest had moeten houden, en het probeert uit te drukken dat een afgedragen schoen meer zegt dan een versleten zool.

Met alle respect voor de bedenker van deze volkswijsheid: de termen afgedragen en versleten duiden niet in de richting van een welgesteld iemand, die na een zestien-urige werkdag nog de spirit had vanuit zijn eigen armoede de taal te verrijken. Als etymoloog moet ik me bij het horen van deze loze spreuk afvragen: So what?

Je kunt immers nog zolang volhouden dat een afgesleten schoen meer zegt dan een versleten zool, zolang een versleten zool niks zegt, zegt dat niks. Dat geldt ook voor: *Wie zwijgt, zegt niks*.

Want wie praat zegt dikwijls ook niks. Bovendien, wie zwijgt kan daarmee ook alles zeggen!

Juist als het op kletsika aankomt is de Brabander in zijn element.

Uit de Meierij van Den Bosch stamt: *Wie varkens fokt, kan in de stront zakken*. Zeker waar, maar een beetje fokker heeft daar zijn mannetjes voor.

In de Baronie van Breda mocht ik noteren: *Het graan groeit graag omhoog*. Graag akkoord Baronieërs, maar er zal toch een keer geoogst moeten worden.

Ook de Peel bleef niet achter: *Een waterval kan er ook niks aan doen*.

Ja, men kan van de Brabanders zeggen wat men wil, al moet men maar al te vaak op zijn woorden letten.

Zo mogelijk nog bruiner bakt Limburg. Getuige hun uitdrukking: *Zo de wind waait, molenaar pas op je hoed.*

Ik zou er aan toe kunnen voegen: en als hij niet waait, ook oppassen. Naar wat de bewoners uit de Struifhoek bezielde heeft om dit tegen elkaar te roepen kunnen wij slechts gissen.

Wèl kunnen we constateren dat daar in het zuidoosten van ons land weinig molens gestaan moeten hebben, want een molenaar met een hoed komt bij ons in het westen niet voor. Wie wel eens met een zak meel op zijn nek gelopen heeft, weet dat er in dat geval weinig ruimte voor een hoed rest. Nee, een Hollandse molenaar draagt een platte pet, Struifhoekers!

Wat dacht u van dit gezegde: *Wie rookt bij het naar het bed gaan, brandt bij het opstaan.* Een typische Postbus 51-wijsheid mogen we dit produkt van het ministerie van volksgezondheid wel noemen. Ieder benul voor wat er onder de rokers leeft, ontbreekt in dit rijmpje. Het is ongetwijfeld ontstaan na een hersenwindje van een paar ambtenaren die in hun kruistocht tegen het roken niets te dol is. In de openbare gebouwen hebben ze hun zin al doorgedrukt, zodat de toiletten zo blauw van de rook staan dat er geen plaats meer is voor andere gas-sen, en nu dringen ze ook nog op een ongelukkig tijdstip de privacy van onze slaapkamer binnen.

Waarschijnlijk zijn het dezelfde fatsoensrakkers die de kreet: *Wie zijn condoom om zijn neus doet, is de lul* het licht hebben doen zien. Als men denkt met deze platheid het sluimerende Aids-gevaar te kunnen bezweren, moet ik zeggen dat dat slaat als kut op Dirk, waarbij Dirk er nog genadig afkomt.

Een spreekwoord mag moralistisch zijn, graag zelfs, maar nooit dwingend of bindend. Denk daarbij maar

eens aan: *Wie verre reizen maakt, moet vaak vreemde talen spreken.* Dat moeten is immers nog maar de vraag. Niets moet.

Ik wil hier op geen enkele manier de eigenwijsneus uithangen, maar als ik mij in Grollo van mijn moedertaal wil bedienen dan is dat mijn goed recht. Ik ben trots op mijn tongval en zie niet in waarom het in het Drents opeens zoveel beter zou klinken.

Een volk dat dit heel goed begrepen heeft, is het Friese, getuige hun: *Jimme sjoege krek ien twa, ik de ule tsjoen kwadra!*

Waarbij opgemerkt kan worden dat de sjoege wel meer dan twee keer in de mule kan, maar dat maakt de uitdrukking nu juist zo aardig. Zeker voor degenen die iets meer van Makkums aardewerk weten dan dat het hooggebakken chamotteklei is.

Dat zelfs in een piepklein taalgebied als Friesland nog een enorme verscheidenheid aan inzichten en wijsheden te berde gebracht kan worden, bewijst hun zeggingswijze: *Bielst you fremming uterkae vielt him ik un bietsje.*

Al blijft het met ouwe koeien uitkijken natuurlijk, zeker als ze voor het melken in de sloot gelegen hebben.

Vanzelfsprekend heeft Twente nooit een rijke voedingsbodem voor ons taaleigen kunnen worden. Dat ligt aan de stugge aard van de Tukker die liever iets voor zich houdt dan het risico te lopen een gesprek te moeten beginnen, met alle gevolgen vandien. Want, en dat weet de Twent als geen ander, het ene woord lokt het andere uit, of zoals ze het zelf uitdrukken in een van hun onlangs bij toeval in de buurt van Tukkingen opgevangen en waarschijnlijk uit het eind van de negentiende eeuw stammende gezegde: *Eerst spunnen, dan wuvven.*

Als ik dit spreekwoord goed begrijp, en ik heb daar een

werkgroepje een paar weken op gezet, geloof ik dat we wel blij mogen zijn dat de Twenten niet erg loslippig zijn. Twenten zwijgen in alle talen maar voornamelijk in het Nederlands. Er wordt in ons landje al genoeg gewauweld.

Wie we zeker van geen woord te veel kunnen betichten, zijn de Groningers. In al die jaren dat ik op zoek ben naar de oorsprong van staande uitdrukkingen, heb ik nog nooit iets van Groningse makelij thuis kunnen brengen.

Men denkt daar in het hoge noorden aan een half woord genoeg te hebben en dat is prachtig zolang het over het weer gaat, maar dan moet men niet raar opkijken als opeens blijkt dat juist in Groningen de hoogste werkloosheid onder de beroepsbevolking woedt.

In Zoutkamp pikte ik op de zomerse garnalenveiling deze op: *Beter één zeehond op het wad dan tien in de crèche* en even gloorde er bij mij iets van hoop. Wie weet hebben die Gruningers wel ergens een geheime voorraad spreekwoorden, die toen de Moffen ons land zo lafhartig binnenvielen op advies van Prins Bernhard zo goed zijn opgeborgen dat niemand ze na de oorlog meer terug heeft kunnen vinden, schoot het even door mij heen. Maar toen ik even later de man die deze woorden had gesproken met zijn vrachtwagen terug naar Brabant zag rijden, werd alles duidelijk.

Verreweg de meeste zinloze spreekwoorden en gezegdes vinden wij zoals te verwachten viel in het Vlaams. België is natuurlijk bij uitstek het land waar de liefhebber van nutteloze informatie aan zijn trekken komt.

Dat staat niet op zichzelf, de hele Vlaamse cultuur ademt die diepgewortelde achterdocht tegen alles wat betekenis zou kunnen hebben. Het lijkt wel of de Mid-

deleeuwen, die schitterende *sur place* die de beschaving ooit gemaakt heeft, hier uit overtuiging in de geest nog voortleeft en gekoesterd wordt als *le plus moyen* wat de mens te bieden heeft.

In Brugge hoorde ik deze: *Si la cloche Roeland sonne on doit compter ses doigts*. Ik geloof niet dat Jacques Brel hier iets aan had kunnen toevoegen, hoewel de vingers van deze amateur-zeiler gejuikt schijnen te hebben.

Te Spa, en wie keert niet graag terug tot de bron, welke dit gezegde op: *Wie in de woestijn loopt, kan zijn zwembroek wel uittrekken*. Maar in de grotten van Han staat deze oergraffiti in de muur gekerfd: *Wie zijn gat verbrandt, moet op een houtje kauwen*. In dezelfde grotten sijpelt: *Wie de oceaan wil overzwemmen moet niet bang voor water zijn* of zoals de Walen op hun koeiers zeggen: *One does not moisten a stamp with the Niagara Falls*.

Het voert te ver om op deze plaats over het Zeeuwse taaleigen te beginnen. Ook de Zeeuwen hebben zo hun eigen ideeën over communiceren en die zijn er sinds de voltooiing van het Deltaplan niet soepeler op geworden.

Tijdens het schutten te Hansweert glipte deze uitdrukking tussen de sluizen door en zegt dacht ik genoeg over onze Zeeuwse vrienden: *Dammen en dijken, zwammen en lijken!*

Tot besluit mag ik u meegeven het spreekwoord dat ik twee weken geleden tijdens het dauwtrappen in Ootmarsum hoorde en waarvan ik dacht wat een onzin, als het niet zo waar was: *Wie goed naar het gezegde luistert, verstaat het verzwegene*.

Papa, wie ben ik?

‘Ik breng mijn zoontje terug naar zijn moeder, u kent dat moderne gelazer wel, Edelachtbare. Ik rijd hard, we hebben haast. Weer te lang bij McDonalds blijven hangen. Als ik hem niet op tijd aflever, krijg ik hem het volgend weekend niet. Om me van hem te verzekeren voor de komende week, paai ik hem met: “Hoe vond je de kermis?”’

Hij zwijgt.

Hij zit voorop de achterbank of liever, hij staat tussen de voor- en de achterbank in. Ik lik aan de plek waar mijn tand door mijn lip ging in de botsautootjes. Dan legt hij allebei zijn handjes op mijn ogen en vraagt: “Papa, wie ben ik?”

Tot zover was er nog niets aan de hand, Edelachtbare. Maar het gekke was: ik kon niet op zijn naam komen. Dat wil zeggen, ik wist wel hoe hij heette - hij is naar de vader van mijn ex-vrouw genoemd dus die naam kan ik sowieso überhaupt niet meer uit mijn strot persen - maar ik voelde hier als ouder als het ware intuïtief aan dat het kind een dieper liggende kwestie aan de orde wilde stellen. Dat het als ondeelbaar boedelstuk tussen twee scheidende partners in zijn eigen identiteitscrisisje zat en door die vraag zijn eigen existentiële daseinsproblematiek bij me neer wilde leggen.

Daarbij kwam dat ik het zo moest zien te zeggen dat als hij het straks in zijn eigen woorden aan zijn moeder ging vertellen, ik niet weer de lul zou zijn.

Ja, ik wilde het zo onder woorden brengen dat als het kind over dertig, veertig jaar terug zou denken aan dit moment, deze plek, deze snelheid, honderdvijftig, harder kan het niet geweest zijn - dat het dan denkt wat mijn vader toen, daar, met die snelheid, honderdvijfenvijftig, tegen mij gezegd heeft, dat heeft de rest van

mijn leven bepaald.

Immers, Edelachtbare, er is ooit gezegd dat een kind het gebruik van kleurnamen moet leren, voor het naar de naam van een kleur kan vragen. Met andere woorden: als het kind de kleur van zijn pion in het grote Mens Erger Je Niet-spel - dat het leven nu eenmaal is - wil gaan bepalen, moet het zich eerst afvragen: Wie ben ik?

Begrijpt u, Edelachtbare?

Dus terwijl ik, met zijn knuistjes in mijn oogkassen van de weeromstuit de gaspedaal intrappend - hooguit honderd zestig rijdend - zo zit na te denken, haalt dat kind opeens zijn handjes weg en roept: "Kijk papa, een boom!"

Kinderen kunnen zo zonder aanleiding van onderwerp veranderen, Edelachtbare. Zij missen de concentratie die ons volwassenen groot heeft gemaakt. Hoe kun je ooit hun opvoeding voltooien als je kinderen hebt?

Dus wat deed ik? Ik gaf een pragmatische ruk aan mijn stuur en beng! knallen we tegen de vangrail op. In mijn spiegel zie ik een vonkenregen die me doet denken aan de smid die een tuinhek last. Mijn zoontje zei: "Ik vond de botsautootjes leuker."

En hij likte aan de plek waar mijn tand door zijn lip ging.

Ondertussen bleef die boom maar recht op ons afkomen, Edelachtbare.

Opeens zei mijn jongen: "Papa..."

Op een toon die mij deed beseffen dat hij mij wel tien keer zo lief vond als zijn moeder.

"Papa, ik ben... ik ben..."

Hij had het antwoord op zijn lippen maar de boom kwam ertussen.

Mijn veiligheidsgordel ving me op en mijn zoontje zeilde door de voorruit. Ik keek hem na en fluisterde: "Wie jij bent, wie jij bent, dat zal onze Vader je in de hemel

vertellen.”

Waarmee ik maar wil zeggen, Edelachtbare, sommige vragen kun je alleen maar beantwoorden als je je niet aan de regels houdt.’

De speaker spreekt

Onder de overkapping van de eretribune hing hij in zijn minuscule plexiglazen cabine. De speaker. Hij was zich meer dan wie ook in het stadion bewust van de onnozelheid van zijn taak. Juist door zijn zelfkennis (dit was het hoogste wat hij bij de club kon bereiken) had hij voldoening kunnen vinden in, zoals hij het zelf zei: deze kleine bijdrage die hij aan het zondagmiddaggebeuren rond de bal, mocht leveren. Als altijd nerveus kondigde hij aan: 'Namens het bestuur, de suppoosten, de spelers, de technische staf alsmede de sponsors X, Y en Z hartelijk welkom bij de competitiewedstrijd...'

Paarlen voor de zwijnen waren zijn gesoigneerde zinsbouw en zijn correcte articulatie. Onopgemerkt als de aanwijzingen van de assistent-trainer bleven zijn stijlbloempjes en subtiële toespelingen. Minder dan een hoekvlag was zijn waarde. Maar plotseling waren alle ogen op hem gericht. Opeens was hij ongewild het middelpunt van alles.

Kwajongens hadden een bom in de bal verstoppt en nu gaapte er een krater van een meter of twee in de doelmond waaruit geblakerde voetballers haastig een goed heenkomen zochten. De technisch-directeur keek met een strenge blik naar de speakerscabine omhoog en maakte duidelijk dat de speaker snel iets moest doen voor de vorm en de scheidsrechter. Voor dit moment was de speaker altijd bang geweest. Het ogenblik waarop het draaiboek te kort schoot en waar geïmproviseerd moest worden. Hij probeerde zo goed en zo kwaad als dat ging de blik van de trainer zonder diploma te ontwijken en belandde daarbij met zijn ogen recht in het gelaat van de voorzitter. Deze anders zo zachtmoedige goedbloed gaf door het dreigend optrekken van zijn wenkbrauwen, waar je een aardig eindje op kon lopen,

te kennen dat het eventuele doorgaan van de wedstrijd en daarmee natuurlijk samenhangend het verdere verloop van de competitie en het vanzelfsprekend landskampioenschap en daaraan verbonden het doordringen tot het felbegeerde Europa Cuptoernooi, nu verder in zijn handen lag.

Hulpeloos keek hij op het briefje voor zich. '... Voor de volgende competitiewedstrijd begint de voorverkoop aanstaande zondag op de bekende adressen.'

Wat er aan levende spelers restte, bevond zich nu ook bij de dug-out en ze keken met hun van angst en spel bezwete koppen verwachtingsvol omhoog. Een enkeling maakte al iets van een wegwerpgebaar in de richting van de microfonist. Het lendewater rees tot aan zijn hurken.

De voorzitter gooide zijn ogen in de linkerbovenhoek van zijn kassen en sloeg het hoofd naar achteren, poogde op die manier de benauwde speaker te attenderen op de aanwezigheid van de bondsvoorzitter die met betrekking tot het voetbalgeweld daags tevoren in een panel nog betoogd had dat de maat vol was.

Maar de KNVB-praeses was al overeind gekomen en wees de in het nauw gedreven speaker op de minister van justitie, die juist deze wedstrijd had uitgezocht om te zien of iets als geweld bij voetbalwedstrijden op zichzelf stond, of een maatschappelijk verschijnsel was.

De speaker kon nauwelijks meer iets zien vanuit zijn hokje omdat de kunstglazen ramen door zijn angstzweet beslagen waren. Hij voelde heel langzaam een onmachtige woede in zich opkomen. Een kwaadheid die menig revolutionair als hij al niet als martelaar was omgekomen zich zou herinneren als de voedingsbodem voor zijn maatschappelijk engagement en zijn politiek reveil.

Het was de woede die kunstenaars in oren heeft doen

snijden. Die van huisvrouwen Dolle Mina's heeft gemaakt.

Hij zou die hele, vuile, gore, schijnheilige, pedante, elitaire, autoritaire kliek, vol baantjesjagers, profiteurs, speculanten en artiestenluizen eens de huid vol schelden. Dat nieuw-rijke gajes dat met drie vingers een champagneglas omklemde en met de pink delegeerde. Zij hadden het voetbalspel dat eens van iedereen was geconfisqueerd als decorum voor hun zakentransacties, waarbij de massa als goedbedoelend supporter juichend figurerend aanwezig mocht zijn zolang ze zich maar koest hield en niet hun middag bedierf.

Hij zou eens vernietigend uithalen naar trainers en spelers die al met één been in het buitenland speelden en de simpele donateur belachelijk maakten met hun hinkstap-sprong naar het grote zwarte geld.

Hij zou de minister van justitie persoonlijk eens de oren wassen, verantwoordelijk als die was voor een beleid dat door zijn mildheid de bovenkant en door zijn willekeur de onderkant van de samenleving tot criminaliteit stimuleerde.

Niet te vergeten zou hij het bestuur dat dreigde te verstikken in de knoop van clubliefde en persoonlijke belangen de wacht aanzeggen. Oprotten moest dat zelfvoldane zootje declareerders.

En ten slotte zou hij die gefrustreerde minifascisten achter het doel eens aanpakken. Die anonieme helden van de bedompte ondaad. Dat stel door de pers gekoesterde holle vatten, altijd goed voor wat negatieve kopij.

Ja, de pers die moest hij ook niet vergeten in zijn monoloog die de toespraak van de assistent-resident tegen de hoofden van Lebak zou maken tot een diesrede van een corpsstudent. Korte metten maken met de laffe, voze halfhartigheid waarmee de eens zo frisse, sportieve

voetbalwereld zich had laten meeslepen door de beurs van de patser en het jargon van de proleet.

De rede zou de volgende dag in alle dagbladen geciteerd worden en geprezen om het welhaast visionaire karakter ervan. Politici zouden hem bellen voor een oriënterend onderhoud. Kunstenaars zouden zich door hem willen laten inspireren. Dolle Mina's zouden smeken zijn was te mogen doen. Recepties op ambassades zouden te zijner ere... hoogwaardigheidsbekleders... mooie vrouwen... alom waardering... toejuichingen... ritmisch handgeklap...

Een rake vuistslag op het plexiglas van de spreekcabine verstoorde wreed zijn dromen. De vuist van de voorzitter. De blik van de trainer. Het gezag van de minister. Hij zat in de val. Hij greep de microfoon. Hij voelde zich een duizenddingendoekje na tweeduizend dingen. Zijn tong lag als een zeehond na een epidemie op het wad, in zijn mond en hij sprak, terwijl een tweede bom ontplofte die grote delen van de middencirkel wegvaagde, moeizaam articulerend: 'Potverdikkie jongelui. Laten we het nou gezellig houden, zeg.'

Als ik een auto had

(Een modale huiskamer. Vrouw zet rammelende kop en schotel op wankel bijzettafeltje. Met onvermoede inzet roert Man zijn koffie in het rond; draaikolkje, waarbij meegeschonken vel zich om steel van lepeltje slingert. Suiker knarst tegen glazuur en lost op in bruine sop.)

MAN : Als ik zou willen (zuigt vel van lepeltje)
zou ik zo met de auto
naar Amsterdam kunnen rijden.
Als ik een auto had.

(Grist koekje uit trommel, bijt er gretig in. Duwt paar kruimels die bij eerste hap in mondhoeken waren gevlucht met duim en wijsvinger naar binnen.)

Ik zou de sleutels van het haakje pakken,
want dat zou ik als eerste maken,
een haakje voor de autosleutels.
Als ik een auto had.
Dat je niet iedere keer
je autosleutels kwijt bent
als je even met de wagen weg wil.
Daar heb ik een bloedhekel aan:
sleutels weg als je met de wagen weg wil.
Gek, je auto raak je nergens kwijt,
maar je sleutels om de haverklap.
Nee, zo'n haakje, da's gemakkelijk!

VROUW: (Nipt aan theekop) Je zou nog zo'n haakje
voor de honderiem maken.

MAN : We hebben geen hond!

VROUW: Niet meer, nee.

MAN : Ik dacht: Kazan kan wel loslopen.

VROUW: Dat had je gedacht, ja.
Je had hem aan de riem moeten doen.

MAN : Waar was die riem?

VROUW: Aan het haakje, waar anders.

MAN : Welk haakje?

VROUW: Jij zou een haakje maken!

(Man prikt lepeltje met achterkant naar voren kamer in
en draait het een halve slag.)

MAN : Ik zou starten,
ik gooide hem in z'n een
en *Amsterdam here I come!*
Zo zou ik wegspuiten!
Als ik benzine had.
Daar moet je altijd goed op letten,
als je wegrijdt, of je genoeg benzine hebt.
Als je een auto hebt.
Want zonder benzine kom je niet ver,
tegenwoordig.
Tenzij je op gas rijdt!

VROUW: Of van een berg.

MAN : Ja, d'r zijn nogal bergen in Nederland.

VROUW: Je hoeft toch niet in Nederland te blijven?
Dat is juist het mooie van een auto.
Je kan er zo mee naar Zwitserland rijden.

MAN : Wat moet ik in Zwitserland?

VROUW: Wat moet je in Amsterdam?
Skiën!

MAN : In Amsterdam?

VROUW: Nee, in Zwitserland natuurlijk.

MAN : Als er sneeuw ligt.
Als je skies hebt.
Als je een auto hebt.

VROUW: Om te skiën?

MAN : Nee, om in Zwitserland te komen.

VROUW: Wat moet jij in Zwitserland?

(Man kwakt zijn lege kopje terug op schoteltje; breien-
de vrouw laat steek vallen.)

MAN : Meestal heb je nog wel genoeg benzine
om de dichtstbijzijnde pomp te halen.
Anders zou ik erheen lopen en vijf liter halen
in zo'n jerrycan.
Als ik een jerrycan had.
Anders zou ik zo'n oranje tankje kopen
als dat te koop was.
In het uiterste geval
zou ik de auto naar de pomp duwen,

let wel, in het uiterste geval!
Want daar heeft deze jongen
toevallig een bloedhekeltje aan:
aan duwen!
Daar kopen wij geen auto voor
om te gaan duwen.
Dan kun je beter een handkar kopen!
Maar daar zie ik me nog niet mee naar Am-
sterdam gaan.
Met zo'n handkar.
Dan nog liever de benenwagen!

(Vrouw schiet zwakjes in lach.)

VROUW: Haha.

(Man kijkt haar lichtelijk geërgerd aan.)

MAN : Ik ben niet te beroerd om te duwen, hoor.
Als het moet dan moet 't.
Portier open, een hand aan het stuur,
schouder tegen de deurpost
en duwen maar, jongens!
Dat is het voordeel van een kleine wagen.
Die kun je in je eentje duwen.
Het lijkt mooi, een grote wagen
en in de afbetaling scheelt het
maar een paar tientjes.
Als je betaalt.

VROUW: Als je geld hebt.

MAN : Als je geld hebt
kun je net zo goed een grote wagen kopen.
Maar duw die maar es alleen naar de pomp.

Nee, dan moet je weer mensen lastig gaan vallen.

Daar heb ik zelf ook een broertje dood aan.
Als ik een broer had gehad.

VROUW: Je hebt een broer gehad.

MAN : Ja, maar die is dood.
Goh, wat heb ik daar een bloedhekel aan:
de wagen van een ander duwen.
Je duwt 'm aan en als ie 't eenmaal doet
scheuren ze zo onder je handen weg.
Je dondert voorover,
gat in je broek.
Als je een broek aanhebt.

VROUW: Wanneer heb jij geen broek aan?

MAN : Moet jij dat vragen?

VROUW: Wie anders?

MAN : Mijn vriendin.

(Vrouw barst spontaan in snikken uit.)

MAN : (triomfantelijk) Als ik een vriendin had!
(troostend) Nee, ik duw m'n eigen wagen
wel!

VROUW: De kinderwagen heb je anders nooit ge-
duwd!

MAN : We hebben nooit een kinderwagen gehad.

VROUW: Nee, jij wou geen kinderen!

MAN : Jij kon ze niet krijgen.

VROUW: Jij wou nooit!

MAN : Jij had altijd hoofdpijn!

(Telefoon rinkelt. Man kijkt Vrouw verbijsterd aan.)

VROUW: De telefoon gaat!

MAN : We hebben geen telefoon.

VROUW: Je belt me elke dag van kantoor dat je later komt.

MAN : Ja, op kantoor heb ik telefoon.

(Telefoon blijft rinkelen. Geen van tweeën maakt aanstalten om hem op te nemen.)

VROUW: Neem 'm nou aan!

MAN : Wie kan dat zijn?

VROUW: Hoe moet ik dat weten?

MAN : Wie belt er nou op dit tijdstip op?

VROUW: Zal ik 'm aannemen?

MAN : (paniekerig) Nee!
Dan denken ze aan de andere kant
dat ik niet thuis ben.

VROUW: Dat kan ik toch zeggen,
dat je thuis bent.

MAN : Dan denken ze:
Waarom neemt hij de telefoon niet op?

VROUW: Je weet niet wie het is.

MAN : Altijd een bekende.
Hoe weet ie anders ons nummer?

VROUW: Het kan iemand zijn die verkeerd gedraaid
heeft.

MAN : Mensen draaien nooit verkeerd,
geloof mij nou.
't Is gewoon iemand die wil weten of ik thuis
ben.

VROUW: Je bent toch ook thuis!

MAN : Ja, maar dat weet hij niet!
Voor hetzelfde geld
was ik met de auto
naar Amsterdam gereden.
Als ik geld had.

VROUW: Misschien is er wat met je moeder?

(Man doet alsof hij hoorn van haak neemt. Het gerinkel
houdt op. Hij luistert enige tijd aandachtig.)

MAN : (wezenloos) Opgehangen!

(Man legt fictieve hoorn op niet bestaande toestel.)

MAN : Waarom zei je dat?

VROUW: Wat heb ik gezegd?

MAN : Misschien is er wat met je moeder?

VROUW: Schoot me te binnen.

MAN : Moeder is al twee jaar dood
en dat schiet je nu te binnen?

VROUW: Ja, want toen werd er ook gebeld
en nam jij ook niet op.

MAN : Natuurlijk niet.
Ik was als de dood dat er wat
met moeder gebeurd was.

VROUW: Nou dat was er ook.
Ze was dood.

MAN : Dus het maakte niet zoveel uit
of ik 'm nou wel of niet opnam.

VROUW: Wie was dit?

MAN : Ze hadden de hoorn erop gelegd.

VROUW: Vind je het gek.
Als jij de bel dertig keer over laat gaan.
Dan denken ze dat er niemand thuis is.

MAN : Laat ze dat maar lekker denken.
Voor hetzelfde geld was ik
naar Amsterdam gereden.

Als ik een auto had.

(Man krabt met zijn lepeltje suikerrestanten van bodem kopje. Likt lepeltje zorgvuldig af.)

MAN : Een grote auto rijdt prettiger.
Dat is een ding wat zeker is.
Een kleine auto duwt prettiger.
Maar als je genoeg benzine hebt
is er niks aan de hand.
Dan tuf je bij wijze van spreken
in een uurtje naar Amsterdam.
Als je geen file hebt.
Want dat heeft deze jongen niet graag.
Een file.
Gek, een mens wil altijd meer
behalve files.

VROUW: Ik wil alleen maar minder.

MAN : Ik had het over mensen.
Niet over te dikke vrouwen.
Het zijn de stoplichten
die de files veroorzaken.
Neem dat maar van mij aan.
Als ze de auto's gewoon door laten rijden
is er niks aan de hand.
Maar door die stoplichten
krijg je opstoppingen.
Het woord zegt het al.
Ze heten stop-lichten en geen
karren-maar-jongens-lichten!

VROUW: Als die auto niet door rood gereden was
had Kazan nog geleefd.

MAN : Alsof die stomme hond kon zien
dat zijn licht op karren-maar stond.
Wat moest dat beest eigenlijk
in Amsterdam?

VROUW: Wat moet jij in Amsterdam?

MAN : Tja, wat moet ik in Amsterdam?
Niks.
Ik moet niks.
Ik mag. Ik kan.
Ik had ook Den Haag kunnen zeggen.
Maar ja, Amsterdam heeft 't.
Daar komt nog eens bij
dat ik in Den Haag helemaal niks
te zoeken heb.
Als ik ergens toch niks te zoeken heb
ga ik net zo lief naar Rotterdam.
Of Weesp.
Leuk stadje, hoor, Weesp.
Mensen denken vaak:
Wat moet ik in Weesp?
Maar dat is een geinig Hanzestadje.
Dat er weer helemaal bovenop gekomen is.

VROUW: Waarop?

MAN : Op dat zware bombardement.

VROUW: Weesp? Gebombardeerd?

MAN : Wist je dat niet?
Ja, ik heb dat een keer gelezen.
Dat is een van de best bewaarde geheimen
van dr. L. de Jong en Prins Bernhard.

Alleen, je komt er nooit op, hè?
Weesp.
Als je denkt:
Waar zal ik eens heen gaan met de wagen?
Is het nooit: Weesp!
Karren maar!
Dat heb je ook met vliegen.
Als je denkt:
Waar zal ik nu weer eens heen vliegen.
Is het altijd Amerika.
En nooit België.
Toch is dat een geinig landje hoor.
Vergis je even niet in België.
Met al die Belgen en zo.
Maar om daar nou heen te vliegen.
Eerst moet je met de auto naar Schiphol.
Als je een auto had.
Anders de trein.
Dat scheelt je parkeren.
Want dat is een heel eind lopen hoor!
Van de parkeerplaats naar de vertrekhal.
Je kunt je ook door iemand laten brengen.
Maar daar heeft deze jongen
een bloedhekel aan.
Andere mensen naar Schiphol brengen.
Niks is vervelender dan naar Schiphol rijden
en weer terug
zonder even gevlogen te hebben.
Al is het maar een paar meter.

VROUW: Je kunt er heel goedkoop parfum kopen.

MAN : Dat is niet de lucht waar ik het over heb.
Je moet al een uur van te voren op het vlieg-
veld zijn.

VROUW: Anders heb je geen tijd om parfum te kopen.

MAN : Dan is het hooguit een kwartiertje vliegen.
Je hebt net je reddingsvest uit de cadeau-
verpakking gehaald of je staat alweer op Za-
ventem in Brussel.
Daar kun je nog mooi
een half uur naar je koffer fluiten.
Als je geluk hebt.
Want kijk niet vreemd op
als je koffer door een samenloop van om-
standigheden naar Bangkok is gevlogen.

VROUW: (hoort het in Keulen donderen) Bangkok?

MAN : Of Anchorage.
Dat maakt niet uit.

VROUW: Voor een koffer niet.

MAN : Daar sta je opeens in Brussel.
Manneke Pis zien
en geen schoon ondergoed bij je.
Ik houd niet van nattigheid.
Dan blijf ik liever in Amsterdam.
Maar een rondvaartboot
krijgen ze deze jongen niet in.
Drijvende doodskisten zijn het!
Dat dat alle dagen goed gaat in die grachten
is een godswonder.
Dat jakkert maar onder die bruggen door.
Van stoplichten hebben ze nog nooit ge-
hoord.
Weet je dat dat allemaal gesjeesde kapiteins
zijn die op die rondvaartboten varen?

Die hebben allemaal brokken gemaakt
op de grote vaart.
Niemand die kapitein wordt gaat uit liefheb-
berij op een rondvaartboot varen.
Kapitein worden dat is een studie
van acht jaar.
Als je die volbracht hebt wil je wel eens een
eindje varen.
Dan ga je echt niet voor je lol op de Marte-
laarsgracht liggen kneuteren. Daar heb je
geen navigeren voor geleerd, om van de
Heren- naar de Keizersgracht te tuffen.
Iemand die voor chef-kok geleerd heeft gaat
ook niet in een snackbar uitjes staan snippe-
ren.
Als ik geen werk had ging ik zo in een snack-
bar staan snipperen.

VROUW: Je hebt geen werk!

MAN : Als ik kok was.

VROUW: Je bent kok.

MAN : (plotseling kwaad) Ik was kok.
Ik was kok.
Ik was kok.
Ik wil er niks meer over horen.
Waarom begin jij er steeds weer over?

VROUW: Jij begint steeds.

MAN : Ik zeg als ik zou willen
zou ik zo met de auto naar Amsterdam kun-
nen rijden.

Als ik een auto had.
Ik denk ik ben nu een week werkloos,
ik begin een gezellige conversatie.
Ik gooi het gesprek open.
Daarvoor ben je tenslotte getrouwd.
Dat je niet tegen jezelf hoeft te praten. Want
daar heeft deze jongen een bloedhekel aan.
Tegen zichzelf lullen.
Dat jij dan vraagt:
Waar zullen we es heen gaan?
Als we in Amsterdam zijn.
Dat ik dan opper:
We beginnen in de Bijenkorf.

VROUW: De Bijenkorf is dicht op dit uur.

MAN : Nou, dan gaan we naar de schouwburg.
Dan zou jij kunnen vragen:
Wat speelt daar?

VROUW: Wat speelt daar?

MAN : Pinter.

VROUW: Ik hou niet van Pinter.

MAN : Je begrijpt 'm niet
dat is het hele eiereneten.

VROUW: Dat moet jij zeggen.
Voor Pinter kan ik net zo goed thuis blijven.

MAN : (overdreven opgelucht) Ja, laten we thuis
blijven.
Dat kun je alleen zeggen

als je de mogelijkheid hebt om weg te gaan.
Laten we thuis blijven.
Iemand met huisarrest die eens een avond
weg wil komt niet ver.

VROUW: Eerst moet je met alle geweld naar Amsterdam.

En nou opeens weer niet?

MAN : Als ik naar Amsterdam ging.
Zou ik mijn auto niet kwijtraken.
Als ik een auto had.

(Vrouw rukt tafelkleed van tafel. Kopjes vallen op de grond. Telefoon gaat. Man trekt tafelkleed over hoofd. Vrouw neemt telefoon aan. Luistert en knikt.)

VROUW: (schreeuwt opgelucht) Ze hebben je auto teruggevonden!

MAN : (trekt kleed weg) Waar?

VROUW: In Amsterdam!

Het meisje met de wegwerpaanstekers

Bregje zat voor de televisie en keek naar de kerstaflevering van de Wedden-Dat-dit-de-Playback-Show-is. Ze frommelde het briefje, dat moeder op de aanrecht gelegd had, tussen haar vingers.

Ze hadden een Lat-relatie, Bregje en haar ouders. Vader en moeder woonden op een monumentale onder architectuur verbouwde boerderij iets buiten de stad, met een royale tuin er omheen en een verwarmd zwembad onder het huis. Bregje bivakkeerde in een penthouse in het centrum van Amsterdam.

Ze was net acht geworden, die Bregje.

Ze vouwde het briefje weer open, streek het glad op haar dijbeen en las: De kalkoenschnitzel ligt in het diepvriesvak naast de voorgebakken frites. Neem je ook nog wat sla?

De lucifers liggen in het mandje naast de magnetron. Prettige kerstdagen, pap en mam.

Die ene zin bleef maar nazweven in Bregjes hoofd.

De lucifers liggen in het mandje naast de magnetron. Voor een magnetron heb je geen lucifers nodig, voor de frituurpan zeker niet en sla hoeft je niet te koken.

Ze steunde met haar handjes op de bank, drukte zich op en liet zich weer op de zitting terugvallen. Dit deed ze zonder nadenken terwijl ze de laatste zin hardop zei en na verloop van tijd zelfs een beetje zong zonder melodie: Prettige kerstdagen, pap en mam.

Ze keek naar Jos Huisman die Hennie Brink nadeed, die een Amerikaanse quiz-master imiteerde, en dacht: Iemand nadoen, dat wil ik later ook als ik groot ben! Er kwam een Leger des Heilssoldaat met een blindengeleidehond in beeld, die een gehandicapte in een arreslee voorttrok; een doofstom kinderkoor playbackte Nu sijt

wellecome.

Opeens moest Bregje huilen.

Ze wist niet goed waarom maar ze dacht om de hond.

Zelf had ze vroeger ook een hond, maar vader was van mening dat een hond iets te snuffelen moest hebben en dus woonde haar Wodan bij hem op de boerderij.

De lucifers liggen in het mandje naast de magnetron. Bregje raakte maar niet over deze zin uitgedacht. Wat bedoelde moeder daar nu mee?

Jos Huisman was op een preekstoel geklommen en vertelde een kerstverhaal dat hij naar eigen zeggen had overgeschreven van Selma Lagerlöf. Het ging over een weesmeisje dat op straat zwavelstokjes moest verkopen om wat geld te verdienen. Het was bitter koud en alle mensen zaten gezellig binnen Kerst te vieren.

Wat zielig, dacht Bregje en ze huiverde.

Nee, wat had zij het dan getroffen met haar heerlijk centraal verwarmde pied-à-terre in het centrum van de stad en alles zo dichtbij.

De Bijenkorf. De schouwburg. Het station.

Ze had daar bovenop nog eens twee lieve ouders op een boerderij.

Nee, ze mocht echt niet klagen.

Toch voelde Bregje de traantjes weer komen.

Dit keer omdat ze zo meeleefde met het arme meisje dat van haar grootmoeder in de hemel droomde en om haar handen te warmen alle zwavelstokjes had afgestreken. De volgende morgen werd het verkleumde kind doodgevroren aangetroffen op de stoep voor de kathedraal. Het publiek in de studio klapte.

De blindengeleidehond trok de arreslee tegen een sneeuwmachine aan.

Deze viel om waardoor het doofstomme kinderkoor onzichtbaar werd in een witte wolk nepsneeuw.

Bregje stond intussen bij de magnetron.

Ze schoof het doosje open dat ze uit het mandje gepakt had, haalde er een lucifer uit.

Ze streek de houten wegwerpaansteker af en hield deze bij de andere zwavelkopjes. Ze schrok van de steekvlam en wierp het brandende doosje de kamer in.

Toen de commandant van de brandweer 's nachts Bregjes ouders belde om het verschrikkelijke nieuws te vertellen, kon hij op het antwoordapparaat na de pieptoon zijn boodschap inspreken.

Lassie in de wao

Hij zat op zijn vaste plek voor het raam.

Lassie, want zo heette hij.

Een bloedhekel had hij aan die naam.

Toverrijst kun je zo noemen, al is dat niet aardig tegenover al die arme rijstplukkers die, met manden op hun rug langs steile berghellingen, meestal tot hun enkels in het water in de gloeiende zon, terwijl de lava naar beneden gutst, de volle korrel van de met doorns vergeven takken rukken.

Het is nog een geluk dat de plukkers niet aan hoeven te zien hoe hier te lande ten behoeve van de gedegenereerde huisvrouw het ene vlies na het andere, waar nu juist de vitamientjes in zitten, van de korrel afgepeld wordt om het kookproces te versnellen en er toch vooral voor te zorgen dat de rijst droog is. Want buiten valt al regen genoeg!

Laat de rijst toch vooral droog zijn.

Nog groter was zijn afkeer jegens de naam door de televisiehond Lassie die een trots Schots honderas voor eeuwig het stigma superslijmerd heeft bezorgd. Door met een wegafzetting in de bek over autowegen te hollen, zodat op het nippertje een ongeluk kan worden voorkomen, tenminste op de plek waar de camera staat. Door afgerukte lichaamsdelen nog juist op tijd bij poliklinieken af te leveren waardoor die hun subsidie kunnen behouden. Door onuitstaanbare kinderen het leven redden. Door illegale Mexicanen die door landbouwgif verzwakt neervallen, op het land van zijn baas dood te bijten. Door nooit eens lekker te poepen op het juist gemaaide gazon van de burgemeester.

En door nooit eens, terwijl een bank beroofd wordt, met de lucht van een loopse teef in de neus een schurf-

tige straatreu te bestijgen.

Honden die kunstjes doen, bah, wat een hekel had hij aan dat soort. Misschien kwam het omdat hij zelf blindengeleidehond was. Dat was zijn vak.

Weliswaar onbetaald, maar wat was geld? Hij had alles wat zijn hondehart begeerde. Behalve een blinde.

Zo zat hij daar op een stoel voor het raam. Prachtige opleiding, cum laude geslaagd, maar geen baan.

Ze hadden hem gevraagd bij de opleiding te komen, maar dat was een hondebanaan, blindengeleidehondbegeleider. Voor je het wist zat je met je poten over elkaar in een stuurgroep te kwispelen.

Hij had als uitzendkracht een blauwe maandagavond in een bioscoop gewerkt, als ouvreur. Toen bij de tweede avondvoorstelling Fritz the Cat opnieuw de lachers op zijn hand kreeg toen deze een collega van hem liet struikelen in een worstfabriek was voor Lassie de maat vol en sprong hij door het doek. Het aanvankelijk geamuseerde publiek sleepte hem nadat hij was bijgekomen de zaal in en schopte hem onder het uitroepen van: Geld terug! zo gemeen in de flanken dat hij voortaan kreupel door het leven moest.

Het aanbod in zijn sector overtrof de vraag.

De blinden werden schaarser. Opgezweept door tentatieve televisieprogramma's lieten zwangere vrouwen steeds eerder in hun vruchtwater prikken.

Menig huwelijk uit berekening kreeg zijn beslag.

Hoogwaardig sperma vloog tegen woekerprijzen onder de toonbank door. Draagmoeders waren niet meer aan te slepen. Deze en gene liet zijn chromosomen al met ozon verrijken in de door condoombaronnen in het geheim gefinancierde genetische klinieken. Ja, de kneus-

jes werden steeds schaarser. Door dat genetisch gemanipuleer werd een beetje blinde in de kiem gesmoord. Je zag al collega's die zich uit pure ellende hadden laten omscholen tot sociale hond: een mengvorm van een wijkverpleegster en een boekhouder, die deuren openhielden, drempels verlaagden, tasjes zeulden of zoetjes in de koffie gooiden voor mensen zonder armen of benen.

Er waren er ten einde raad bij de politie gegaan onder het motto: die pet past ons allemaal!

Sommigen lieten zich gebruiken om lastige voetbalsupporters af te schrikken, maar daar leende Lassie zich niet voor. Meestal gebeurde er niks en voor het voetbal hoefde je niet te gaan.

Anderen waren op een geraffineerde manier verslaafd gemaakt, men had heroïne door de pens gegooid en ze ingezet als snuffelhonden op Zestienhoven.

Maar dat was zijn eer te na!

Lassie was geleidehond en dat zou hij blijven!

Blinden of geen visueel gehandicapten!

Dan zocht hij nog liever de zelfkant! Een beetje langs de straat zwalken om te zien of er in een vuilniszak of goot nog iets te snaaien viel.

Moeizaam kwam Lassie overeind, strekte zijn kreupele poten en duwde de achterdeur met zijn voorpoot open, sloeg de voordeur met zijn achterpoot dicht en liet zich opnemen in de chaos die door middenstanders gezellige drukte genoemd wordt.

Hij had een uurtje rondgescharreld, gekakt op de stoep van het GAK, gepist tegen de voorgevel van de bioscoop waar ie gewerkt had, het doodlopende spoor van een schoothond gevolgd, toen hij een oud dametje in een verminkte fret aan de overkant van de brede straat zag staan, dat steeds één been van de stoep zette met de be-

doeling over te steken, maar telkens dat been schielijk weer introk om het voor afrukken door het voortrazende verkeer te behoeden.

De dame bleek op geen enkele manier opgewassen tegen de steeds groter wordende verkeersstroom. Ze was zelfs al een keer tot over de as van de weg gevorderd toen ze in blinde paniek weer terugkrabbelde naar haar uitgangspunt.

Ja, de mens rent liever een eind terug in zekerheid, dan dat zij een stapje in het ongewisse zet, had Lassie ergens gelezen.

Tijdens een verkeershiaat strompelde Lassie naar de overkant en koos de zijde van de oude vrouw, met de bedoeling haar te begeleiden bij de oversteek.

Maar zij was niet blind en had een hekel aan honden. Dat dankte ze aan haar vader die ooit voorzitter geweest was van de wijkafdeling van de dierenbescherming en zijn kinderen zo verwaarloosde, dat zij op een dag bij het avondeten verzuchtte: 'Oh, had ik ook maar een staart.'

Ze keek neer op de hond en riep: 'Ksst, weg vies beest!' Lassie had wel voor heter vuren gestaan.

Als pup was hij eens met een Duitse herder opgelopen en zo buiten zijn schuld bij een boekverbranding aanwezig geweest.

Hij nam een slip van haar bontmantel kordaat tussen zijn tanden en zette koers naar de overkant.

Het dametje dat meende dat ze weldra door dit ondiep verscheurd zou worden begon hysterisch te gillen, maar slaagde er niet in het geraas van het verkeer te overstemmen.

Voorbijgangers dachten weer eens in de maling genomen te worden door een straattheatergroep en snelden het absurdistische toneeltje zonder op- of omkijken

voorbij.

De gewezen geleidehond voelde diepe verbittering opkomen, als een vulkaan lava.

Wat dacht dat pleuriswif wel, naar de overkant zou ze, of ze wou of niet. Hij zette zijn tanden nu stevig in de schertsnerfs en sleurde het krijsende sekreet de straat op.

In de kakofonie van loeiende remmen, kettingbotsingen, gierende sirenes, angstschreeuwen en hondegegrom viel opeens de breuk van stilte.

Op het smalle pad dat door de remmende voertuigen ontstond, was agent Van Loos met zijn politiepoedel gearriveerd en dit parmantige duo stond pal tegenover Lassie en zijn tegenstribbelende bejaarde.

Toen klonk uit alle autoradio's tegelijk het snerpende mondharmonica-intro van Once Upon a Time in the West.

Van Loos liet de riem van zijn poedel los en Lassie de jas.

De honden draaiden als onwennige cafébezoekers een paar rondjes om elkaar heen en vlogen elkaar vervolgens in de haren.

De politiepoedel had het puur op techniek moeten winnen, maar Lassie was zo door het dolle heen, dat hij korte metten maakte met deze hulp in de handhaving. Agent Van Loos zag dat deze confrontatie verkeerd af ging lopen, greep zijn revolver en schoot net zolang op de vechtende kluwen tot de laatste stuiptrekking verstijfde.

Het oude dametje knielde neer bij de leegbloedende honden en snikte. Ze trok haar bontmantel uit en drapeerde wat eens zo begeerlijk leek liefdevol over de roerloze kadavers. Nu begreep ze wat haar vader be-

doeld had met zijn dierengebeschermer.

Van Loos nam haar bij de arm en leidde haar terug naar de kant waar ze vandaan kwam.

Daar bleef ze staan kijken tot de passerende auto's erin geslaagd waren ieder spoor van de dieren uit te wissen.

Tulpen uit Toronto

De oude man had er een gewoonte van gemaakt tegen het einde van het jaar, als de eerste kerstbomen in de goot werden gesmeten, met lijn negen naar de begraafplaats te rijden om daar bij die eindhalte een ogenblik stil te staan bij het graf van zijn vrouw.

Telkens nam hij bloemen voor haar mee.

Tulpen, zeker niet het mooiste wat de natuur ons aan bloem te bieden heeft, maar bloeiend in de woestijn een wonder en in barre tijden van honger en kou is de bol zelfs voedzaam. Om die laatste reden was het haar lievelingsbloem geweest.

Tulpen. Rode tulpen, dank zij de voortschrijdende techniek het hele jaar door verkrijgbaar.

Op een keer was hij teruggerend naar haar graf, omdat hij meende van onder de zerk haar stem te horen. Hij zag hoe een oude dame de tulpen van het graf nam en het boeket een paar stenen verderop neervlijde met de gratie van een koningin. (Die betaalt immers haar bloemstukken ook niet zelf.) Even voelde hij oprechte woede tintelen. Zijn bloemen! Maar de boosheid zakte weg als water in droge aarde. Het waren niet zijn tulpen. Ze waren van zijn echtgenote en die was dood, net als de geliefde van de dame die de bloemen verlegd had. En alle doden zijn gelijk. Moordenaars en vermoorden. Hij vermoedde dat zijn tulpen ieder jaar weggehaald werden en vond het best. Wel had hij gedroomd dat hij tijdens een mistige nacht beide graven geopend had en de lichamen verwisseld. Zodat hij kon toezien hoe de dame zonder het te weten de tulpen bij haar man wegnam en neerlegde op haar voor wie ze bestemd waren. Hij was wakker geschrokken van de echo van zijn duivelse lach.

Ja, hij had er wel vrede mee zo. De tulpen zouden toch

maar verwelken en nog maanden op het graf liggen te verpieteren tot ze verdwenen waren, tot stof wedergekeerd. Want van na twee weken terugkeren en het verlepte boeket weghalen zag hij de zin niet. Voor je het wist kwam je in de verleiding dan weer verse tulpen neer te leggen en zo bleef je aan de gang. Zijn vrouw had hem nog vlak voor haar verscheiden op het hart gedrukt de herinnering aan haar te beperken tot de huiskamer waar zij, na die fatale miskraam, samen het grootste deel van hun leven met borduurlap en postzegelverzameling hadden doorgebracht.

Wat men verloren heeft, zal men nooit op het kerkhof terugwinnen, was de oude volkswijsheid die zij zich in het uur van haar dood, al bordurende, had eigen gemaakt.

Zo bleef het bezoek aan haar graf beperkt tot één keer per jaar. Ook dit maal, al was het begin januari geworden door een plotselinge griepaanval die hij gepareerd had met de kracht van een veertiger. Hij bedacht dat hij, hoewel het maar een paar dagen scheelde, een heel jaar niet geweest was en voelde zich onbehagelijk schuldig. Want schuld gevoeld tegenover een overledene laat zich niet meer vereffenen door een gesprek of een gebaar en zeker niet door een dubbeldikke bos rode tulpen.

Hij stapte behoedzaam uit de tram en werd al uit de verte door de bloemenman toegezwaaid. Het gaf hem een prettig gevoel herkend te worden door iemand die hij maar eens per jaar zag.

De tulpen waren op. Hard gegaan. Net de laatste bos verkocht. Dan maar margrietten. De prijs was hetzelfde. Die oude dame zou misschien vreemd opkijken.

Het laatste deel van het gesprek met de bloemist verliep als altijd terwijl hij al op weg was naar het smeedijzeren

hek van de entree. Het waren over de steeds groter wordende afstand uitwaaiende gemeenplaatsen over de vluchtigheid van het leven: 'Ik kan er wel eerder geweest zijn dan u!' Een groet: 'Tot volgend jaar maar weer.' En een waarschuwing: 'Pas op met oversteken!'

Hij was een paar jaar geleden, toen hij over zijn schouder de bloemenman een voorspoedige jaarwisseling wenste, door een fiets aangereden. Omdat hij de tulpen niet los kon laten, had hij zijn pols gebroken.

De oude man voelde hoe zijn voeten in het grint wegzakten en verbaasde zich over het lawaai dat de knarrende steentjes maakten, nog eens benadrukt door de stilte van de rustplaats. Hij snoof zowaar wat frisse lucht op. Wat de stad aan natuurschoon te bieden had was tegenwoordig goeddeels te vinden op begraafplaatsen. Hij nam zoals ieder jaar het tweede pad links en liep door tot aan het bizarre graf met de hennepplanten van een door drugs gevelde hippie-leider, om daar met een korte boog om wat toegewijd rokende pelgrims, de magie van de dode bloemenkoning had nog niets aan kracht ingeboet, achter de ligusterhaag bij het graf van zijn vrouw uit te komen.

Even stond hij stil en stapte snel weg achter de liguster. Er zat een heer van zijn leeftijd gehurkt bij het graf en al kon hij niets van zijn gezicht zien, door de houding wist hij onmiddellijk wie het was.

Hij liet de margrieten vallen en duwde de takken van de haag iets uiteen om door de kleine opening die zijn handen gemaakt hadden naar de bezoeker te kijken die overeind kwam uit zijn hurkhouding, zijn zwarte hoed afnam en een ogenblik in stilte naar het graf aan zijn voeten keek waar hij een groot boeket rode tulpen op had achtergelaten.

Nog eenmaal knielde hij, stak een kaartje tussen de

bloemen, nam met een korte hoofdknik afscheid en kwam, terloops naar namen en jaartallen op de aangrenzende zerken kijkend, op hem af.

Juist voor hij de onverwachte bezoeker goed en wel in het gelaat kon kijken liet de oude man de takken terugkomen. Zijn hart klopte kleedjes en bang gezien te worden drukte hij zich ruggelings in de haag.

Toen de heer met de zwarte hoed voorgoed uit zicht was, wachtte de oude man nog even, controleerde of hij zich wel bevond waar hij dacht dat hij stond en liep toen hij daar zeker van was naar het graf van zijn vrouw, dat ooit ook het zijne zou worden. Zij op hem of hij op haar, dat was de afspraak. Hij had het altijd een onsmakelijk idee gevonden, maar zich bij nadere overweging geen zorgen gemaakt over wat er na zijn dood met hem zou gebeuren.

Hemel of hel, we zien wel.

Hij hurkte neer en trok het visitekaartje tussen de bloemen weg.

TONY VANDERGRAF
bulb consultant
Kitchen Gardens 10
Toronto Canada

Teun, Teun de Graaf, de bolleboos, wie anders? Hij liet het kaartje tussen zijn duim en wijsvinger weg dwarrelen en probeerde iets door te slikken wat er niet was. Op de achterkant stond iets geschreven.

Hij raapte het weer op en las: Bep, ik heb je nooit kunnen vergeten, Teun.

Hij zocht steun met zijn hand en ging op het graf zitten. De mouw van zijn jas veegde een traan van zijn gezicht.

Teun was vlak na de oorlog naar Canada geëmigreerd en hij moest met Bep trouwen. Dat moest, omdat ze zwanger was van hem en niet van Teun. Een noodzaak die nooit hun trouw bezwaard had.

Hij nam de overdreven hoeveelheid tulpen van het graf en drukte ze in de handen van de verbouwereerde dame die een paar zerken verder bezig was het marmer van haar man meer glans te geven. Ze keek schuldbewust naar de grond en mompelde verlegen iets dankbaars. De oude man stond even stil bij de ligusterhaag en zag de margrieten liggen. Hij legde ze neer waar zojuist nog rode tulpen lagen en wist dat hij nooit meer levend op deze plek terug zou keren. Hij draaide zich om, verdween en zag niet dat de dame de rode tulpen teruglegde naast de margrieten.

De oude man voelde het visitekaartje in zijn borstzak. Zoveel jaar getrouwd en nooit was er meer over Teun gesproken. Bep en hij hadden berust in de loop der dingen. Ze was hem steeds dierbaarder geworden. Hij was nu tweeënzeventig. Zij was vijftien jaar dood. 'Wat is er, ouwe?' riep de bloemenman hem na. De oude man antwoordde niet, maar dacht: nog steeds jaloers.

De truuk van Kukeltje Kuuk

Kukelekuuuuu!

Haantje Kukeltje Kuuk stapte parmantig en veerkrachtig door de kippenren. Kleine wolkjes turfmolm stoften op. Zijn fiere blik overzag het tevreden pikkende pluimvee. Hij was de baas! Dat zag je zo. De kippen die leggen moesten legden. De kippen die broeds waren broedden en de rest scharrelde en kakelde dat het een aard had, behalve Salmonella, een struise Barneveldse in de rui, die op stok zoet zat te dromen van de truuk van Kukeltje Kuuk.

Kukelekuuuuu!

Ja, ons haantje had de wind er goed onder. Daar kon Boer Teun, die pantoffelheld, nog een puntje aan zuigen.

Kukeltje Kuuk keek met een koele kennersblik de kippekantjes langs. Dan wist het vrouwelijk pluimvee wel hoe laat het was. Ja, de kippetjes kenden hun haantje. Ze schudden ferm hun veren uit en staken hun achterste zo fier mogelijk in de lucht.

Oh, wat werd haantje Kukeltje Kuuk daar toch verschrikkelijk geil van! Zijn kam bloosde ervan. Woest begon hij met zijn poten turfmolm naar achteren te werpen. Richtte zijn snavel op het lekkerste kontje en stoof, als een dartspijltje op weg naar de roos, naar voren.

Blaf waf!

Wat was dat?

Blaf waf!

Dat was Kazan, de waakhond.

Hij sprong blaffend tegen het kippenhok op zodat alle kippen woest opstoven en in een stofwolk maakten dat ze weg kwamen. Klerehond, dacht Kukeltje Kuuk, al-

tijd als ik eens lekker met de kippen op stok wil, komt die rothond aangeblaft. Omdat hij jaloers is natuurlijk. Kazan was een paar weken geleden gecastreerd omdat hij niet wilde deugen als schaapshond. Als hij het aroma van een loops teefje in zijn neus waarnam, liet hij de schapen de schapen en rende net zolang achter het loopse luchtje aan tot zijn neus het aan kon raken. Veel had de castratie niet geholpen. Volgens Kukeltje Kuuk had boer Teun er beter aan gedaan Kazans neus te amputeren.

Tevreden kwispelend liep Kazan weer terug naar de boerderij, vleide zich neer in het kuiltje dat door zijn luiheid was ontstaan en droomde verder van de tijd dat hij nog aan de bal was.

Kakelend, als viswijven op vlaggetjesdag, kwamen de kippen over de schrik heen en elk zette haar werkzaamheden op een andere plek voort en na een tijdje leek het alsof er niets gebeurd was. Hier en daar ging zelfs alweer uitdagend een kontje de lucht in.

Maar Kukeltje Kuuk kon niet meer onder de indruk komen van al dat lekkers. Bah, hij moest die teringhond eens flink de les lezen, maar hoe?

Hij kroop op stok en sliep al plannen smedend in.

Plotseling werd Kukeltje Kuuk opgeschrikt door een merkwaardig gekraai. Hoe kon dat nu, hij was toch de enige haan in het kippenhok? Hij opende zijn ogen en zag Kazan tevreden kraaiend in de richting van Lola lopen. Kukeltje Kuuk viel van verbazing bijna van zijn stok toen hij Lola een beetje loops hoorde terug janken. Maar het vreemdste van alles kwam nog.

Zag hij het goed?

Waar haalde Kazan opeens die ballen vandaan?

Daar wilde Kukeltje Kuuk het zijne van weten. Hij beende parmantig op Kazan af, waar hem een nieuwe

verrassing wachtte.

Dat waren geen hondeballen die daar hingen, dat waren zijn eigen haneballen! In paniek keek hij tussen zijn poten door om zijn bange vermoeden bevestigd te krijgen. En jawel hoor, waar eens zijn trotse carillon hing, bengelde nu een lusteloos klepeltje dat in lange tijd geen klok meer had horen luiden.

Kukeltje Kuuk wilde het uitkraaien van schrik en woede maar toen hij zijn snavel opende, bracht hij niet meer voort dan wat zielig geblaf waar een schoothond zich voor zou schamen.

De kippen die hun eens zo trotse leider hoorden, blaatten het uit van plezier, de kontjes gingen omhoog en Kazan wist even niet waar hij beginnen moest, maar het gemakker van Salmonella maakte een eind aan zijn verwarring.

Opeens schoot door Kukeltjes hoofd: de truuk! Razendsnel flitsten de gedachten onder zijn wiebelende hanekuif. Salmonella zat in de hoek bij de drinkbak. Hij volgde met zijn ogen de route die hij moest volgen. De lamp, het hok, de balk, een laatste afzet en... Plof!

Kukeltje Kuuk lag voorover in het turfmolm. Hij krabbelde versuft overeind. De kippen keken hem verbaasd aan en Kukeltje meende medelijden in hun ogen te zien, medelijden met hem.

Waar was die hond, waar was Salmonella en het belangrijkste van alles, waar waren zijn ballen? Hij keek tussen zijn poten door en zag tot zijn opluchting het verlorene hangen. Hij voelde de trots van de koster die op zondagmorgen het dikke touw ter hand neemt om met een paar flinke rukken de klokken te doen beieren dat het een aard heeft.

Kukelekuuuuu!

Salmonella schrok wakker van het gekraai. Ze wist meteen hoe laat het was en keek de ren rond op zoek naar Kukeltje Kuuk.

Kukelekuuuuu!

Ze zag hem nergens maar wist dat haar haantje ergens door de nok van het kippenhok zweefde. Snel nestelde ze zich in het turfmolm en weinige ogenblikken later plofte Kukeltje Kuuk na een driedubbele salto uit de hanebalken in de vleugels van zijn begeerde Barneveldse. Kukelekuuuuu!

Onbekende adressen

‘Alles is mogelijk. Overal zit humor in. Je leest voor een voetbalwedstrijd wel eens een advertentie waarin staat: *Aanstaande donderdag begint de voorverkoop van de komende thuiswedstrijd bij de bekende adressen.*

Nou, dat is dan een voorzet voor open doel. Dan zou ik daarop kunnen doorgaan met: Dat is een goede gedachte van het bestuur, dames en heren, om de kaarten te laten verkopen bij de bekende adressen. Dan komt u niet voor niets als u een kaartje wilt kopen voor de komende competitiewedstrijd, want wees eerlijk, u zou vreemd opkijken als u aan de sigarenwinkelier zou vragen: ‘Mag ik een kaartje voor de volgende competitiewedstrijd,’ en deze rookwarenverspreider zou antwoorden: ‘Het spijt me, maar dat heb ik niet.’

U zou verbouwereerd informeren: ‘Maar ik ben hier toch bij een van de bekende adressen?’

‘Zeker,’ zou de tabakdeskundige met een zweempje Kafka in zijn stem beamen. ‘Zeker, maar wij verkopen al enige tijd geen kaartjes meer.’

Wanhopig zou u uitroepen: ‘Maar waar kan ik dan een kaartje kopen?’

Ten einde raad zou u deze gebochelde longkanker-vriend bij zijn bretels opbeuren en in het gezicht spugen: ‘Dus u wilt hier in alle gemoede beweren dat de voorverkoop van kaartjes voor de volgende competitiewedstrijd voortaan plaatvindt bij de onbekende adressen?’

‘Ja, beste vriend,’ zou het laconieke antwoord zijn. ‘Dat lijkt me nogal wiedes. En begrijpt u nu waarom die tribunes overal zo leeg zijn?’

De schampere lach van de shagdetaillist deed uw laatste krachten wegvloeien. U kroop de winkel uit. Buiten was het gaan sneeuwen. Winden gierden om tramhuisjes.

Wandelstokken van kreupele weduwvrouwen vlogen door de lucht.

Onbekende adressen, flitste het door uw hoofd. Maar dat kan overal zijn! Een vleermuis scheerde over uw kruin. In paniek greep u de pui van het nabije huis. Uw hand gleed over een bel. De deur werd opengetrokken door een lang touw langs vele trapeuningen.

“Wie is daar?” zou een holle vrouwenstem echoën. “Verkoopt u kaartjes voor de volgende competitiewedstrijd?” vroeg u, van de nood een deugd makend. Immers, niets anders dan het toeval had u hier gebracht. Een onbekender adres dan dit leek onbestaanbaar.

“Nee,” klonk het van boven, angstaanjagender dan schrillig jodelen in mergelgrotten. “Dan moet u bij de bekende adressen zijn.”

“Ja, dat is het hem juist,” riep u, tot iedere uitleg bereid terug. “Daar kom ik zojuist vandaan, maar men verzekerde mij dat men ze daar niet langer verkocht.”

“Waar verkoopt men ze dan nu?” klonk het oprecht benieuwd van boven.

“Bij onbekende adressen, hoorde ik zojuist. Dus u kunt misschien begrijpen dat toen u opendeed, ik dacht: dit is een onbekend adres. Wie weet verkopen ze ze hier. Vandaar dat ik de stoute schoenen aantrok en vroeg: Verkoopt u hier ook kaartjes voor de competitiewedstrijd van aanstaande zondag?”

“Nee,” klonk het nu toch licht geïrriteerd van vier hoog. “Dan bent u hier aan het verkeerde adres.”

“Ja, dan ben ik zeker verkeerd,” zou u verontschuldigend naar boven schreeuwen. “Want ik zoek onbekende adressen, geen verkeerde.”

“Goedenacht,” slijmelde u nog, terwijl u de deur dichttrok en uw kraag tegen het noodweer opzette als een kind dat een zanddijk opwerpt tegen de vloed. Zo bar

was het in geen eeuwen geweest. De kans op afgelasting van het gehele voetbalprogramma van aanstaand week-einde was niet denkbeeldig. Deze dooie mus maakte u niet blij. Want de onrust van geen kaartjes te hebben zonder de zekerheid van afgelasting was even onverdraaglijk als te moeten onaneren in het bijzijn van uw vrouw. U fietste naar huis, almaar denkend: ik was toch met de auto. Honderden onbekende adressen schoten links en rechts aan u voorbij. En zo zou ik nog wel uren door kunnen gaan...'

Ademloos had de journalist geluisterd naar de monoloog van de bejaarde clown.

'Dat schudt u zo uit uw mouw?' vroeg hij stupéfait aan de veteraan van de lach.

'Tja,' zei deze, 'daar werd vroeger om gelachen.'

Fout te Weesp

Ik wilde na de oorlog wel weer eens naar Weesp, het sympathieke vestingstadje aan de Vecht met zijn rijke historie als toevluchtsoord voor in geloofsnood verkerende kloosterlingen toen de Drunen die er de dienst uitmaakten nog nooit van de Hoekse en Kabeljauwse twisten gehoord hadden, hetgeen behalve in een overmatig aantal parkeerplaatsen nog slechts is terug te vinden in de geveltjes van de lompe bejaardenwoningen aan de Oude Vismarkt die, geluk bij een ongeluk, door het grote bombardement op Weesp verloren zijn gegaan.

Het moet gezegd: een bombardement is natuurlijk nooit leuk, maar de eerlijkheid gebiedt ons te melden dat de bevolking van Weesp het er wel een beetje naar gemaakt had.

Dat zat zo. Iedereen kent de Weesper Moppen wel, lokale guitigheden waarbij de zwakheid van de mens op schalkse wijze in een olijk verhaaltje gevat wordt en het slachtoffer meelacht als een tandarts die een boer laat. Laat ik vooropstellen dat ik geen tegenstander van zoiets als humor ben. Als de sfeer juist is, bij voorbeeld op een Sinterklaasavond en het gezelschap deugt, zoals vlak na een geboorte, kan een grapje meestal geen kwaad. De laatste keer dat ik flink gelachen heb was toen mijn vrouw twee jaar geleden op 5 december van onze zoon beviel.

Maar u moet heel goed bedenken dat als we het over het bombardement op Weesp hebben, we leven tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog. Dat de sfeer toen goed verpest was, hoef ik u niet aan uw neus te hangen en dat het gezelschap niet deugde mag u voor kennis aannemen. Dat maakte in die tijd die Weesper Moppen zo schrijnend.

Als de Weesper bevolking door uitzonderlijk heldhaftig gedrag er nu nog in geslaagd was iets van mijn sympathie te winnen, was ik wellicht geneigd geweest een en ander te vergoelijken.

In een tijd dat de ene riskante verzetsdaad de andere opvolgt kunnen de spanningen wel eens zodanig hoog oplopen dat een anders zo betrouwbare KP'er in de verleiding komt zijn kameraden te verraden, wat misschien niet gebeurd was als er bij wijze van ontspanning eens zo'n Weesper Mop gedebiteerd was. Maar dat was niet het geval. Nee, sterker nog, de bevolking van Weesp, een enkele goede uitzondering daargelaten (waar anders), bestond uit een stelletje lafbekken dat zijn weerga niet kende. Geen wonder dat vele Duitse soldaten in Weesp hun vertier gingen zoeken. De vriendelijke bevolking, om van collaboratie te spreken gaat te ver, legde de vijand geen strobreed in de weg als hij zich kwam amuseren. Ja, sommigen waren zelfs niet te beroerd een grap te vertellen in het Duits. Ein Weisper Witz.

Er komt een man in de bloemenwinkel en die zegt tegen de bloemist: Mag ik van u tien tulpebollen?

Vraagt de bloemenverkoper: Meenemen of opeten?

Ik weet niet lezer, hoe het u vergaat, ik kan hier nog steeds niet om lachen. Het doet mij pijn.

Een uitgehongerde verzetsstrijder komt in een bakkerszaak en heeft bij een overval op het bevolkingsregister, waarbij enkele van zijn beste vrienden door verraad zijn omgekomen, wat valse bonnen op de kop getikt die hem het recht op een ons inferieur tarwemeel geven. Zegt de bakker, nadat hij de juiste hoeveelheid op die gluiperige middenstandsmanier in een puntzakje heeft afgewogen: Mag het iets meer zijn?

Moet u lachen? Ik niet. En ik ben heus geen scherpstlijper. Ik heb in het verleden ook wel eens gegrinnikt om grappen waar ik bij nader inzien spijt van heb (voor

mijn vrouw was de hongerwinter een uitkomst: ze had anorexia nervosa), maar het zij me vergeven want de sfeer op die bachelors party was goed en het gezelschap van twintig gezonde blanke mannen deugde.

Het kon niet uitblijven of de geruchten over de horkerige houding van vele Weesperen bereikten het hoofdkwartier van de vier grote bondgenoten. De geallieerden zagen al snel in dat men in Weesp niet van plan was deze stuitende moppen achterwege te laten. Er was eerder reden aan te nemen dat deze moppen er toe bijdroegen dat men zich in de bunker in Berlijn wat Weesp betraf geen zorgen hoefde te maken, omdat de mensen zo geamuseerd waren dat de oorlog nog wel even mocht duren.

Toen heeft Prins Bernhard op voorspraak van dr. L. de Jong ingegrepen en Weesp gebombardeerd. U zult dit voor alle betrokken partijen zo pijnlijke verhaal tevergeefs in De Jongs machtige levenswerk zoeken, omdat hij waar het zowel zijn eigen rol gedurende de oorlog als die van Prins Bernhard betrof, het met de waarheid niet altijd even nauw heeft genomen. Het zou te ver gaan om te zeggen dat het meeste wat dr. De Jong beweert, niet helemaal spoort met de waarheid, maar de verleiding om de geschiedenis hier en daar een beetje naar zijn hand en die van de prins te zetten heeft hij niet overal kunnen weerstaan.

Op 3 mei 1945 stegen van het knusse RAF-vliegveld te Norwich een tweetal bommenwerpers op met voedsel voor de uitgehongerde bevolking in de Randstad en een drietal twintigponders (Mag het iets meer zijn? opperde Montgomery) voor Weesp. Bij dit deels mislukte bombardement - twee bommen explodeerden niet en liggen nog steeds onverrichter zake in Weesps centrum - dat een van de best bewaarde geheimen uit de Tweede Wereldoorlog is, zijn vele unieke monumenten verloren ge-

gaan, die een bezoek aan dit oude gildestadje rechtvaardigden.

Van het post-neo-klassieke PTT-kantoor staat alleen de linkervleugel nog. De rest is de lucht in gevlogen.

Waarom die linkervleugel niet? hoor ik u denken.

Omdat die lam was, luidde een van de laatste Weesper Moppen voor de bevrijding, want toen zijn de Canadezen gekomen en hebben korte metten met deze grappenmakers gemaakt, waarbij wraakgevoelens vaak de rechtvaardigheid overwoekerden.

Toch heeft men de Weesper Mop nooit helemaal uit kunnen roeien. Zo werd bij het vijfjarig jubileum van het bombardement de Prins Bernhardlaan omgedoopt in Prins Bernhardweg.

Als u deze doodlopende weg links laat liggen, ziet u aan uw rechterhand de oude basculebrug die gebouwd is in een tijd dat de mensen graag zowel van de ene kant van de Vecht naar de andere kant wilden als andersom, omdat een mens nu eenmaal geneigd is te denken dat het leven aan de overkant beter is. Dat dit niet altijd zo is, wordt duidelijk als men op de westoever bij de sobere begraafplaats aankomt. Een potsierlijk klompje abstract brons herinnert aan hen die het lachen verging op 3 mei 1945.

Pas op met als u honger hebt te Weesp in Snackbar De Krater een patatje oorlog te bestellen. De kans dat u de frites met de satésaus en de mayonaise in uw gezicht gesmeten krijgt is groot. Waag het niet aan slager Klapjes te vragen of hij een varkenskop heeft.

Tien tegen een dat hij zegt: Heb je je eigen harses wel eens gezien?

Ja, het wordt hoog tijd dat Weesp weer eens gebombardeerd wordt.

Mijn geboorte

Een van de wonderlijkste gebeurtenissen uit mijn leven was mijn geboorte. Ik kan me het hele voorval nog herinneren als de dag van gisteren, toen ik veertig werd. Tjonge, wat was mijn moeder nerveus. En dat terwijl ze mij toch al negen maanden had zien aankomen. Of misschien was het juist daarom dat ze met haar handen de buik waarin ik schuilde omklemde, zoals een keeper even een bal kan omarmen voor hij hem, gedwongen door de spelregels, weer aan de wedstrijd afstaat. Wellicht werden haar zenuwen veroorzaakt door mijn Belgische baker: een vrouw van onwaarschijnlijke afmetingen, afkomstig uit de Borinage waar ze het vak geleerd had door arme mijnwerkers uit verstopte gangen te graaien.

Dat ging zo. In geval van mijnramp boorde men een gat in de grond. Brunhilde, zoals ze merkwaardig genoeg heette, ging er op haar knieën boven zitten en wroette net zo lang met haar rechterhand onder de grond tot ze een in het nauw gebrachte kolenspitter bij de kladden had.

Ik zie die kolossale rechterhand, zwarte nagels van de antraciet, weer opdoemen. Ik zat in mijn baarmoeder en had het als in een privé-zwembad naar mijn zin. Het werd er om onduidelijke redenen steeds krapper, maar de temperatuur van het vruchtwater bleef aangenaam. Ik was aan het duister gewend en het gereutel der organen klonk mij als de disco op vrijdag in de oren.

Ik had geen besef van tijd en dus geen haast, was me niet van een andere werkelijkheid bewust, behoefde diensengevolge nergens heen en wist niet wat ik doen moest en kon me om die reden ook niet vervelen. Kortom, het was volmaakt.

Maar opeens trok iemand de stop uit mijn zwembad, er

viel een streep licht mijn baarmoeder binnen en ik zag een reusachtige klauw wild om zich heen graaien. Ik drukte mij zo dicht mogelijk tegen de wand aan, maar o wee, de wand duwde terug. Onder angstaanjagend geschreeuw, de stem van mijn moeder was onherkenbaar, werd ik door mijn samentrekkende baarmoeder in de zwartgeblakerde hand van Brunhilde gewerkt.

In blinde paniek greep ik met beide handjes mijn navelstreng beet, sloeg die twee keer om mijn nekje en wilde naar boven klimmen. Wist ik veel hoe je klimmen moest. Ik vocht voor mijn leventje, meer had ik niet. Mijn baarmoeder verslapte even, maar de baker had mijn beentjes al in een ijzeren greep en sleurde mij naar buiten. Mijn dijtjes schampten langs moeders bekken en ik vreesde het ergste voor mijn hoofd dat vele malen groter was, doch dezelfde opening moest passeren.

Bij iedere verjaardag merkte moeder op dat het beter ware geweest als ik eerst met mijn hoofd naar buiten gekomen was. Ik moet er niet aan denken.

Mijn beentjes hingen al in de kou en ik kon mijn moeder horen jammeren. Sneu dat zij, juist nu ik geboren werd, zo'n pijn moest lijden.

Van het vervolg weet ik even niets omdat mijn navelstreng mijn nekje zo omklemde dat ik buiten westen raakte.

Ik kwam weer bij omdat Brunhilde mij met haar kolschoppen van handen een lel op mijn kontje gaf, die mij in huilen deed uitbarsten. Wat kon ik anders doen? Een actiegroep beginnen?

De baker legde mij in moeders armen. Ik krijste het nog steeds uit. En moeder, ze rook van buiten net zoals van binnen, maar lachen. Op dat moment moet ik al alle geloof in een rechtvaardig bestaan verloren hebben.

Ik had het koud en wilde weten waar ik was. Ik sperde mijn oogjes.

Ai, wat een licht! Snel kneep ik ze weer dicht. Te laat, het licht was al in mijn netvliesjes gebrand. Dat zou wel een brilletje worden.

Ik werd in een bak lauw water gesmeten, maar Brunhilde was de navelstreng vergeten door te bijten zodat ik met een klap tegen moeders kruis kaatste.

Moeder begon weer te huilen, maar ik kon de humor er wel van inzien. Deze laatste gebeurtenis is wel mede bepalend voor mijn latere beroepskeuze geweest.

Door mijn wimpertjes zag ik hoe mijn Waalse vroedvrouw mijn matrasje uit moeders schoot te voorschijn toverde en in de tegensputterende potkachel deponeerde.

Vader, die de rooksignalen herkend had, kwam de kamer binnengestormd. Moeder riep triomfantelijk: 'Het is een jongetje!'

Iets waar ik zelf pas veel later achterkwam.

Brunhilde verdween nog een keer met haar arm tussen moeders schaamlippen om te zien of er nog meer kinderen zaten, een routinegebaar bij mijnrampen. Mijn broertje stond in de deuropening en vroeg in vloeiend koeterwaals: 'Zoekt u iets?'

Vader tilde mij op en zei trots: 'Kijk eens wat ze al gevonden heeft!'

Inhoud

Mijn eerste bril	5
Van geweest tot geweest en terug	11
Wat eten we vandaag?	13
Artsen kennen geen grenzen meer	18
Toeschouwers	21
Haar Zonder Naam	24
De nekslag voor het circus	30
Wat elke reiziger weten moet	33
Een stukje kunst	36
Pico Belli	42
In de wachtkamer	45
De kruimige aardappel-generatie	54
Het sneeuw klokje	58
Paus pijpt Waldheim	61
Deeg moet reizen, thee wil trekken	63
Mijn groentijd	66
Sneller, verder, hoger	73
Lieve oma	79
Er op uit met dominee Kluit	88
Karakter	96
Een retourtje Hoevelaken-Davos	99
Onderbroekenverdriet	106
Wie zwijgt heeft mooi praten	109
Papa, wie ben ik?	114
De speaker spreekt	117
Als ik een auto had	121
Het meisje met de wegwerpaanstekers	136
Lassie in de wao	139
Tulpen uit Toronto	145
De truuk van Kukeltje Kuuk	150
Onbekende adressen	154
Fout te Weesp	157
Mijn geboorte	161

Kolofon

De brillenkoker van Freek de Jonge werd in opdracht van Uitgeverij De Harmonie te Amsterdam gedrukt bij Drukkerij Hooiberg te Epe.

Het bindwerk werd verzorgd door Meppeler Boekbin-
derij.

Grafische verzorging: Leendert Stofbergen, Amster-
dam.

Omslagtekening: Willem, Parijs.

Tegel: Plateelbakkerij Schoonhoven.

ISBN 9061693624

Eerste druk: oktober 1990

Tweede druk: december 1990

Derde druk: mei 1991

© 1990 De Roje Hel bv, Muiderberg

Inhoud

Mijn eerste bril	5
Van geweest tot geweest en terug	11
Wat eten we vandaag?	13
Artsen kennen geen grenzen meer	18
Toeschouwers	21
Haar Zonder Naam	24
De nekslag voor het circus	30
Wat elke reiziger weten moet	33
Een stukje kunst	36
Pico Belli	42
In de wachtkamer	45
De kruimige aardappel-generatie	54
Het sneeuw klokje	58
Paus pijpt Waldheim	61
Deeg moet reizen, thee wil trekken	63
Mijn groentijd	66
Sneller, verder, hoger	73
Lieve oma	79
Er op uit met dominee Kluit	88
Karakter	96
Een retourtje Hoewelaken-Davos	99
Onderbreken verdriet	106
Wie zwijgt heeft mooi praten	109
Papa, wie ben ik?	114
De speaker spreekt	117
Als ik een auto had	121
Het meisje met de wegwerpaanstekers	136
Lassie in de WAO	139
Tulpen uit Toronto	145
De truuk van Kukeltje Kuuk	150
Onbekende adressen	154
Fout te Weesp	157
Mijn geboorte	161